Kilenczedik évfolyam. 83-ik szám. Kolozsvártt, 1879. csütörtök április 10.

A „KELET“ előfizetési dija:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt.
Félévre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet“ mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

# KELET.

## POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési dijak
Hatszor hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapesten. Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberge A. V. hirdetések felvételi irod Budapesten Szervitatér 5. sz.

Nyilttéri czikkek
garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Főtér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

## Az erdélyrészi birtokrendezésről.

*(Ajánlva a miniszterium által e tárgyban összehivott enquetnek.)*

VII.

(Gr. Schw. Gy.) Hogy a föld feldarabolását mennyire vitték az erdélyi részekben s hogy e tekintetben minő viszonyok között élünk: ennek illustrálására im közlünk egy kimutatást nehány megyéről és községről.

| Megye | Község neve | A határ nagysága hold | Belőle erdő hold | Parcellák száma |
|---|---|---|---|---|
| Csik | Mádéfalva | 6693 | 2810 | 8615 |
| | Szt.-Király | 8846 | 2413 | 10156 |
| | Szt.-Tamás | 12771 | 2619 | 14200 |
| | Verebes | 869 | — | 3610 |
| | Várdotfalva | 856 | — | 3915 |
| | Vaslád | 1233 | 8 | 4731 |
| | Borcsova | 1365 | 286 | 3010 |
| | Csatószeg | 3161 | — | 6875 |
| | Delne | 4973 | 746 | 2726 |
| | Goroczfalva | 2259 | 816 | 3651 |
| | Szt.-Lélek | 2096 | 566 | 5891 |
| | Szereda | 142 | — | 1560 |
| Udvarhely | Bágy | 1561 | — | 4576 |
| | Bardocz | 2966 | 1186 | 4218 |
| | Ege | 1127 | 400 | 3540 |
| | Lokod | 757 | 66 | 4743 |
| | Bibarczfalva | 2597 | 1097 | 6225 |
| | Jánosfalva | 1209 | — | 3416 |
| | Okland | 4042 | 1771 | 7111 |
| | Remete | 1848 | 449 | 4761 |
| | Sükő | 1440 | 506 | 6594 |
| Háromszék | Árkos | 6522 | 3883 | 6625 |
| | Körispatak | 5463 | 2910 | 4285 |
| | Szemerja | 2989 | 1404 | 3750 |
| | Uzon | 5454 | 1645 | 6853 |
| | Angyalos | 1898 | 370 | 2782 |
| | Bessenyő | 1719 | 149 | 3164 |
| | Szt.-Iván | 1910 | 160 | 2114 |
| | Barabos | 4812 | 2000 | 6033 |
| | Haraly | 982 | 379 | 1492 |
| | Hilib | 1550 | 701 | 3011 |
| | Imecsfalva | 1360 | — | 2147 |
| | Telek | 1900 | 475 | 2670 |
| | K.-Vásárhely | 1126 | — | 3669 |
| | S.-Szt.-György | 6204 | 2968 | 6987 |
| | Bölön | 12174 | 7641 | 12216 |
| Maros-Torda | Abod | 1477 | 199 | 4720 |
| | Bálintfalva | 276 | — | 1578 |
| | Csoka | 667 | 124 | 2847 |
| | Nyárád-Gálfal. | 1379 | 49 | 3355 |
| | Kibéd | 6571 | 1496 | 16500 |
| | Makfalva | 3678 | 1689 | 8629 |
| | Mező-Panit | 3314 | 416 | 9013 |
| Torda-Aranyos | Felvincz | 4495 | 9 | 5936 |
| | Egerbegy | 6060 | 123 | 8243 |
| | Offenbánya | 5759 | 2775 | 4015 |
| | Várfalva | 3245 | 2258 | 6143 |
| | Alsó-Vidra | 6748 | 1847 | 9443 |
| | Berkes | 3119 | 367 | 6405 |
| Brassó | Feketehalom | 22885 | 12721 | 30138 |
| | Höltevény | 4992 | — | 12186 |
| | Keresztényfalva | 4402 | 1771 | 9995 |
| | Vidombak | 4231 | — | 6951 |
| | Botfalva | 4812 | 310 | 10286 |
| | Földvár | 10290 | 976 | 18219 |
| | Prázsmár | 11827 | 502 | 22148 |
| | Szent-Péter | 6641 | 313 | 13828 |
| Szeben | Bongárd | 1754 | 836 | 3129 |
| | Kis-Disznód | 2742 | 1877 | 8944 |
| | Schellenberg | 6259 | 2308 | 12014 |
| | Szt.-Erzsébet | 5612 | 1718 | 8780 |
| | Vestény | 3528 | 703 | 8044 |
| | Nagy-Csür | 7338 | 1450 | 11125 |
| | Kis-Torony | 7045 | 1769 | 11459 |
| | Veresmart | 6752 | 2380 | 10052 |
| | Szt.-Ujfalu | 7383 | 1738 | 11023 |
| | Ujegyház | 4588 | 1107 | 12530 |
| | Alczina | 9241 | 3189 | 22254 |
| | Glimboka | 1817 | 336 | 8503 |

Tudvalevőleg az erdők képezik a legnagyobb parcellákat. Ha már most az erdő-parcellák számát levonjuk a főösszegből, csak akkor lesz megközelitőleg fogalmunk a földbirtok irtozatos feldaraboltságáról! Van egy község, melyben 26 parcella esik egy holdra! Mindehez hozzájárul az, hogy a törvény rendelkezései következtében épen ott nem kérik a tagositást, ahol a község nagy terjedelmü birtokánál fogva legkönnyebben keresztül lehetne vinni.

Csak akkor fog a tagositás előhaladni, ha már azt a kérdést, ha vajon kell-é tagositni vagy nem, egyszerüen a birtokrendezési hivatal fogja megoldani, másfelől az egész ügyet a törvény mint gazdaságilag szükséges rendszabályt mondja ki; mert nehány itt közlendő példából látható lesz, hogy ott ahol mire sem volna szükség, épen ugy nem tagositnak, mint ott ahol a törvény által kivánt egyharmad megvan; emitt a nagyobb birtokos nem teheti, amott meg az értelmiség riad vissza tőle. S ez előbb nem lesz másképen, mig maga az állam nem ragadja meg a kezdeményezést.

Egy kis táblás kimutatást közlünk itt, hogy nehány példával illustráljuk az e tekintetben uralgó abnormis viszonyokat.

| Megye | Község | A községi határ egész területe hold | A községi földbirtok hold | A tagosithatás-hozzászámitásával szükséges 1/3 holdban | A községi földbirtok egymagára a szükségletet meghaladja hold | A községi földbirtok egymagára a szükségletet meghaladja |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Háromszék | Baróthos | 4812 | 2177 | 1604 | — | 573 holddal |
| | Miklósvár | 3773 | 82 | 1258 | 1176 | — |
| Szeben | Schellenberg | 6359 | 2882 | 2083 | — | 799 holddal |
| | Hortobágyfalva | 2150 | 216 | 717 | 501 | — |
| Brassó | Keresztényfalva | 4402 | 2019 | 1467 | — | 552 holddal |
| | Hermánd | 10215 | 4375 | 3405 | — | 970 holddal |
| Kolozs | Magyar-Bikal | 1823 | 481 | 607 | 126 | — |
| | Magura | 46906 | 69 | 15635 | 15566 | — |
| Szolnok-Doboka | Blozsa | 4631 | 3810 | 1544 | — | 2266holddal |
| | Bacza | 1263 | 16 | 421 | 405 | — |
| Csik | Altiz és Felhiz Kászon | 17593 | 10618 | 5964 | — | 4654holddal |
| | Csik-Szépviz | 30707 | 9038 | 10236 | 1198 | — |
| | Naszód | 9332 | 5645 | 3111 | — | 2534 holddal |
| Beszterecze Naszód | Csépán | 2818 | 30 | 939 | 909 | — |

A tagositás megengedhetősége vagy szükségessége fölött a gazdasági és helyi viszonyok alapján kell dönteni s a valóban gazdasági reformok hasonlókép tekintetbe veendők épen ugy, mint a határ nagysága, miután a kis, középnagyságu és nagy községek számára nem lehet egyaránt ugyanezt a kulcsot felállitni.

Mi részünkről a községi határokat eként osztályoznók: 1000 holdig, aztán 1001 holdtól 2000 ig, 2001-től 4000-ig, 4001-től 6000-ig, 6001-től 8000 holdig, valamint azon felül.

Egyuttal ide iktatjuk az Erdélyi Gazdasági Egylet által annak idején kidolgozott tagositási törvényjavaslat első 19. §-át, megjegyezvén, hogy az 1. §-t. átdolgoztuk, egyuttal hozzácsatoltuk a 18. és 19. §-t.

### Törvényjavaslat

*a birtok-szabályozás, tagositás és mezei utak szabályozása körül követendő eljárás iránt, az erdélyi részek összes és a körösbányai törvényszéki kerület területére nézve.*

**I. szakasz.**

A birtokszabályozásról, a tagositásról és a mezei utak szabályozásáról általában.

1. §. A tagositás megengedhető, ha azok, kik azt kérik, 1000 holdig terjedő határban 25%; 1001—2000 holdasban 20%; 2001—4000 holdasban 15%; 4001—6000 holdasban 18%; 6001—8000 holdasban 20% és 8001 holdason felül ismét a határterület 25%-áttulajdonul birják, még pedig a községek, egyházak, iskolák és alapitványok, az illetéktelenül távollevők, az árvák, az ujonczozási szökevények, illetőleg szülőik földbirtokának, a terméketlen fekvők területének, végre azon földbirtokosok birtokának, kik más községben laknak, de azon községben, hol a tagositás kéretett, szántó, erdő vagy szőlővel stb. birnak — hozzá számitásával.

A százalék kiszámitásánál az egész határ teljes kiterjedése, — tehát az erdők, közlegelők stb. hozzáadásával — szolgál alapul.

Ezen kivül a tagositás a következő esetekben lesz hivatalból keresztülviendő:

a) ha az 1871. évi LV. t. cz. 8. §-e értelmében, valamely közös birtokos az őt, a közös birtokból illető részt természetben követeli, vagy pedig egy ily elkülönités már folyamatba tétetett, de jogérvényüleg még nem vitetett keresztül;

b) ha a legelő-felosztás, vagy bizonyos haszonélvezeti jogosultság kártalanitása szükségessé vált, avagy folyamatba indult: egyidejüleg a tagositás és a mezei utak szabályozása is megejtendő e törvény értelmében;

c) ha szántók, kaszálók sat. rendetlen összefutása és hozzáférhetetlenségből eredő valamely cultur-ellenes birtoklás, vagy használati forma, az általános tagositás nélkül el nem háritható, avagy, ha a birtokrészletek megközelitése azoknak egyesitése nélkül nem keresztülvihető;

d) ha a földek jobb megmivelésére szükséges jobb birtok-beosztás; — és

e) ha bárminemü cultur-munkálatok, folyam-, patak-, vagy vizszabályozások, alagcsövezések sat. a birtok-részletek tagositása nélkül ki nem vihetők;

f) ha a szántók és rétek parcelláinak átlagos területe 1 holdon alul áll,

g) ha a külsőségben (Extravillan) 5%-ot meghaladó oly szántó és rétparcella fordul elő, mely 800 □ ölnél kisebb;

h) ha több szomszéd község fekvése annyira egymásba nyuló, hogy a földbirtok előnyösebb megmivelése csak azon esetben foganatositható, ha a szomszédos községek határai együttes tagositás által szabályoztatnak. Az ily tagositás azonban csak azon esetben keresztülvihető, ha a birtok többségének tulajdonosai minden illető községben aláirják; ha azonban ez a többség nem kimutatható: az a. b. c. d e. pontokban kitett esetekben szükségesnek mutatkozó tagositás, akár volt kérve, akár sem, minden egyes községben végrehajtandó;

i) ha az erdőkben, ha mindjárt az erdőelkülönités már keresztül is vitetett, rét-, szántó- vagy legelő tagok (enclave) találtatnak, melyek nem az erdő tulajdonos, hanem más birtokosok tulajdonát képezi: e körülzárolt tagok elkülönitése akkor megejtendő, ha bizonyos határok meg nem állapithatók, a körülzárolt tagokhoz való hozzáférhetés nem kivihető, vagy pedig az erdőbirtok biztonsága e tagok miatt nem föntartható;

k) oly erdőkben, hol a volt jobbágyok nem csak a kaszálási s legeltetési jogot, hanem magát a földet is tulajdonul birják: az erdőbe növekedő fa s a makkoltatás ellenben a volt földesuraknak képezi tulajdonát; — felesketett erdészek által egyrészt a fának értéke, mint tűzi-, szerszám- és épületfa, a makk, gubacs stb. értéke meghatározandó; másrészt hites becsüsök által a talaj, a kaszáltatási s legeltetési jog értéke lesz megállapitandó, ennek megtörténtével pedig ugy a volt földesuraknak, mint a jobbágyoknak a becsü szerint részökre eső erdőrészlet szabad rendelkezésü tulajdonukba adatik át.

2. §. A tagositás által minden földbirtokosnak tagositott uj birtoka a régi birtok értékében — a felállitott osztályok alapján teljesen megfelelő lehetőleg egy tagban — okszerü gazdálkodhatás czéljából a lehetőségig jó alaku fekvésü, a körülményekhez képest könnyen hozzáférhető és tiszta, lehetőleg természetes határokkal megjelelve kell, hogy legyen.

A tagositás által előálló, kikerülhetetlen különbségeket földnél csak földdel, netáni beruházásoknál pénzzel lehet kiegyenliteni, ha a más módon történő kiegyenlités nem kivihető.

3. §. Ha valamely földbirtokos pénzbeli kártalanitást nyer: e pénzösszeg a birtok oly részét teszi, mely csak akkor kiszolgáltatandó, ha az eddigi birtokot telekkönyvileg biztositott követelések nem terhelik, mely utóbbi esetben a telekkönyvileg biztositott hitelezők jogai első sorban megvédendők; a pénzbeli kártalanitás azonban lehetőleg kerülendő.

4. §. Az ilynemü kártalanitási összegek kifizetése csak a birtok-szabályozási hivatalok kezéhez és általuk kiszolgáltatott nyugtatványok mellet történhetik, melyek mindaddig takarékpénztárilag letéteményben tartják az összegeket, mig el nem dőlt, terhelik — e telekkönyvileg biztositott követelések a kártalanitás alá kerülő területet, vagy sem; a kártalanitási összeg az előbbi esetben törvényszékileg letéteményezendő s a betáblázott hitelezők kötelesek követeléseiket érvényesiteni, az utóbbi esetben pedig az összeg a kártalanitott terület birtokosának szolgáltatik ki.

5. §. Ha valamely község határának értéke vagy terjedelme a korábbihoz képest, a tagositás által uj utak kiszakitása, egyházak, iskolák, gyümölcsös kertek vagy más cultur-czélok javára történő adományozás nyomán csökken, vagy pedig korábbi utak, árkok, posványok elháritása által növekszik: mind a veszteség, mint a nyeremény az összes földbirtokosok közt oszlik meg, birtokarány szerint.

6. §. Oly határokban, hol a talajminőség vagy a birtokrészletek fekvése olyan, hogy azoknak egy tagba való összefoglalása már csak azért sem lehetséges, mert a talajminőség különbözetének kárpótlása nagyon is jelentékeny lenne, — a birtokrészletek több tagban is összefoglalhatók, tekintettel azonban, főleg nagyterjedelmü birtokrészleteknél arra, hogy a régi birtok az ujjal a megfelelő határrészben vagy dülőben lehetőleg összefüggő legyen.

7. §. A kissebb birtokosok külső fekvőségei lehetőleg egy tagban, vagy legalább határrészenként együttesen szakitandók ki, de minden esetre elkülönitve a nagyobb birtokosok tagjaitól.

Ha a birtokosok a körülmények kényszere folytán, birtokrészeiket különböző határ-részekben kapják is ki, (a mit mindenesetre lehetőleg kerülni kell) mégis minden parczella gazdasági fekvésének olyannak kell lennie, hogy hozzáférhető s az egyes birtokos tetszése szerint legyen mivelhető, valamint arra is kiváló tekintet forditandó, hogy a birtok lehető legsikeresebb jövedelmezősége javára az utak, hidak, öntözések és lecsapolások és más cultur-javitások minden lehető előnyben és figyelemben részesüljenek.

8. §. A szükséges közös kocsi- és gyalogutak, marha-csapások, itató utak a község részébe számitandók ugyan be, hanem értéküket illetőleg számitáson kivül hagyandók: ép oly kevéssé számithatók fel értéküknek szerint a használhatatlan és rendszeres mivelésre, vagy legeltetésre alkalmatlan (terméketlen) s ehez képest földadó alá nem vont birtokrészek.

9. §. Az egyes községek közti összekötő, valamint a megyei vagy országos utakhoz vezető s ép igy a régi mezei utak czélszerüen rendezendők be, lehető kikerülésével az alkalmatlan altalajnak, vizmosásoknak, tulságos emelkedéseknek stb. olyképen, hogy a jó és könnyü gazdálkodást lehetővé tegyék és hogy minden egyes birtokrészhez idegen birtok érintése nélkül lehessen hozzáférni; az utak szélességét minden egyes birtok-szabályozási hivatal saját területe számára maga állapitja meg, ha e részben a felek között egyezség létre nem jönne.

10. §. Ha valamelyik határban, vagy annak valamelyik részében tulajdonképeni tagositás nem történik ugyan, hanem a mezei utak szabályozása a föld szabad használhatására nézve czélszerünek és kielégitőnek mutatkozik, a tagositást vagy birtokszabályozást vezető szakbiztos azonban nem tudja a feleket rábirni, hogy az igy tőlük elveendő terület-részletek megváltási dijában megegyezzenek: ily esetben a birtok szabályozási hivatal, fellebbezésileg pedig a birtok-szabályozási főtörvényszék dönt az 1868. LV. t. cz. értelmében.

11. §. A rendezésbe bevont azon földek, melyek a község vagy közintézeteinek törzsvagyonát képezik, a becslés alapján becsértéküknek megfelelő földekkel cserélendők ki s e tekintetben is e törvény szabványai irányadók.

(Folytatjuk.)

## KÜLFÖLD.

A vegyes occupatió tárgyában a Pol. Corr. egy pétervári levelet közöl, mely kiemeli, hogy a porta szintén részt veend az occupatióban; csapatai Kelet-Rumélia északi határain fognak elhelyeztetni. A vegyes occupáló hadseregnek nem lesz közös főparancsnoka; minden contingens élén saját katonai parancsnoka marad, ki a számára előre kijelölt területen fog a nyert utasitások értelmében eljárni. — Az occupáló sereg szerepe különben is rendkivül korlátolt; egyedüli feladata az lesz, hogy jelenlétével minden netaláni összeütközést, mohamedánok és keresztények közt, megakadályozzon s az átmenetelt a multból a jelen államjogi szervezetbe megkönnyitse. A vegyes occupatióhoz kezdetben csak Anglia, Orosz- és Ausztria-Magyarország járultak. — Franczia- és Olaszország megtagadták a közreműködést, de az utóbbi, mindenféle fenntartás mellett ugyan, ké-

# A „KELET“ TÁRCZÁJA.

## Molnár a bécsi szinházakról.

### A Burg-szinházban.

**(Antonius és Cleopatra, Wolter, Sonnenthal, Dingelstedt, Janisch, Robert, Shakspere pantallóban.)**

(Folytatás.)

A fél ember, a féltettek szellempusztitó szatócs korszaka ez, telve ámitással, hamis formákkal, minden téren a clique csoportok egymásba kapaszkodásával és az égről a szentet is leimádkozó dialektikákkal! Tehetetlen mohóság mindenben, ez emészti mindenütt egymást, és a kor nem képes e molochnak ép, egészséges táplálékot teremni, mert alig izlelve, már eldobja magától, másra éhezik és ujabb meg ujabb táplálékra szomjazik. A kereslet nagy, ezertorku és gyomru moloch, ki kell elégiteni bármivel is, hogy Astaroth bál vány ne legyen.

Igy terem virág helyett a sok burján a szinirodalom terén is, és még a műintézetek is, az államsegély intenciója ellen, sietnek a vásárra, hogy ujabbnál-ujabb fanyar elemeket tálaljanak föl szinpadukon, nem a minőség, hanem az ujdonság és menynyiség szempontjából, mintha nem adnának elegendő subventiót. A dolog könnyebb vége ez, belé is kapaszkodnak ugyan csak, és mert a középfajt kultiválják, nem teremhet s virágozhat a magasabb válfaju dráma költészet és müvészet!

A Rosenkranz és Güldenstern-féle darabok kultiválása megrontja Antonius-Cleopatra levegőjét és a genre tollrajzolatok jeles előadóival nem lehet Shakspere-t játszani — legalább a burg-szinházban nem.

Van jogosultsága a modern válfajnak tudom, csak kultiválását hibáztatom, kivált műintézeteknél s legkivált a magasabb dráma-költészet s müvészet rovására!

Igy nem teremhet igazi költő és müvész, mert kénytelenek a piaczra dolgozni, holott ép ennek megakadályozására van hivatva minden nagyobb subventionált műintézet.

Shakspere maholnap csak mint rémisztő váz fog megjelenni a műintézetek vezetőinek drót ránczigálására, hogy a ki óhajtja is, borzadjon el tőle. Nagy ritkán rángatják majd elő az elkényeztetett bábfigurák előnyére s csinálnak a nagyszabásu tragediákból kis szabásu modern-drámát. Antonius és Octavius Caesar-ból Rozenkranz és Güldenstern-t!

Dingelstedt is felfogta Podmanitzky hires bölcs mondatát, hogy = „Shaksperet vagy jól kell adni, vagy sehogy, de adni kell“ és él vele, adatja, jól is teszi, de ha már teszi, adja helyes scenirozással, adassa helyesebb szereposztással és Németország számtalan szinpadáról, conservatoriumaiból hozzon, neveljen tragikusnak való talentumot s ne erőszakolja modern dráma-játszó jeleseire a tragikus szerepeket is.

Sonnenthal nagy müvész, de nem Antoniusokban! Már hangorganuma is gátolja őt a lelki viharok kellő festésében, szenvedélye nem fekszik mélyen a lélekvilágában, innen van az, hogy a lelki állapotok nyugodtságával sehol nem bir imponálni, s az indulatok orkánjában megrenditeni, a katastrophában pedig nem érezünk megdöbbenést, mély részvétet általa. Szeret érzékenyiteni, sirásra inditani és ezt egész virtuozitással miveli, sirankozó szem- és arczjátékkal kisérve. A modern drámában való örökös gyakorlat és a romanticismus cultiválása teszi ezt. A lelkierő hatalmának kifejezésére nincs más eszköze, minthogy az ilyen momentumok előtt összehunyoritja szemét, hogy aztán a végszónál hirtelen és egészen nyitott szemmel imponáljon, vágjon vissza, de az ajk és arczizmai meg sem mozdulnak s együttesen nem kisérvén a szemjátékot, az összhangtalanságban elvész a kifejezés ereje. Ezt nagyon is gyakran ismétli, ugy hogy én már a 2-ik felvonásban mindig előre tudtam, hogy a szem összevonása után tüstént következni fog egy imponálni akaró kifejezés, egy lelki állapotbeli indulat.

Sonnenthalnak e sajátságos modorát a környezet is végig csinálta minden efféle alkalomnál; ezt látva és ettől élvezetemben örökké zavartatva, azt hivém, hogy tán iskola (!) ez a burg müvészeinél, de kellemesen csalódtam, midőn Wolternél ezt nem tapasztalva láttam, hogy ez egy modorosság, mely Sonnenthaltól a többi férfiakra is átragadt. Ez is a modern dráma kinövése, mely a tragoediában szemet szúró, de a salon embereinél ugynevezett pikantéria, szemfixirozás, affectálás, azonban ott sem helyes mindenütt és mindenki által használva, alkalmazni. A müvésznek leghatalmasabb fegyvere a szem, ezt is bele kell hát gyakorolni a lelki állapotok erősebb kifejezéseibe, melylyel gyakran többet mond és nagyobbat sujt, mint a szó és hang erejével, hatalmával. Antonius nehéz szerep, mester kell hozzá, hogy Shakspere alkotását hiven visszaadja. Az egyéni vonások számtalan külön szálai gombolyodnak össze jellemének csomójában, melyet nem lehet N. Sándori karddal ketté vágni, hanem

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

sőbb mégis hozzájárult. — Sándor czár a francziа kormány megnyerésére is nagy sulyt fektet, ámbár Németország abstinentiája folytán valószinü, hogy a francziák sem fognak tartózkodásukból kilépni.

—

Kelet-Ruméliából. A Pol. Corr. filippopolisi levelezője irja márczius 26-ról: A keletruméliai bizottság megállapitotta az alkotmánytervezetet, de azért a helyzet nem javult, sőt ellenkezőleg a forradalmi bizottságok az actiót közeli kilátásba helyezték. A bolgár „népha sereg“ a szó szoros értelmében mozgósittatik; a gyalogság zászlóaljakba, ezredekbe, dandárokba s hadosztályokba osztatott a tartalék máj. 1-re zászló alá hivatott.

Hermanli kerületben a teljesen szervezett tüzérség 18 ágyuval rendelkezik. Azt hiszik, hogy a központi bizottság olyan hadelőnek ura, melylyel a berlini szerződés kelet-ruméliai pontjainak végrehajtását megakadályozni képes. Levelező ezzel azt akarja demonstrálni, milyen üdvös és elkerülhetetlenül szükséges a vegyes occupátió, hogy az orosz-bolgár unionista törekvések meghiusittassanak. — Az orosz tábornokok nem akarják elhinni, hogy Európa ráadná magát a vegyes occupátióra, melyet egészen oroszellenesnek tartanak.“ Dondukow-Korsakow herczeg nem rég azt mondotta: „A tett pillanatában Európa nem található schol.“ Most azonban a vegyes occupátió kezd láthatóbb alakot ölteni, de azért egyre dolgoznak az ellenállás érdekében a bolgárok közt.

A bolgárok azonban nem oly vakmerők, hogy Európának hadat mernének izenni s igy a vegyes occupátió előtt, habár kelletlenül is, fejet fognak hajtani. Az ellenállás helyett most a bolgárok azon dolgoznak, hogy majd a vegyes occupatió megszünte után valósithassák meg terveiket. Ruméliából eddig mintegy 15.000 fegyverképes ifju vándorolt ki, ezeket a Jamboliban székelő központi actióbizottság — a moszkovai szláv egylet alkotása — zsoldjába fogadtá és fölfegyverezte. A napokban nagy tömegben érkeztek fegyverek Filippopolisba. Ha a vegyes occupátió létrejön, ugy tartamára a fegyveres erő inactiv fog maradni. — Ellenkező esetben az actió nem sokára vagy legkésőbben az occupátió megszünte után bizonyosan megkezdődik.

—

„Daily News“ jelenti Capvárosból, hogy Transvaal államban felkelés tört ki.

## A bukuresti egyesült osztrák-magyar telep.

A „Bukuresti Hiradó“ irja:

Herez Adolf lovag ur elnöksége alatt megalakult az egyesült osztrák-magyar telep nagy és szükebb bizottsága.

Ennek üdvös működéséről csak annyit említünk föl, hogy a boszniai sebesültek javára husz ezer fracot gyüjtött aranyban. Annak idején közöltük is a közös hadügyér ur köszönő leveleit.

Később mégis hozzájárult. — Sándor czár a francziа kormány megnyerésére is nagy sulyt fektet, ámbár Németország abstinentiája folytán valószinü, hogy a francziák sem fognak tartózkodásukból kilépni.

—

Kelet-Ruméliából. A Pol. Corr. filippopolisi levelezője irja márczius 26-ról: A keletruméliai bizottság megállapitotta az alkotmánytervezetet, de azért a helyzet nem javult, sőt ellenkezőleg a forradalmi bizottságok az actiót közeli kilátásba helyezték. A bolgár „népha sereg“ a szó szoros értelmében mozgósittatik; a gyalogság zászlóaljakba, ezredekbe, dandárokba s hadosztályokba osztatott a tartalék máj. 1-re zászló alá hivatott.

Hermanli kerületben a teljesen szervezett tüzérség 18 ágyuval rendelkezik. Azt hiszik, hogy a központi bizottság olyan hadelőnek ura, melylyel a berlini szerződés kelet-ruméliai pontjainak végrehajtását megakadályozni képes. Levelező ezzel azt akarja demonstrálni, milyen üdvös és elkerülhetetlenül szükséges a vegyes occupátió, hogy az orosz-bolgár unionista törekvések meghiusittassanak. — Az orosz tábornokok nem akarják elhinni, hogy Európa ráadná magát a vegyes occupátióra, melyet egészen oroszellenesnek tartanak.“ Dondukow-Korsakow herczeg nem rég azt mondotta: „A tett pillanatában Európa nem található schol.“ Most azonban a vegyes occupátió kezd láthatóbb alakot ölteni, de azért egyre dolgoznak az ellenállás érdekében a bolgárok közt.

A bolgárok azonban nem oly vakmerők, hogy Európának hadat mernének izenni s igy a vegyes occupátió előtt, habár kelletlenül is, fejet fognak hajtani. Az ellenállás helyett most a bolgárok azon dolgoznak, hogy majd a vegyes occupatió megszünte után valósithassák meg terveiket. Ruméliából eddig mintegy 15.000 fegyverképes ifju vándorolt ki, ezeket a Jamboliban székelő központi actióbizottság — a moszkovai szláv egylet alkotása — zsoldjába fogadtá és fölfegyverezte. A napokban nagy tömegben érkeztek fegyverek Filippopolisba. Ha a vegyes occupátió létrejön, ugy tartamára a fegyveres erő inactiv fog maradni. — Ellenkező esetben az actió nem sokára vagy legkésőbben az occupátió megszünte után bizonyosan megkezdődik.

—

„Daily News“ jelenti Capvárosból, hogy Transvaal államban felkelés tört ki.

## A bukuresti egyesült osztrák-magyar telep.

A „Bukuresti Hiradó“ irja:

Herez Adolf lovag ur elnöksége alatt megalakult az egyesült osztrák-magyar telep nagy és szükebb bizottsága.

Ennek üdvös működéséről csak annyit említünk föl, hogy a boszniai sebesültek javára husz ezer fracot gyüjtött aranyban. Annak idején közöltük is a közös hadügyér ur köszönő leveleit.

Későbben ő felségeik az osztrák császári és magyar királyipár ezüst menyegzőjére elhatározta a bizottság egy fölirátot fölterjeszteni, és készittetett egy oly remekművet, mely a legnagyobb városnaak is csak diszére válhat. Elhatározta a bizottság egyszersmint, hogy egy árva-alapitványt is létesit e magasztos ünnep emlékére, — és hozzá is fogott a gyüjtéshez, — ezerek gyültek már be e humán intézményre, és ha e szegedi csapás be nem következik, ugy ma már az árva-alapra 25 ezer franc begyült volna. Végre elhatározta a bizottság, hogy az árva-alap javára folyó hó 21. a nagyszinházban egy előadást fog rendezni, mely az alapot néhány ezer franckal gazdagitani fogja.

És mit tett a bizottság, midőn ide is elhatett a szegediek jajkiáltása? Tette azt, hogy követte a belső ember, a szív nemes szózatát: lemondott az árva-alap javára egyelőre előadást rendezni, hanem a tervezett előadás jövedelmét a szerencsétlen szegediek javára fogja forditani.

A harmincznégy tagból álló bizottság egyhangulag fogadta el e határozatot, és már 21 nappal az előadás előtt le vannak foglalva ugy a páholyok mint a zártszékek, a fölemelt helyárak daczára. (Egy páholy 50 franc, egy zártszék 10 franc) — és már egyes zártszékeket adott el 500 frankért is.

Harmincznégy tagból áll a bizottság, ebben hat magyar van beválasztva, a többiek Lajthántuli állampolgárok. Ez által csak azt akarjuk mondani, hody annál nagyobb a bizottság érdeme.

Az előadás gróf Hoyosné ő Nagyméltósága védnöksége alatt adatik, a kedves grófné szeretetreméltósága nagy befolyással bir a teljes sikerhez.

Mi pedig részünkről óhajtjuk, hogy jövőben is működhessünk üdvösen együtt, semmiféle viszály ne bontsa fel közöttünk a szép egyetértést.

## BELFÖLD.

### (Dal-estély a szegediek javára.)

D.-Szt.-Márton, april 6.

A sors csapás sulya alatt, rendesen a nő mentő szelleme óv meg az összeroskadástól; ezer fájdalomtól vérző sebünk, a nő gyöngéd kezeiből nyerheti a legenyhitőbb tapaszt; és ha talán nem értik bánatunk és keservünktől hidegen fordul el a világ, a nő az, ki megérti, s meleg érdeklődéssel siet megosztani azt.

Igen! a nők minden fájdalom, minden szenvedélynek résztvevő hü osztályosai, ez az ők szép kiváltsága.

E nemes tulajdonságról adtak fényes bizonyságot a helybeli nők is, midőn a szegedi szerencsétlenség első hirére lépéseket tettek, hogy a szerencsétlen szükségben szenvedők részére, nemcsak önmagukat, de a helybeli, sőt vidéki közönséget is önkéntes adózás alá vonják.

A nemes igyekezet, a fényes eseményben megtalálta jutalmát, mennyiben egy ily kishelységből a tegnapi dalestély csaknem 400 frtot juttat a károsultak felsegélésére.

És most röviden emlékezzünk meg az est folyamáról, mely egybegyüjté ama összeget.

Első sorban emlitjük meg, hogy a kiosztott müsorozat szerinti ének-, zene- és szavalati előadásokban közremüködtek: Nagy János — a helybeli tanintézet egyik tanitójának — kitartó vezetése alatt szép haladast tett dalárda; dr. Felszegi János és Fekete György a közönség által mindig kedvesen fogadott elragadó fuvola játékaikkal; Bartal Etel k. a. büvös dalaival; Baranyi Irma és Szilágyi Erzsi k. a. szép zongorajátékkal; szavalatot tartott Kinizsi Tinka és Bartal Etel k. a., mindkettő megragadó szépen.

Az egyes darabokat a hálás közönség zajos tapsaival jutalmazta — talán nem hibázunk — ha megemlitjük, hogy a müsorozat előadott pontjai között messze kimagaslott a Bartal Etel k. a és Fekete György által előadott „Italia“ czimü kettős dal, melynek gyönyörü, érzésteljesen és szép graciával előadott dallama meghóditotta a közönséget s tapsait alig birta beszüntetni.

A müsorozat befejezésével másod sorban következett a tombolajáték kezdete, a játék mindig bir érdekkel, azzal bir a jelenben is, mennyiben a sok csinos nyereménytárgy mindig képes lekötni a figyelmet.

Nagy időt vett igénybe, mig az utolsó nyereménytárgy is megtalálta szerencsés tulajdonosát és a játékot befejezettnek lehetett kimondani; azonban ezzel az estélynek vége nem volt, mert a melléktermekbe teritett asztalok dusan megrakva várták a vendégeket, hogy felfrissithessék magukat olcsón vagy drágán, a mint t. i. a felszolgáló kisasszonyok szeszélye hozta, a károsultak javára esvén, természetesen minden bevétel.

És itt nem szabad érintetlenül hagynunk, hogy a pinczér kisasszonyok, kik között láttuk Pekri Emma, Baranyi Irma, Kinizsy Irma, Tinka és Zsuzsa, a Fekete nővérek, Szilágyi Erzsi, Pataki Tinka, Bartal Etel stb. kisasszonyokat, nagy szolgálat és áldozatkészséget fejtettek ki, csakhogy a nemes czélra minél többet gyüjthessenek, például midőn minden elárusitható élelmi czikkekből kifogytak árverésre bocsájtották kötényüket, karpereczeiket, gyümölcs kosaraikat stb. majd kezdetét vette a táncz s az élelmes kisasszonyok ezt is jövedelmezővé tudták tenni, mert a „hölgykeringő“-be felhivott tánczosaikat egy-egy piczuláig adóztatták meg.

Szóval szép, kedélyes, a nemes czél elérésében kielégitő eredményü volt az est, de vétenénk az igazság és méltányosság ellen, ha elhallgatnók, hogy az elért szép siker, a köztiszteletben és szeretetben álló fennkölt szeilemü Pekri Istvánné fáradtságot nem ismerő tevékenységének, nemes szive áldozatkészségének köszönhető; ez elismeréssel nem jutalmazni akarjuk, a nemes tett jutalmát birja az öntudatban, csak méltánylásunknak adunk kifejezést és igy őszinte köszönő szót a sok fáradozásért.

r. l.

## A magyar nyelv kötelező oktatása.

— Közoktatási bizottsági jelentés. —

A következőkben közöljük általános részét a jelentésnek, melyet a magyar nyelv kötelező népiskolai oktatásáról szóló törvényjavaslat tárgyában a képviselőház közoktatási bizottsága benyujtott:

„A bizottság a törvényjavaslatot általánosságban, a részletes tárgyalás alapjául elfogadta. A törvényjavaslat czélja és rendeltetésének komoly megfontolása és megvitatása által jutott a bizottság ezen megállapodáshoz. Ezen czél és rendeltetés, mely nem más, mint lehetővé tenni, hogy a haza bármely felekezetü nem magyar ajku polgárai a magyar nyelvet, mint ezen állam nyelvét, tulajdon anyanyelvük elhanyagolása nélkül, elsajátithassák, s hogy e végből már a népoktatási tanintézetekben e nyelvnek, mint köteles tárgynak tanitása általánositassék, a magyar nemzet állami jogában gyökeredzik és teljesitése, vagyis inkább az elérése után való törekvés, egy elodázhatlan kötelesség. Igenis, joggal bir a magyar állam ahhoz, hogy sok nyelvü országában az állami rendeltetés közérdekü czélja szempontjából, valamint az állami felfogáshoz imért közmüvelődés fokozása érdekében, állami nyelvének tanitását követelje, de egyszersmind kötelessége is, hogy a módok és eszközökről törvényhozásilag is gondoskodjék. És ha valahol, ugy e téren századok mulasztásai terhelik e nemzetet. Egy pillantás a nemzet multja és közoktatása történetére, meggyőzhet mindenkit arról, hogy századokon át örökké idegen nyelv és elégszer idegen befolyás alatt álló magyar nemzet, azon nemzet, melynek léte bizonyleginkább van nyelvéhez füzve, seha sem gondolt arra, hogy állami nyelvének tanitását, már a sok nemzetiség kölcsönös megértése lehetőségének biztositása érdekében általánositsa.

Maga az 1868: XXXVIII. t. cz. sem vette fel a magyar nyelvet, a nem magyar tannyelvü népiskolák köteles tárgyai közé. Ezen törvény életbe lépte óta már 10 év telt el; közoktatásunk haladt, de haladásával ellenállhatlan erővel tört elő azon közérzület és ennek kifejezéseként azon általunk is teljes mérvben helyeselt közkivánat, hogy az idézett törvény ezen hiánya pótoltassék, és a magyar nyelv az összes bárminemü nem magyar ajku népiskolák köteles tárgyai közzé felvétessék, s hogy a nevelés és tanitás szükséges voltának közérdekké fejlődésével, a magyar nyelv megtanulásának szükséges volta is közérzületté váljék, és hogy végül a közoktatás általános haladásához ezen nyelvnek, mint a müvelődés egy szükséges eszközének tanitása is csatoltassék.

Nem lehet, nem szabad tovább késnünk! Gondoskodnunk kell immár a mód és eszközökről.

És itt be kell vallania a bizottságnak azt, hogy czélirányosabbnak tartotta volna, ha a törvényhozásnak alkalom nyujtatik arra, hogy a magyar nyelv ezen tanitása iránt, az 1868. XXXVIII. t. cz. keretében, annak átdolgozása segélyével intézkedhessék. Azonban másfelől be kell ismernie azt is, hogy az idézett törvény átdolgozása igen sok időt venne igénybe, s hogy e szerint a magyar nyelv köteles tanitásának elrendeléséről egy külön javaslatban kell gondoskodni.

És általános szempontok által vezéreltetve, a bizottság nem ringatta magát azon képzelődésben, hogy ily specialis törvényjavaslat, meglepő gyors és általános eredményeket fog felmutatni. A bizottság jól tudja, hogy a közélet és jelesen a közoktatás terén sok ily viszony fejlődött ki, melyekkel számolni kell, és a melyek csak akkor szünnének meg itt akadályul szolgálni, ha az állam ezen törekvésében a leginkább illetékes factorok részéről, ép annyi hazafiság jóakarattal találkoznék.

Ezenkivül a többi közt ott látja a vallásfelekezetek autonomiáját, melynek határai között, az ország nagyszámu nemzetiségei, felekezeti és iskolai szempontokból, majdnem korlátlan jogokat élveznek. Ott látjuk az állami financiák sulyos helyzetét, melyek a közoktatás anyagi, és ott érzi az alkalmas tanitók hiányát, mely a közoktatás ezen specialis rendeltetéséhez a szellemi erő szolgáltatását megtagadja; mind megannyi gát, melyet csak az idő és türelmes munkásság távolithat el.

De ha nem is mindent és nem is nagyon sokat vár a bizottság az ily specialis törvényjavaslattól, annyit azonban mégis mélián állithat, hogy egy ily javaslat életbeléptetése, egy jelentékeny lépés előre a czél felé, hogy annak hatását érezni fogjuk mindenütt, hol az hazafiság és jóindulattal fog találkozni, de egyszersmind, hogy a kormánynak ezen javaslat törvényerőre emelése módot fog nyujtani arra, hogy ott, a hol a hazafiság és jó indulat hiányzik, de az alkalmas tér és anyag e törvény végrehajtásához megvan, a törvényadta eszközöket alkalmazza, s azoknak érvényt szerezhessen.

Az idő int, az alkalmas idő meg van; szemeiőtt kell tartani a szorgalmas ember példáját, ki földének termő képességét a termék jósága és nemesitésével köti össze.

A bizottság tehát, a specialis törvény alkotásának eszméjét magáévá tette. S midőn annak alakot ad, nem ajánl merev kényszert, nem kivánhatja és nem is kivánja, hogy bármily nemzetiség e hazában nyelvétől megfosztassék, még azt sem akarja, hogy bármily nemzetiség nyelvének fejlesztését a legkisebb mérvben elhanyagolja; a bizottság bensőleg érzett mérséklettel látott munkájához, és csak azon meggyőződésből eredő akarata volt, hogy az államnyelv köteles tanitásának lehetősége minden nemzetiség érdekében biztositassék, s hogy a gyermek minden irányban fogékony kebele, a nyelv tanulása közben, a hazaszeretet és hazafiság érzetét is megismervén, tudatára jusson annak, hogy nemzetiségének szép osztályrésze: békés egyetértés s jogegyenlőségben élni e hazában; s a midőn reményli, hogy a t. ház mindenkor megőrzött bölcsességével e törvényjavaslatot meg fogja birálni, ugy másfelől nem kétkedik azon, hogy a felekezetek, nemzetiségek, társulatok stb. e törvényjavaslatban nem fognak mást keresni, mint kölcsönös érdeküK és közmüvelődésük előmozdításának jelentékeny eszközét.“

—

## Torda-Aranyosmegye

### hódolati felirata.

A mult hóban tartott megyei bizottmányi közgyülés, a királyi pár ezüst lakodalma alkalmából a következő hódolati feliratot határozta intézni ő Felségeikhez:

Ezernyi ezer kebelből a nagy birodalom minden népének mint egy embernek kebeléből egy ohajtás, egy ima szállt fel a véghetetlenhez, midőn ezelőtt negyedszázaddal a gondviselés dicsően uralkodó Felségedet kellemben és lelki jóságban páratlan Királynénkkal házassági frigyre összevezérelte: Vajha legyen benső szerelem kötötte szent viszony családi boldogságnak ki nem apadó kutfeje, s az egész birodalomnak áldások forrása, jobb kornak hajnala, boldogság hirnöke.

A miért a népek és nemzetek annyiszor és oly buzgón imádkoztak: ma huszonöt év után mint áldásos jelent láthatjuk. A szeretet földi mennyországgá, szülői és testvéri szent viszonynyá alakitotta e magas frigyet; s a boldogság boldogitva melegitő sugarakban áradott szét, a tronnak lépcsőjétől a birodalom minden szegletébe, s a nép mindenütt, midőn a boldog királyi párnak arcza felé tekint, örömet és gyönyört érez lelkében.

Ez öröm, e gyönyör dobogtatja most milliók kebelét, midőn a hódoló alattvalói hüség ama dicső emlékü napnak huszonötödik évi forduló pontján megállapodik, hogy ünneppé szentelje azon szent érdekeknél fogva, melyek csatolják ahoz a tronhoz, melynek árnyékában békében virul a népek boldogságának élőfája.

Felséges ur! dicső apostoli királyunk! hü magyar népe is egésszében és részeiben a közörömbe vegyiti lelkesült örömét, melynek oly joga van a legbensőbbnek és megszenteltnek lenni. Igen: midőn felséges királyunk Szent István birodalmi népének visszaadva drága kincsét, törvényes alkotmányát, atyai kebelére nemes bizodalommal ölelt egy élni méltó nemzetet: az alkotmányos érzületü jóságos király s oldalán geniusa nemcsak a felséges családnak, de édes hazánknak a fejedelmi erényekkel tündöklő — bálványozott királyi asszony az ország szivével forrott egybe s nemzeties büszkeséggel tekint ma minden magyar a dicsően uralkodó párra, a legalkotmányosabb királyok egyikére, a legelső magyar emberre s a legelső fejedelmi asszonyra, s Kárpátoktól-Adriáig megszentelve egy érzés nyilvánul, a legbensőségteljesebben egy hang emelkedik: Az ősöktől örökölött hagyományos hüség s szent ragaszkodásnak érzése, hangja. S ez érzés, e hang, ma midőn a felséges királyi pár ezüst menyegzője ünnepélyének örvendetes alkalmából nemzetünk az alattvalói hüségnek és hódolatnak ajándékait a legőszintébb áldás kivánatokban lerakni a tron zsámolya körül sorakozik, annak egy kis töredékénél ezen Torda-Aranyosmegye törvényhatósága közönségénél is azon lelkesült imában nyer befejezést: Legyenek számosak, örömben boldogságban gazdagok a népeik szeretetétől környezett felséges királyi párnak esztendei, hogy boldog népeik örvendezhessenek az égi kegyelem jóvoltából eljövendő ama másik örömünnepen is, midőn királyi felségeitek az arany menyegző boldog jegyesei lesznek! . . .

A mindenható király áldja meg és tartsa meg Felségteket!

## Irodalom és müvészet.

### ROGEARD

#### a XIX. század szalonjairól.

Rogeard szerencsésen választott, midőn városunkban tartandó egy pár felolvasásából az egyiket a franczia szellem e kiváló nyilvánulásának: a szalonnak szentelte. Beszélt is oly szellemesen, oly élénkséggel, oly lelkesedéssel, helylyel közzel oly finom czélzatossággal, hogy bizony nem lehetett egy hallgatója sem, ki kedvet ne kapott volna, ily szalont nyitni, melyben az értelem és szellem elite-je müveli földi létünkben a legszebb cultust: az eszmék cultusát.

Mielőtt tulajdonképi tárgyára tért volna, bevezetésül egy pár vonással előadta a szalon élet eredetét, mely Franciaországban oly jelleget öltött, hogy a külföld előtt is mintaszerü maradt. Miben rejlik voltaképen a szalon hatalma, befolyása? A nők uralmában, a nők szellemének az

---

igazi alkotó erővel meg, vagy föl kell oldani. A nagyszabásu államférfiu, a sima udvaroncz, a hősi hadvezér, a meleg szivü ember, az ingatag lelkü, az érzéki és elágyulásig ábrándozó szerelmes egymást keresztezve czikáznak Antoniusban.

Szenvedélye nem végtelen és mély, ő maga mondja Cleopatrának hogy:

„Kolduszerelem, mely megmérhető“,

de azért ég, mint zsarátnok, Cleopatra szemfáklyájától gyujtogatva, Antoniusban tehát leginkább azt a mély szenvedély és érzéki lángolás közt való hánykodást kell megkülönböztetve kiemelni, még pedig antik és nem modern szabással, mely az illuzió összességét megzavarja, ha a szemünk előtt levő tóga és koturnus alatt, a frakk emberét érezzük s nem a római Antoniust. Csodálatos, hogy Sonnenthal még a külsőben sem tudta Antoniust hiven visszaadni. Azt mondja Enobarbus:

„Udvarias vezérünk

— — — — — —

Tizszer borotvált képpel ment ebédre,“

és Sonnenthal mégis teli szakállal szerelmeskedett Cleopatrával! Igaz, hogy a rómaiak közt Antonius szakállát emlitik, de ez nem azt jelenti, hogy Cleopatránál is szakáll viselt, hanem azt, hogy Cleopatra mellett leborotválta szakállát s az uton meg a harczok közt azután meghagyta. A mü elején tehát sima képpel kell Antoniust személyesiteni, azután pedig szakállal.

(Folyt. köv.)

# A keresztanya.

Elbeszéllés.

Irta:

JAUTIER GYÖRGY.

II.

(Folytatás.)

René és nejének csakhamar tudomására jutott a nagy zaj melyet e történet ütött a város köreiben, s a különböző vélemények melyek emiatt keringtek; de ők csak nevették a dolgot, sokkal boldogabbak voltak, hogy sem felzavarta volna kedélyüket az ilynemü semmiskedés. Pivier asszony hasztalan igyekezett bevonni hadjáratába a mellőzött keresztapát is; nagy elképpedésére az határozottan megtagadta követni őt e térre. Minden vasárnap láthatták őt a külváros főutczájának lakói, kik az ünnepnapi szünidőt arra használták fel, hogy az itt kevés járó-kelők lépteit élénk figyelemmel kisérjék a zöld redőnyös, vagy miként ők nevezék, a zöld ház felé tartani, az örökös fekete öltözékben bal hona alatt könyv csomaggal, melyet még szünnapok alatt sem hagyott el magától, s jobb kezében esernyőjét tartva kiterjesztve, mert attól semmi körülmények közt és soha meg nem vált, védvén az őt egyenlő kitartással az alázuhanó esőtől s a nap égető sugaraitól.

Több izben elbeszéltette magának René által részletesen a Klaudia születésével egybekötött minden nagyobb és apróbb eseményt, komolyan, nyugodt arczczal hallgatott az elbeszélésre, de szemüvege mögött szemei sajátságos élénkséggel pislogtak ilyenkor, s néha mintegy önkénytelenül felszólalt:

— Soha nem fogom neked megbocsátani, hogy nem tartottad fenn számomra a keresztatyai tisztet!

Renét nagyon mulattatta azon gondolat, hogy a komoly tanár egy szinésznő mellett is szeretett volna keresztapa társ lenni.

— Ej! ej! Haget rokon vigyázzon magára! szólt hozzá nevetve. Nagyon félek, hogy daczára fehér nyakkendőjének s tudós könyveinek, végre is kisül még, hogy ön nagy korhely. Vigyázzon, nehogy szenvedélyei egyszerre csak tul csapjanak a gáton s kellemetlenségekbe keverjék önt.

Egész gyönyörőség volt látni, hogyan olvasta Haget tanár a Johannától sürün érkezett leveleket; előbb hosszasan tartotta orra alá a finom lapocskát, teljes élvezettel sziva bé az abból felszálló finom illatot; azután elkezdte olvasni tartalmát, lassan, telve kiváncsisággal s a szemérmes tartozkodás és félelem egy nemével, mintha minden sornál attól tartana, hogy most valamely nagy alyasságot fog benne felfedezni, és nagyon megűtközni, elbámulni látszott a felett, hogy csupa kedves, szeretetreméltó, helyesen elmondott dolgokat talált a levélben. E levelek rendesen ajándékok kiséretében érkeztek, jöttek igen is czifra játékszerek, s tulságos fényes ruhadarabok, melyeknek a szerény háztartásnál épen semmi hasznát nem vehették, melyeket szépen rendre elzartak egy ruhatárba, s aztán mikor a keresztanyáról volt szó, hüségesen megmutagattak mindenkinek.

Johanna Párisban, a keresztelő alkalmával, azon igéretet tette volt, hogy még azon év folytán meg fogja látogatni kis keresztleányát: az igéretet leveleiben is több izben ismételte; de eltelt két év, és még mindig nem érkezett. René már több izben gondolkodott ugyan, hogy ismétli a Mohamed és a hegyről szóló csodatettet, s elviszi Klaudiát keresztanyjához, hanem orvosi gyakorlata, a vidék különböző intézetei s nagyobb gyáraival annyira igénybe vette munkásságát, hogy idejének legnagyobb része az ide oda utazásokkal telt el.

Egyik nyárról a másikra haladott a tervezett párisi ut. Ez alatt a levelek is ritkulni kezdtek, néha meg nagyon rendetlenül jöttek; voltak köztük hosszuk s rövidek, szivélyes és száraz hangon irottak: néha kettő jött gyorsan egymásután, azután félévig ismét egy sor sem. Az ajándékok pedig egészen kimaradtak.

Egy szép napon Marczel váratlanul béállitott a kis vidéki városba. Hireket hozott a keresztanyáról is: elbeszélte, hogy sikerről sikerre haladva, nagyon szép állást vivott ki magának, a szinpad nagyságai között, hogy Oroszországból fényes ajánlatokat kapott, melyek következtében, alkalmasint el fogja hagyni Párist, hol mégsem számithat oly bő aranyesőre és oly lelkesült tapsokra, mindőket már megkiván, és hogy majd csak idő multával fog oda ismét visszatérni; hogy továbbá, Johanna sem többé az a szende mosolygó fiatal lányka, ki mint nyájas tündér jelent volt meg a kis Klaudia bölcsőjénél, hanem egy tehetségének és szépségének teljes fényében ragyogó gyönyörü nő. A vidékies sok mende-monda következése volt-e? elég hogy René kérdésekkel ostromolta Marczelt az iránt, bogy mily mértékü becsülésben részesül Johanna jelleme, ismerősei s a világ részéről; százszor is ismételtette magának barátja azon állitását, hogy még eddigelő semmi kedvezőtlen hir nem csonkitotta meg a felőle táplált jó véleményt, jó hirneve a világ előtt illetlen áll.

— Mert lásd, folytatá, szükségét érzem, hogy meg legyek nyugtatva. Sokat hallottam már a szinészi életről, és a mit te mondasz, nagyon rendkivülinek tetszik előttem, s alig birom elhinni. Előbb utóbb, a legszilárdabbnak hitt erények is elbuknak ott.

Marczel teljes szivéből elkezdett nevetni: — Ej! hitemre! a jövőről nem állok jót; te azt kérded tőlem, ha e szinésznő, kit elfogadtál leányod keresztanyjának, erényes, becsületes volt-é akkor, mire én kereken azt felelem neked, hogy: az. Azt kérded: ha az-e még most is; erre is kereken azt felelem: az.

(Folytatása köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

életre és társadalomra kiható befolyásában. De hát akkor a szalonnak soha sem kellene hanyatlani, mert a nők befolyása állandó, veté közbe szellemesen Rogeard. Ugy de, felelé, a szalonnak is van fejlődése, a politikai, társadalmi és irodalmi válságokat megérzi. Keletkezett pedig a lovagias szellem hatása alatt, mely a nő eszményé, majdnem istenitett fogalmát teremtő meg. E szellem egész Európában hóditott; de kivált a franczia népnél talált kiváló talajt. A középkori franczia költészet három nagy epikus cyklusának korába nyul visszsza a nő ez eszményi rajongó cultusa. Ez hozta létre a XVI. században a pásztor, a szerelmes regényt, a szerelem hatalmának sokszor nagyon is mesterkélt madrigalokban ömledező magasztalását. Megnyitja Rambouillet asszony az első nevezetes szalont, mely irodalmi szenatus volt a franczia nyelv szabatossá tételében, előkelő csin kifejtésében és az irodalmi nyelv általános uralomra juttatásában Rambouillet asszony és társnői körének nagy érdeme volt. És érdekes megjegyzése volt Rogeardnak az is, hogy ha voltak is feles számmal negélyesek, a sholiére által halhatatlan gunynyal megsebzett „précieuses ridicules“, de épen e kigunyolt alakok bizonyitják, hogy voltak valóban müvelt szalon hölgyek is a szóval a szalonnak volt hatalma. Többször is kiemelte Rogeard, hogy a szalonban a nő és nem asszonyok tisztelete érvényesül. E kor szalonja: irodalmi. A despota egyeduralom korában az állam absorbealván minden tevékenységi tört: a szalonba menekültek, mint menhelyekre a sokszor megsebzett, megalázott szellemek és müvelték az irodalmat. Ilyen volt Julie d' Angennes, Mme Scudery, Ninon asszony szalonja.

(Folyt. köv.)

A Liszt-estély gróf Andrássynál.

Liszt Ferencz gróf Andrássy Katinka termeiben! Ez Bécsben april 7. sensátiós eseménye.

Az estély rendkivül diszes volt. A vendégek a legválogatottabb toilettekben jelentek meg. A nők kivágott ruhákban: a fürtökben a legdrágább ékszerek villogtak. A férfiak frakkban, fehér nyakkendőben voltak. Valódi nagyuri légkör uralkodott a szalonban. Nagyvárosi ünnepély volt ez a szó legszorosabb értelmében.

Király ő Felsége este $^1/_2$9 órakor érkezett meg. Vele voltak Károly Lajos, Vilmos és Rajner főherczegek. A királyt gróf Andrássy Katinka, a főherczegeket a külügyminiszter ur fogadta.

Liszt Ferencz először Schubert gyászindulóját játszotta, mélyen megindító pathoszszal, itt-ott szellemdus rögtönzéseket szurt közbe.

A rózsafüzérekkel diszitett Boesendorfer-féle zongorából rendkivül megkapóan hangzott fel azután az „Elégia Petőfihez.“

Impozáns benyomást gyakorolt Liszt együttes játéka gróf Zichy Gézával. A hallgatóság egész zenekart vélt hallani.

Ezen szám után oly óriási tapsvihar hangzott fel, hogy Lisztnek még egyszer kellett játszania.

Gomperz-Bettelheim és Kauser Gerster asszonyok ének-előadásaikkal rendkivüli hatást keltettek; nevezetesen Gomperz-Bettelheim asszony Liszt gyönyörü dalával: „Es muss was Wunderbares sein, das Lieben!“

Tiz órakor a hangverseny véget ért. Király ő Felsége távozta után a többi vendégek is szétoszoltak.

— A székesfehérvári szinháznak a mult héten Sz. Priellé Kornélia mutatta be ritka tökélyü müvészetét, és pedig april 4-én „Holt szív“-ben, 5-én pedig „Gauthier Margit“-ban. Hogy volt nagy közönség és sok lelkes taps mindkét este: mondani sem kell talán.

— Petőfi Sándor összes költeményének német forditására vállalkoztak Farkas Miksa és Aigner Lajos több más forditó közreműködésével, kiknek nevei azonban nincsenek kitéve. A mű 25 két hetenként megjelenő négy ives füzetekben adatik ki. Minden füzet mellett lesz egy kép s a füzet ára csak 30 kr. Az egész gyüjtemény egy év alatt megjelenik.

## Adakozások az alföldi vizkárosultak javára.

Ujabban adakoztak: A kolozsvári Fröbel-gyermekkert növendékei (a névsort holnap közöljük) 12 frt 60 kr.

A kolozsvári magyar-szabó-társulat 10 frt. A pénzügyőri bizottság Sz.-Udvarhelytt (a névsort holnap közöljük) 37 frt 24 kr. Szebeni Róza 2 frt. Kovács Ferencz Tancs 4 frt 50 kr. A helybeli tanitóképezde növendékei 15 frt 70 kr. Összesen 82 frt 4 krajczár.

Eddigi gyüjtésünk **1856 frt 60 kr.**

# NAPI HIREK.

**Kolozsvár,** 1879. april 9.

— Szebenmegye törvényhatósága területén alakult nagyszebeni cserző varga ipartársulat alapszabályai, a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium által, folyó évi 3093. szám alatt, a törvényes bemutatási záradékkal elláttattak.

— **A nemzet hazatiságához és emberbaráti szeretetéhez folyamodunk itt ujolag szerencsétlen alföldi testvéreink érdekében.** A király, a legelső magyar ember könnyei lehetlen, hogy könnyre ne fakasszák e hon minden gyermekét s a fájdalom, melyben ő vele egy világ osztozik, ne nyilaljon a magyar ember szive mélyébe. Az anyát, ki ölelve gyermekeit élve temettetett a hullámok közé, nem támasztja életre a részvét, de a kiknek egy élet keresménye pusztult el s keserübbé lett számára az élet, mint a halál, a nemzeti és emberbaráti szeretetnek kell letörülni könnyeit. Külföld megindító módon fejezte ki részvétét a szerencsétlen idegenek iránt, legyen a nemzet könyörületes saját vére iránt.

— **Ő Felsége**, folyó hó 5-én kelt legfelsőbb határozatával, báró Drechsler Károly altábornagy, olmüczi várparancsnoknak, a titkos tanácsosi méltóságot dijmentesen adományozta.

— **Korbuly Bogdán előneve.** A hivatalos lap hozza: „Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán, Korbuly Bogdán, a kolozsvári nemzeti szinház országos választmánya tagjának, saját és törvényes utódai részére, a lompérdi előnevet dijmentesen adományozom. Kelt Bécsben, 1879. évi márczius hó 31-dikén. Ferencz József, s. k. B. Wenckheim Béla, s. k.

— **Szinházunkban** a királyi pár házassági jubileuma alkalmával, mint már emlitettük, diszelőadások lesznek. Erre nézve a programmot az igazgatóság eként állitotta meg: A jubilaris nap előestéjén szinre kerül Tóth Kálmán „A király házasodik“ czimü jeles vigjátéka; a darabot egy allegoriai képlet fogja — mint már emlitettük — megelőzni; továbbá Boér Hermin k. a. szavalandja Szász Béla alkalmi költeményét, a „Három könnycsepp“-et. Másnap t. i. a jubilaris nap estéjén (april 24.) aztán Jókai M. ez alkalomra irott darabja, a „Hős Pálfy“ adatik elő, még pedig a szegediek javára; az előadást megelőzőleg pedig szinházunk egyik tagja Hegedüs Istvántól, lapunk t. munkatársától egy alkalmi költeményt fog szavalni. A költemény czime: „A nemtő“.

— **Rogeard Agoston**, kinek tegnapi felolvasásáról fennebb emlékezünk meg, tegnap este vendége volt a kolozsvári franczia clubnak, a mely banquettet rendezett a Stadler-kertben a kitünő iró tiszteletére. A club tagjai természetesen szép számmal meg jelentek s már az első fogás után megeredt a kizárólag franczia nyelven mondott toasztok árja. A club elnöke Finály Henrik Rogeardra, mint a meggyőződés martyrjára emelte poharát, mire viszonzásul R. a kolozsvári franczia clubra. Majd Szász D. humorosan Páll Sándorra, Hegedüs István a franczia nemzetre két versen is, dr. Weisz Ignácz az egyleti elnökökre s beszéltek még Ajtai Albert, Széky Miklós, Gamauf Vilmos, Duret s mások. A kedélyes vacsora, melyet Rogeard s több tag ötletei s franczias humora füszerezett meg, egész késő 1 óráig tartott.

— **Aigner Lajos** kiadásában és szerkesztésével a „Nemzeti könyvtár“ 13. 14. 15. füzete beküldetett szerkesztőségünkhöz. A „Nemzeti könyvtár“ egy-egy füzetének ára 30 kr. Kiállításuk csinos s korábbi magyar irók érdekes dolgozatait tartalmazza.

— **Egy érdekes irodalmi mű** látott a napokban napvilágot. Czime: „A népies versalakok története müköltészetünkben“. Irta Ferenczi Zoltán. A tiz nyomtatott ivre terjedő müvet az iró nem rég lefolyt tudori szigorlatára készitette.

— **Csoda borjut** ellett tegnapelőtt Mikefalván egy tehén; a csodaszerüség abban áll, hogy minden részében teljesen kifejlett két borju, a mellén egybe van forrva. Ugy hallja levelezőnk, hogy a muzeumnak küldik Kolozsvára. r. r.

— **G.-Szent-Imréről** irják nekünk: Marostordamegye törvényhatóságának e hó 7-én tartott rendes tavaszi közgyülésén a görgény-szentimrei járásban elhalálozás folytán üresedésbe jött szolgabirói állomásra vajda-szent-iványi birtokos Nagy Tamást, és a mezőségi járásban szintén elhalálozás folytán üresedésbe jött segéd-szolgabirói állomásra Kádár Albertet közfelkiáltás utján választotta meg. Többször voltam a törvényhatósági rendes közgyüléseken de soha ily kevés számban egy rendes közgyülésen sem jelentek meg mint most, minek oka abban keresendő — hitem szerint — hogy a most beállott kedvező időjárás következtében kiki a jó időt felhasználni óhajtván, mezei gazdasága után igyekezik látni. r. l.

— **A m. kir.** postaigazgatóság Nagy-Szebenben, pályázatot hirdet postamesteri állomásra, Piskiben (Hunyadmegye) tiszti szerződés és 400 frt biztositék mellett. Évi járandóság 600 frt, tiszti fizetés, 80 frt irodai és 200 frt küldönczátalány. A kérvények három hét alatt a nagy-szebeni postaigazgatósághoz intézendők. Nagy-Szeben, 1879. april 6-dikán. A magyar királyi postaigazgató. Follért.

— **Egy 125 éves ember.** Ó.-Szolcsvárról (Torda-Aranyosmegye.) irják nekünk: Tekintetes szerkesztőség! A törvény értelménél fogva kötelesek vagyunk mi körjegyzőkül minden évnegyed végével a halotti kém *D'* mintájánál fogva a 3 havonkénti halotak számát községenként bejelenteni; jelen év első negyede végével, midőn a lelkész uraktól a halottak jegyzőkönyvi kivonatait összeszedném, azon észleletre jövök, hogy Alsó-Szolcsva községében **Juonets Toma 125 éves ember január 25-én** halt el, tehát itt a havasos vidéken 125 évig élhet némely ember, minek lehetne ezen hosszu életet tulajdonképpen tulajdonitani, nem foghatom fel, mert nevezett egyén a községtől egy és fél mértföld távolságra lakott fent a hideg havason, rendetlen és rosz életet élt, egészségére soha sem vigyázott, öregségére is mindig meztelen mellel járt, akárhányszor láttam a faluban mámoros fővel. Az utolsó két évben kissé elmezavarodott volt, hogy a most mult télen is hajdon fővel és mezitláb jött hozzám panaszra gyermekei ellen, kik a háztól elüldözték, hogy miért nem dolgozik. Kérem ezen esetet becses lapjában közhirré tenni, hogy a tisztelt olvasók egy embernek ily hosszu életéről győződjenek meg. — Mely után maradtam a tekintetes szerkesztő urnak, Ó-Szolcsva, april 7. 1879., tisztelettel Gidrae Demeter körjegyző.

— **A Bécsben** elfogott nihilista tanulókat ismét kihallgatták. Azon gyanu, hogy az elfogottak egyike Pertuznyinszky volna Ausztriában a főagitátor, mindinkább megerősbül, mert anynyit már tudnak róla, hogy a socialisticus propaganda vezetését ő vállalta magára. Ezen agitatiók éle azonban nem Ausztria-Magyarország, hanem Oroszország ellen volt irányozva. Lakásán több socialisticus könyvet és hirlapot foglaltak le.

— **„La belle France.“** Ez a neve azon óriási gőzgépek egyikének, melyeket a magyar kormány azon czélból rendelt meg Angliában, hogy Szegedről a vizet kiszivatytyuzzák. Tegnapelőtt délután tettek vele kisérletet Lendonban gr. Károlyi, gr. Münster, gr. Deym és többek jelenlétében, kik mindannyian el voltak ragadtatva az eredmény által. Egy percz alatt 150 gallon vizet képes kiszivattyuzni. A gépet, amelynél nagyobb most nem igen van a világon, Merriweathen londoni gépgyáros készitette. Ma vagy holnap inditják utnak külön vonaton Szeged felé.

— **Üvegből készült** egy forintos pénzek vannak most nagy mennyiségben forgalomba Bécsben. A hamisitást igen ügyesnek mondják. Az üveg vastagon be van ezüstözve s csak akkor jöttek rá a hamisitásra, amikor egy darab a földreesve eltörött.

— **A bécsi uzsorások** „értekezletet“ tartottak, melyen egy héttagu bizottságot küldtek, ki oly javaslat megtételére, amely a hirlapok „szemtelenkedéseinek“ véget vessen. Elhatározták egyszersmind, hogy e javaslatot annak idején elfogadás és életbeléptetés végett megküldik pesti társaiknak is. Csak rajta!

— **Uj trikolor.** A bolgárok nemzeti szine a bolgár nemzetgyülés április 3-iki határozata szerint: fehér-zöld-vörös lesz.

— **Az orosz Lynch-törvényszék.** Mult hó 30-án a pétervári kazáni főtemplom közelségében egy emberre akadtak, ki elterülve feküdt az utcza kövezetén. Eleinte azt hitték, hogy részeg, de midőn az odaérkező rendőrök az ismeretlent felemelték, a földön nagy aludtvér tócsát vettek észre és ugyanott egy véres türt is találtak. Az ismeretlen ember torka keresztül van metszve. A vértócsában egy papirlapot is pillantottak meg, melyre véres betükkel ez volt irva: „Sabogo Iván, 23 éves, az orvos-sebészeti egyetem hallgatója, ezennel árulásért halállal bünhődik. Aláirva: a sociál-forradalmi végrehajtóbizottság.“

— **Tolvaj-statisztika.** Az angol rendőrség nevezetes ujitást hozott be. Általánosan ugy hitték, hogy Angolországban körülbelöl 40,000 egyén van, aki „ismert tolvaj“ vagy gyanus — Minden évben 3000-et bocsátanak ki a fegyházakból. Mintegy husz év óta használja a rendőrség az arczképfestést, lefényképeztet minden tolvajt, de ugy tapasztalta, hogy a fényképek sok esetben nem használnak semmit. A tolvaj urak nem igen iparkodnak arra, kogy a fényképész eltalálja őket, ha pedig eltalálja, akkor megváltoztatják külsejüket. A rendőrség „fekete könyv“-et vezet most a tolvajokról és hat év alatt 180 ezer embert irt be abba, a kik több mint egyszer voltak börtönben De a nevek puszta regisztrálása nem bizonyult elégnek, mert akadt pl. egy tolvaj, ki már 39-edszer volt bezárva, összesen tizenhat név alatt. Most minden tolvaj neve mellé beirják a tolvaj minden testi vagy lelki feltünőbb sajátságait. Nevezetes egy olvasmány az; vannak „siketek“, „igen siketek“, „bezuzott orrusk“ (25%) „vágott fülüek“; igen sokan vannak a kik tettovirozzák magukat; némelyek egyes betüket, mások szeretőjük nevét, vagy egész szavakat és mondatokat vésetnek karjukra, mint pl. „Szerelem“, „Szabadság“, „Szülőim emlékére“, „Most vagy soha“, vagy „Dieu et mon droit“.

## KÖZGAZDASÁG.

### A vetések állása.

*A földmivelés-, ipar és kereskedelemügyi m. kir. miniszteriumhoz f. évi márczius hó 15-től április hó 5-ig beérkezett jelentések szerint a vetések állapota következő:*

(Vége.)

Komárommegye. (Csallóközi járás.) Őszi buzavetések gyengén állanak, igen sok veszett ki a bel- és fakadó-vizek által. Tavasziak vetése még folyamatban. (Gesztesi járás). Legujabbi jótékony eső mind az őszieket, mind a tavasziak kikelését elősegitette, a buza ennélfogva jónak mondható. Rozs ritkás; repcze jól kiállotta a márcziusi erős fagyokat is. Tavasziak vetése bevégeztetett, most kelésnek indul. (Udvardi járás). Hideg az őszieket eddig is nagyon elcsigázta. Tavaszi vetés befejezéséhez közel áll, szerencse, hogy eddig semmi sem kelt ki.

Liptómegye. Őszi vetéseink állapota kielégitő.

Maros-Tordamegye. (Szász-Régen vidéke). Őszi vetések jól teleltek, csak az alantabb fekvő helyeken, hol a viz összegyült, szenvedtek. Szántásvetés még nem vette kezdetét. (Nyárádmenti járás). Őszi vetések jól nőnek 6% kiveszett a sok álló-viz miatt. Repcze, luczerna és lóhere jól áll. Tavaszi vetés lassan halad a gyakori eső miatt. (Marosmenti járás). A márcziusi hideg szél a vetéseket megrongálta. (Marosvásárhelyvidéke). A buza- és rozsvetésekben a sok eső miatt temérdek konkoly és borsó honosodott meg. Tavaszi vetés még nem eszközöltetett. Rosz időjárás és sár miatt semmiféle munkához nem lehetett kezdeni,

Nagy-Küküllömegye. (Zsiborki járás), Az őszi vetésekre a márcziusi időjárás kevésbé volt kevező, itt-ott a nedvesség a veteményeknek ártott. (Kőhalmi járás). Őszi vetések igen kedvezők, egerek nem pusztitnak. (Nagy-Selyki járás), Őszi vetemények jobbára jól állanak. Tavasziak nagyrészt elvetvék. Segesvár-szék vidéke). Téli vetemények kitünő állapotban vannak. Tavasziak még nem fejeztettek be.

Nyitramegye. Őszi vetésekben foltok mutatkoznak; tavasziak folytatásában, melyek mintegy felerészben befejeztettek, a kedvezőtlen időjárás akadályozólag hat.

Pest-Pils-Solt-Kis-Kunmegye (Kecskeméti járás). Őszi vetések megritkultak és elgazosodtak. Laposabb fekvésüek viz alatt állanak, de a viz apad. Tavaszi vetés már kezdetét vette. (Kis-Kun felső járás). Őszi vetések jól teleltek. Hó olvadáskor elég erősnek és sürünek mutatkoztak, fejlődésük a zord időjárás miatt akadályozva van, sőt a ritkulás észlelhető. (Pilisi alsó járás.) Őszi vetés szerencsésen telelt. (Pesti alsó járás). Téli időjárás a vetésekre kedvező volt. Buzában csekély, rozsban nagyobb kár látható. (Solti alsó járás). A vetések állása általában jónak mondható. (Váczi alsó járás). Buzavetés szép. Helyenkint drót-féreg miatt szenvedett. Rozsban részint féreg, részint kilátás miatt sok hiba van. Tavasziak erősen vettetnek. Takarmányfélékben nincs hiány.

Pozsonymegye. (Felsőcsallóközi járás. Őszi vetéseket a tavaszi zord időjárás megviselte.

Sárosmegye. (Mérki járás), Oszi vetések közül buza és lóhere jól telelt ki, rozs sokat szenvedett az őszi nedvességtől és téli időjárástól. Tavaszi vegetatió még nem indult meg. Vetni nem lehet. (Sirekai járás). Őszi vetések állását határozottan még nem lehet megitélni. Kedvező időjárás mellett még megjavulhatnak. (Zboroi járás.) Őszi vetések szépek.

Somogymegye. Őszek, úgy repcze is igen szépen átteleltek.

Somogymegye. Őszi vetések közül a buza és repcze jól teleltek ki, rozs kipállott. Tavaszi vetés megkezdetett.

Szatmármegye. Buzavetések a mult őszi esőzések miatt későn vettettek, azért majdnem általános gyengék. Az elvetett földeken a repczének alig fele telelt ki. Tavasziak vetése még nem kezdetett a kedvezőtlen időjárás miatt.

Szebenmegye. Az észak-keleti szél, mely esővel és havazással jött, a vegetatiót nagyon visszatartotta. Őszi vetemények szép és erős állapotot tüntetnek fel. Tavaszi munkálatok folyamatban vannak.

Szepesmegye. Őszi vetések középszerüek, megerősbülésük várható. Tavaszi vetések csak szórványosan veszi kezdedét.

Szilágymegye. (Szilágy-Csehi járás.) Őszi vetések kivált a koraiak, jól teleltek s szép termésre reményt nyujtanak, kivételt csak a vizállásos helyek képeznek. Tavasziak vetése megkezdve, a gyakori esőzések miatt azonban félbeszakittattak. (Sz.-Somlyói járás.) Vetések állása folyvást kielégitő, hol a téli vizállás károkat nem tett. (Tasnádi járás.) Ősziekben a viz miatt sok kár van. Egyharmadrész kiázott, de a megmaradt rész is silány, keveset igér. A fensikon a szántás-vetés 8—10 nap óta folyamatban van. Takarmányban rendkivüli a hiány.

Szörénymegye. Főtermelvény a szilva lévén, a márcz. időjárás kedvező.

Temesmegye. Őszi vetések jól állanak.

Tolnamegye. Kedvezőtlen hideg idő a növényzet fejlődését nagyon hátráltatja. Tavaszi vetemények még nem keltek ki.

Torontálmegye. Őszi buza-vetések általában szépek, csakhogy esőzések miatt rendkivül gazosak.

Torda-Aranyosmegye. Mult hó 12-ig a föld annyira száradt, hogy a tavasziak elvetése megkezdethetett.

Trencsénmegye. Vetések meglehetősen keltek ki, de a febr. esők által sokat szenvedtek. Tavaszi munkálatok folyamatban.

Ugocsamegye. Őszivetéseink jól jöttek ki a télből. Tavaszi szántás a magasabb fekvésü földeken már megindult.

Udvarhelymegye. Őszi vetések kielégitőleg teleltek ki, a jó termésre kilátás van.

Vasmegye (Kis-czelli járás.) A vetések, leginkább az őszi rozsok, a viz miatt kivesztek. Repczék is szenvedtek, de ekkoráig még kielégitőleg állanak. Tavaszi munka szünet nélkül esőzés miatt hátramaradt. (Vasvári járás.) A rozsvetések sokat szenvedtek eső és hideg miatt, a buzavetés jobb, tavaszi vetések jól folynak s nagyobb részt befejeztettek.

Veszprémmegye, Őszi vetések a dombosabb s emelkedettebb helyeken meglehetősen kiteleltek, lapályos helyeken a buza kevésbé, de a rozs sokat szenvedett. Tavaszi vetések márczius elején kezdettek meg. A vetés eleje sem kél még ki, tehát jó tavaszi termésre számitani nem lehet.

Zalamegye. Szeleknek a vetésekre felette káros hatása van. Repcze középszerü, buza jó, rozs rosz. Tavasziak vetése folyamatban. Hideg esőzés és havazás gyakori.

Zemplémmegye. A viztől ment helyeken a buza a telet jól állotta ki. Rozs, hol kissé bujább volt, kipállott, egyébként középszerü. Rozsda kilátásban.

Az őszi vetések az országban átlag jó termést igérnek, miután a késő őszi esőzések s a tavaszi kedvezőtlen időjárás az alantabb fekvő helyeken tett csak jelentékenyebb, 6—10% nyi károkat. Ezen károk is leginkább a rozsban mutatkoznak, a melyet sok helyt fel kelle szántani. A repcze-vetés jobbára kifogástalan.

A tavasziak országszerte legnagyobb részt még el sem vettettek és ezeknek eddigelé csak egy kis része kelt ki.

A tavaszi munkálatok egyébiránt kedvező eredménynyel folynak.

## A „KELET“ magán távirata.

Feladatott **Budapesten** ápr. 9. 11 ó 15 p. d. e.
Érkezett Kolozsvárra ápr. 9. 11 ó 55 p. d. e.

**A párisi községtanács egy tagja azt inditványozta a tanácsban, hogy tizezer franc szavaztassék meg a szegediek javára.**

**Tegnap a fővárosi polgárok a Boszniából hazatért Eszteezred tisztikarának tiszteletére százötven teritékü banquette-et rendeztek. A lakomán Edelsheim-Gyulai és Falk Miksa lelkes pohárköszöntőket tartottak, Falk a hadsereg tábornoki karát éltette, köztük különösen Julczot, a ki a szegedi vész alkalmával kifejtett bámulatos müködésével örök hálára kötelezte a nemzetet.**

## Érték- és váltófolyam.

1879. április 8.

| | | |
|---|---|---|
| Magyar aranyjáradék | | 89.10. |
| „ kincstári utalv. | 1 kibocsát | —.—. |
| „ „ „ | 2 „ | 1.20. |
| „ keleti-vasut elsőbség | 2 „ | 78.25. |
| „ „ állami kötvény | 1876 év | 68.25. |
| „ vasuti kölcsön | | 105.25. |
| „ földtehermentesitési kötvény | | 83.40. |
| temesi „ | | 79.25. |
| erdélyi „ | | 78.—. |
| horv. slavon „ | | 87.—. |
| magy. szőlődézma váltság | | 85.—. |
| Oszt. egységes államadósság | papirban | 65.45. |
| „ „ „ | ezüstben | 65.90. |
| „ aranyjáradék | | 77.60. |
| 1860. államsorsjegy | | 118.—. |
| Oszt. nemzeti bank részvény | | 811.—. |
| „ hitelrészvény | | 247.—. |
| magyar. hitelbank | | 228.25. |
| Ezüst | | —.—. |
| Cs. k. arany | | 5.54. |
| Napoleond'or | | 9.33. |
| Német birod. mark | | 57.55. |
| London | | 117.10. |

NEMZETI SZINHÁZ.

Bérlet 167-ik sz.

Kolozsvárt, csütörtökön, április 11. 1879.

**Corneile szerelme.**

Eredeti dráma 2 felv. Irta: Gabányi Árpád. Rendező: Gabányi.

**A cremonai hegedüs.**

Dramolette 1 felv. Irta: Coppe Ferencz. Rendező: Szacsvay Imre,

**Kezdete pontban 7 órakor.**

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
**Rákóssy Károly.**

**Perl József**

**amerikai fogorvos**

(Doctor of Dental Surgery)

Amerika leghirnevesebb fogorvosi akadémia **„Philadelphia Dental College“** oklevelének birtokában Amerikából visszaérkezett. — Utjában Berlint, Párizst, Londont megkeresvén, a legujabb tapasztalatokkal meggazdagodottan, a legujabb s legjelesebb készülék és müszerekkel ellátva, müködését április 7-én nálunk ismét megkezdendi. — Készit uj mesterséges fogakat és fogsorakat, plombiroz fogakat és foggyökereket különösen arany és más jónak bizonyult anyagokkal, valamint ajánlja magát mindennemü fogorvosi mütétekre.

Lakása dr. Hintz gyógyszerész házában, főtér, hidutcza szögletén. Rendel d. e. 9—1 óráig és d. u. 2—5-ig.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

sőbb mégis hozzájárult. — Sándor czár a franczia kormány megnyerésére is nagy sulyt fektet, ámbár Németország abstinentiája folytán valószinü, hogy a francziák sem fognak tartózkodásukból kilépni.

—

Kelet-Ruméliából. A Pol. Corr. filippopolisi levelezője irja márczius 26-ról: A keletruméliai bizottság megállapitotta az alkotmánytervezetet, de azért a helyzet nem javult, sőt ellenkezőleg a forradalmi bizottságok az actiót közeli kilátásbs helyezték. A bolgár „népha sereg" a szó szoros értelmében mozgósittatik; a gyalogság zászlóaljakba, ezredekbe, dandárokba s hadosztályokba osztatott a tartalék máj. 1-re zászló alá hivatott.

Hermanli kerületben a teljesen szervezett tüzérség 18 ágyuval rendelkezik. Azt hiszik, hogy a központi bizottság olyan hadelőnek ura, melylyel a berlini szerződés kelet-ruméliai pontjainak végrehajtását megakadályozni képes. Levelező ezzel azt akarja demonstrálni, milyen üdvös és elkerülhetetlenül szükséges a vegyes occupátió, hogy az orosz-bolgár unionista törekvések meghiusittassanak. — Az orosz táboroknok nem akarják elhinni, hogy Európa ráadná magát a vegyes occupátióra, melyet egészen oroszellenesnek tartanak." Dondukow-Korsakow herczeg nem rég azt mondotta: „A tett pillanatában Európa nem található schol." Most azonban a vegyes occupátió kezd láthatóbb alakot ölteni, de azért egyre dolgoznak az ellenállás érdekében a bolgárok közt.

A bolgárok azonban nem oly vakmerők, hogy Európának hadat mernének izenni s igy a vegyes occupátió előtt, habár kelletlenül is, fejet fognak hajtani. Az ellenállás helyett most a bolgárok azon dolgoznak, hogy majd a vegyes occupatió megszünte után valósithassák meg terveiket. Ruméliából eddig mintegy 15.000 fegyverképes ifju vándorolt ki, ezeket a Jamboliban székelő központi actióbizottság — a moszkovai szláv egylet alkotása — zsoldjába fogadta és fölfegyverezte. A napokban nagy tömegben érkeztek fegyverek Filippopolisba. Ha a vegyes occupátió létrejön, ugy tartamára a fegyveres erő inactiv fog maradni. — Ellenkező esetben az actió nem sokára vagy legkésőbben az occupátió megszünte után bizonyosan megkezdődik.

—

„Daily News" jelenti Capvárosból, hogy Transvaal államban felkelés tört ki.

## A bukuresti egyesült osztrák-magyar telep.

A „Bukuresti Hiradó" irja:

Hercz Adolf lovag ur elnöksége alatt megalakult az egyesült osztrák-magyar telep nagy és szükebb bizottsága.

Ennek üdvös működéséről csak annyit emlitünk föl, hogy a boszniai sebesültek javára husz ezer fracot gyüjtött aranyban. Annak idején közöltük is a közös hadügyér ur köszönő leveleit.

Későbbben ő felségeik az osztrák császári és magyar királyipár ezüst menyegzőjére elhatározta a bizottság egy fölirátot fölterjeszteni, és készittetett egy oly remekművet, mely a legnagyobb városnaak is csak diszére válhat. Elhatározta a bizottság egyszersmint, hogy egy árva-alapitványt is létesit e magasztos ünnep emlékére, — és hozzá is fogott a gyüjtéshez, — ezerek gyültek már be e humán intézményre, és ha e szegedi csapás be nem következik, ugy ma már az árva-alapra 25 ezer franc begyült volna. Végre elhatározta a bizottság, hogy az árva-alap javára folyó hó 21. a nagyszinházban egy előadást fog rendezni, mely az alapot nehány ezer franckal gazdagitani fogja.

És mit tett a bizottság, midőn ide is elhatett a szegediek jajkiáltása? Tette azt, hogy követte a belső ember, a sziv nemes szózatát: lemondott az árva-alap javára egyelőre előadást rendezni, hanem a tervezett előadás jövedelmét a szerencsétlen szegediek javára fogja forditani.

A harmincznégy tagból álló bizottság egyhangulag fogadta el e határozatot, és már 21 nappal az előadás előtt le vannak foglalva ugy a páholyok mint a zártszékek, a fölemelt helyárak daczára. (Egy páholy 50 franc, egy zártszék 10 franc) — és már egyes zártszékeket adott el 500 frankért is.

Harmincznégy tagból áll a bizottság, ebben hat magyar van beválasztva, a többiek Lajthántuli állampolgárok. Ez által csak azt akarjuk mondani, hody annál nagyobb a bizottság érdeme.

Az előadás gróf Hoyosné ő Nagyméltósága védnöksége alatt adatik, a kedves grófné szeretetreméltósága nagy befolyással bir a teljes sikerhez.

Mi pedig részünkről óhajtjuk, hogy jövőben is működhessünk üdvösen együtt, semmiféle viszály ne bontsa fel közöttünk a szép egyetértést.

## BELFÖLD.

### (Dal-estély a szegediek javára.)

D.-Sz.t.-Márton, april 6.

A sors csapás sulya alatt, rendesen a nő mentő szelleme óv meg az összeroskadástól; ezer fájdalomtól vérző sebünk, a nő gyöngéd kezeiből nyerheti a legenyhitőbb tapaszt; és ha talán nem értik bánatunk és keservünktől hidegen fordul el a világ, a nő az, ki megérti, s meleg érdeklődéssel siet megosztani azt.

Igen! a nők minden fájdalom, minden szenvedélynek résztvevő hü osztályosai, ez az ők szép kiváltsága.

E nemes tulajdonságról adtak fényes bizonyságot a helybeli nők is, midőn a szegedi szerencsétlenség első hirére lépéseket tettek, hogy a szerencsétlen szükségben szenvedők részére, nemcsak önmagukat, de a helybeli, sőt vidéki közönséget is önkéntes adózás alá vonják.

A nemes igyekezet, a fényes eseményben megtalálta jutalmát, mennyiben egy ily kishelységből a tegnapi dalestély csaknem 400 frtot juttat a károsultak felsegélésére.

És most röviden emlékezzünk meg az est folyamáról, mely egybegyüjté ama összeget.

Első sorban emlitjük meg, hogy a kiosztott müsorozat szerinti ének-, zene- és szavalati előadásokban közreműködtek: Nagy János — a helybeli tanintézet egyik tanitójának — kitartó vezetése alatt szép haladast tett dalárda; dr. Felszegi János és Fekete György a közönség által mindig kedvesen fogadott elragadó fuvola játékaikkal; Bartal Etel k. a. büvös dalaival; Baranyi Irma és Szilágyi Erzsi k. a. szép zongorajátékkal; szavalatot tartott Kinizsi Tinka és Bartal Etel k. a., mindkettő megragadó szépen.

Az egyes darabokat a hálás közönség zajos tapsaival jutalmazta — talán nem hibázunk — ha megemlitjük, hogy a müsorozat előadott pontjai között messze kimagaslott a Bartal Etel k. a és Fekete György által előadott „Italia" czimü kettős dal, melynek gyönyörü, érzésteljesen és szép graciával előadott dallama meghódította a közönséget s tapsait alig birta beszüntetni.

A müsorozat befejezésével másod sorban következett a tombolajáték kezdete, a játék mindig bir érdekkel, azzal bir a jelenben is, mennyiben a sok csinos nyereménytárgy mindig képes lekötni a figyelmet.

Nagy időt vett igénybe, mig az utolsó nyereménytárgy is megtalálta szerencsés tulajdonosát és a játékot befejezettnek lehetett kimondani; azonban ezzel az estélynek vége nem volt, mert a melléktermekbe teritett asztalok dusan megrakva várták a vendégeket, hogy felfrissithessék magukat olcsón vagy drágán, a mint t. i. a felszolgáló kisasszonyok szeszélye hozta, a károsultak javára esvén, természetesen minden bevétel.

És itt nem szabad érintetlenül hagynunk, hogy a pinczér kisasszonyok, kik között láttuk Pekri Emma, Baranyi Irma, Kinizsy Irma, Tinka és Zsuzsa, a Fekete nővérek, Szilágyi Erzsi, Pataki Tinka, Bartal Etel stb. kisasszonyokat, nagy szolgálat és áldozatkészséget fejtettek ki, csakhogy a nemes czélra minél többet gyüjthessenek, például midőn minden elárusitható élelmi czikkekből kifogytak árverésre bocsájtották kötényüket, karpereczeiket, gyümölcs kosaraikat stb. majd kezdetét vette a táncz s az élelmes kisasszonyok ezt is jövedelmezővé tudták tenni, mert a „hölgykeringő"-be felhivott tánczosaikat egy-egy piczuláig adóztatták meg.

Szóval szép, kedélyes, a nemes czél elérésében kielégitő eredményü volt az est, de vétenénk az igazság és méltányosság ellen, ha elhallgatnók, hogy az elért szép siker, a köztiszteletben és szeretetben álló fennkölt szeilemü Pekri Istvánné fáradtságot nem ismerő tevékenységének, nemes szive áldozatkészségének köszönhető; ez elismeréssel nem jutalmazni akarjuk, a nemes tett jutalmát birja az öntudatban, csak méltánylásunknak adunk kifejezést és igy őszinte köszönő szót a sok fáradozásért.

r. l.

## A magyar nyelv kötelező oktatása.

— Közoktatási bizottsági jelentés. —

A következőkben közöljük általános részét a jelentésnek, melyet a magyar nyelv kötelező népiskolai oktatásáról szóló törvényjavaslat tárgyában a képviselőház közoktatási bizottsága benyujtott:

„A bizottság a törvényjavaslatot általánosságban, a részletes tárgyalás alapjául elfogadta. A törvényjavaslat czélja és rendeltetésének komoly megfontolása és megvitatása által jutott a bizottság ezen megállapodáshoz. Ezen czél és rendeltetés, mely nem más, mint lehetővé tenni, hogy a haza bármely felekezetü nem magyar ajku polgárai a magyar nyelvet, mint ezen állam nyelvét, tulajdon anyanyelvük elhanyagolása nélkül, elsajátithassák, s hogy e végből már a népoktatási tanintézetekben e nyelvnek, mint köteles tárgynak tanitása általánositassék, a magyar nemzet állami jogában gyökeredzik és teljesitése, vagyis inkább az elérése után való törekvés, egy elodázhatlan kötelesség. Igenis, joggal bir a magyar állam ahhoz, hogy sok nyelvü országában az állami rendeltetés közérdekü czélja szempontjából, valamint az állami felfogáshoz mért közmüvelődés fokozása érdekében, állami nyelvének tanitását követelje, de egyszersmind kötelessége is, hogy a módok és eszközökről törvényhozásilag is gondoskodjék. És ha valahol, ugy e téren századok mulasztásai terhelik e nemzetet. Egy pillantás a nemzet multja és közoktatása történetére, meggyőzhet mindenkit arról, hogy századokon át örökké idegen nyelv és elégszer idegen befolyás alatt álló magyar nemzet, azon nemzet, melynek léte bizony leginkább van nyelvéhez füzve, seha sem gondolt arra, hogy állami nyelvének tanitását, már a sok nemzetiség kölcsönös megértése lehetőségének biztositása érdekében általánositsa.

Maga az 1868: XXXVIII. t. cz. sem vette fel a magyar nyelvet, a nem magyar tannyelvü népiskolák köteles tárgyai közé. Ezen törvény életbe lépte óta már 10 év telt el; közoktatásunk haladt, de haladásával ellenállhatlan erővel tört elő azon közérzület és ennek kifejezéseként azon általunk is teljes mérvben helyeselt közkivánat, hogy az idézett törvény ezen hiánya pótoltassék, és a magyar nyelv az összes bárminemü nem magyar ajku népiskolák köteles tárgyai közzé felvétessék, s hogy a nevelés és tanitás szükséges voltának közérdekké fejlődésével, a magyar nyelv megtanulásának szükséges volta is közérzületté váljék, és hogy végül a közoktatás általános haladásához ezen nyelvnek, mint a müvelődés egy szükséges eszközének tanitása is csatoltassék.

Nem lehet, nem szabad tovább késnünk! Gondoskodnunk kell immár a mód és eszközökről.

És itt be kell vallania a bizottságnak azt, hogy czélirányosabbnak tartotta volna, ha a törvényhozásnak alkalom nyujtatik arra, hogy a magyar nyelv ezen tanitása iránt, az 1868. XXXVIII. t. cz. keretében, annak átdolgozása segélyével intézkedhessék. Azonban másfelől be kell ismernie azt is, hogy az idézett törvény átdolgozása igen sok időt venne igénybe, s hogy e szerint a magyar nyelv köteles tanitásának elrendeléséről egy külön javaslatban kell gondoskodni.

És általános szempontok által vezéreltetve, a bizottság nem ringatta magát azon képzelődésben, hogy ily specialis törvényjavaslat, meglepő gyors és általános eredményeket fog felmutatni. A bizottság jól tudja, hogy a közélet és jelesen a közoktatás terén sok ily viszony fejlődött ki, melyekkel számolni kell, és a melyek csak akkor szünnének meg itt akadályul szolgálni, ha az állam ezen törekvésében a leginkább illetékes factorok részéről, ép annyi hazafiság jóakarattal találkoznék.

Ezenkivül a többi közt ott látja a vallásfelekezetek autonomiáját, melynek határai között, az ország nagyszámu nemzetiségei, felekezeti és iskolai szempontokból, majdnem korlátlan jogokat élveznek. Ott látjuk az állami financiák sulyos helyzetét, melyek a közoktatás anyagi, és ott érzi az alkalmas tanitók hiányát, mely a közoktatás ezen specialis rendeltetéséhez a szellemi erő szolgáltatását megtagadja; mind megannyi gát, melyet csak az idő és türelmes munkásság távolithat el.

De ha nem is mindent és nem is nagyon sokat vár a bizottság az ily specialis törvényjavaslattól, annyit azonban mégis méltán állithat, hogy egy ily javaslat életbeléptetése, egy jelentékeny lépés előre a czél felé, hogy annak hatását érezni fogjuk mindenütt, hol az hazafiság és jóindulattal fog találkozni, de egyszersmind, hogy a kormánynak ezen javaslat törvényerőre emelése módot fog nyujtani arra, hogy ott, a hol a hazafiság és jó indulat hiányzik, de az alkalmas tér és anyag e törvény végrehajtásához megvan, a törvényadta eszközöket alkalmazza, s azoknak érvényt szerezhessen.

Az idő int, az alkalmas idő meg van; szemelőtt kell tartani a szorgalmas ember példáját, ki földének termő képességét a termék jósága és nemesitésével köti össze.

A bizottság tehát, a specialis törvény alkotásának eszméjét magáévá tette. S midőn annak alakot ad, nem ajánl merev kényszert, nem kivánhatja és nem is kivánja, hogy bármily nemzetiség e hazában nyelvétől megfosztassék, még azt sem akarja, hogy bármily nemzetiség nyelvének fejlesztését a legkisebb mérvben elhanyagolja; a bizottság bensőleg érzett mérséklettel látott munkájához, és csak azon meggyőződésből eredő akarata volt, hogy az államnyelv köteles tanitásának lehetősége minden nemzetiség érdekében biztositassék, s hogy a gyermek minden irányban fogékony kebele, a nyelv tanulása közben, a hazaszeretet és hazafiság érzetét is megismervén, tudatára jusson annak, hogy nemzetiségének szép osztályrésze: békés egyetértés s jogegyenlőségben élni e hazában; s a midőn reményli, hogy a t. ház mindenkor megőrzött bölcsességével e törvényjavaslatot meg fogja birálni, ugy másfelől nem kétkedik azon, hogy a felekezetek, nemzetiségek, társulatok stb. e törvényjavaslatban nem fognak mást keresni, mint kölcsönös érdekük és közmüvelődésük előmozditásának jelentékeny eszközét."

—

## Torda-Aranyosmegye

### hódolati feliratа.

A mult hóban tartott megyei bizottmányi közgyülés, a királyi pár ezüst lakodalma alkalmából a következő hódolati feliratot határozta intézni ő Felségeikhez:

Ezernyi ezer kebelből a nagy birodalom minden népének mint egy embernek kebeléből egy ohajtás, egy ima szállt fel a véghetetlenhez, midőn ezelőtt negyedszázaddal a gondviselés dicsően uralkodó Felségedet kellemben és lelki jóságban páratlan Királynénkkal házassági frigyre összevezérelte: Vajha legyen benső szerelem kötötte szent viszony családi boldogságnak ki nem apadó kutfeje, s az egész birodalomnak áldások forrása, jobb kornak hajnala, boldogság hirnöke.

A miért a népek és nemzetek annyiszor és oly buzgón imádkoztak: ma huszonöt év után mint áldásos jelent láthatjuk. A szeretet földi mennyországgá, szülői és testvéri szent viszonynyá alakitotta e magas frigyet; s a boldogság boldogitva melegitő sugarakban áradott szét, a tronnak lépcsőjétől a birodalom minden szegletébe, s a nép mindenütt, midőn a boldog királyi párnak arcza felé tekint, örömet és gyönyört érez lelkében.

Ez öröm, e gyönyör dobogtatja most milliók kebelét, midőn a hódoló alattvalói hüség ama dicső emlékü napnak huszonötödik évi forduló pontján megállapodik, hogy ünneppé szentelje azon szent érdekeknél fogva, melyek csatolják ahoz a tronhoz, melynek árnyékában békében virul a népek boldogságának élőfája.

Felséges ur! dicső apostoli királyunk! hü magyar népe is egésszében és részeiben a közörömbe vegyiti lelkesült örömét, melynek oly joga van a legbensőbbnek és megszenteltnek lenni. Igen: midőn felséges királyunk Szent István birodalmi népének visszaadva drága kincsét, törvényes alkotmányát, atyai kebelére nemes bizodalommal ölelt egy élni méltó nemzetet: az alkotmányos érzületü jóságos király s oldalán geniusa nemcsak a felséges családnak, de édes hazánknak a fejedelmi erényekkel tündöklő — bálványozott királyi asszony az ország szivével forrott egybe s nemzeties büszkeséggel tekint ma minden magyar a dicsően uralkodó párra, a legalkotmányosabb királyok egyikére, a legelső magyar emberre s a legelső fejedelmi asszonyra, s Kárpátoktól-Adriáig megszentelve egy érzés nyilvánul, a legbensőségteljesebben egy hang emelkedik: Az ősöktől örökölött hagyományos hüség s szent ragaszkodásnak érzése, hangja. S ez érzés, e hang, ma midőn a felséges királyi pár ezüst mennyegzője ünnepélyének örvendetes alkalmából nemzetünk az alattvalói hüségnek és hódolatnak ajándékait a legőszintébb áldás kivánatokban lerakni a tron zsámolya körül sorakozik, annak egy kis töredékénél ezen Torda-Aranyosmegye törvényhatósága közönségénél is azon lelkesült imában nyer befejezést: Legyenek számosak, örömben boldogságban gazdagok a népeik szeretetétől környezett felséges királyi párnak esztendei, hogy boldog népeik örvendezhessenek az égi kegyelem jóvoltából eljövendő ama másik örömünnepen is, midőn királyi felségeitek az arany mennyegző boldog jegyesei lesznek! . . .

A mindenható király áldja meg és tartsa meg Felségteket!

—

## Irodalom és müvészet.

### ROGEARD

#### a XIX. század szalonjairól.

Rogeard szerencsésen választott, midőn városunkban tartandó egy pár felolvasásából az egyiket a franczia szellem e kiváló nyilvánulásának: a szalonnak szentelte. Beszélt is oly szellemesen, oly élénkséggel, oly lelkesedéssel, helylyel közzel oly finom czélzatossággal, hogy bizony nem lehetett egy hallgatója sem, ki kedvet ne kapott volna, ily szalont nyitni, melyben az értelem és szellem elite-je müveli földi létünkben a legszebb cultust: az eszmék cultusát.

Mielőtt tulajdonképi tárgyára tért volna, bevezetésül egy pár vonással előadta a szalon élet eredetét, mely Franciaországban oly jelleget öltött, hogy a külföld előtt is mintaszerü maradt. Miben rejlik voltaképen a szalon hatalma, befolyása? A nők uralmában, a nők szellemének az

---

igazi alkotó erővel meg, vagy föl kell oldani. A nagyszabásu államférfiu, a sima udvaroncz, a hősi hadvezér, a meleg szivü ember, az ingatag lelkü, az érzéki és elágyulásig ábrándozó szerelmes egymást keresztezve czikáznak Antoniusban.

Szenvedélye nem végtelen és mély, ő maga mondja Cleopatrának hogy:

„Kolduszerelem, mely megmérhető",

de azért ég, mint zsarátnok, Cleopatra szemfáklyájától gyujtogatva, Antoniusban tehát leginkább azt a mély szenvedély és érzéki lángolás közt való hánykodást kell megkülönböztetve kiemelni, még pedig antik és nem modern szabással, mely az illuzió összességét megzavarja, ha a szemünk előtt levő tóga és koturnus alatt, a frakk emberét érezzük s nem a római Antoniust. Csodálatos, hogy Sonnenthal még a külsőben sem tudta Antoniust hiven visszaadni. Azt mondja Enobarbus:

„Udvarias vezérünk

— — — — — —

Tizszer borotvált képpel ment ebédre,"

és Sonnenthal mégis teli szakállal szerelmeskedett Cleopatrával! Igaz, hogy a rómaiak közt Antonius szakállát emlitik, de ez nem azt jelenti, hogy Cleopatránál is szakáll viselt, hanem azt, hogy Cleopatra mellett leborotválta szakállát s az uton meg a harczok közt azután meghagyta. A mü elején tehát sima képpel kell Antoniust személyesiteni, azután pedig szakállal.

(Folyt. köv.)

---

# A keresztanya.

Elbeszéllés.

Irta:

VAUTIER GYÖRGY.

II.

(Folytatás.)

René és nejének csakhamar tudomására jutott a nagy zaj melyet e történet ütött a város köreiben, s a különböző vélemények melyek emiatt keringtek; de ők csak nevették a dolgot, sokkal boldogabbak voltak, hogy sem felzavarta volna kedélyüket az ilynemü semmiskedés. Pivier asszony hasztalan igyekezett bevonni hadjáratába a mellőzött keresztapát is; nagy elképpedésére az határozottan megtagadta követni őt e térre. Minden vasárnap láthatták őt a külváros főutczájának lakói, kik az ünnepnapi szünidőt arra használták fel, hogy az itt kevés járó-kelők lépteit élénk figyelemmel kisérjék a zöld redőnyös, vagy miként ők nevezék, a zöld ház felé tartani, az örökös fekete öltözékben bal hona alatt könyv csomaggal, melyet még szünnapok alatt sem hagyott el magától, s jobb kezében esernyőjét tartva kiterjesztve, mert attól semmi körülmények közt és soha meg nem vált, védvén az őt egyenlő kitartással az alázuhanó esőtől s a nap égető sugaraitól.

Több izben elbeszéltette magának René által részletesen a Klaudia születésével egybekötött minden nagyobb és apróbb eseményt, komolyan, nyugodt arczczal hallgatott az elbeszélésre, de szemüvege mögött szemei sajátságos élénkséggel pislogtak ilyenkor, s néha mintegy önkénytelenül felszólalt:

— Soha nem fogom neked megbocsátani, hogy nem tartottad fenn számomra a keresztatyai tisztet!

Renét nagyon mulattatta azon gondolat, hogy a komoly tanár egy színésznő mellett is szeretett volna keresztapa társ lenni.

— Ej! ej! Haget rokon vigyázzon magára! szólt hozzá nevetve. Nagyon félek, hogy daczára fehér nyakkendője s tudós könyveinek, végre is kisül még, hogy ön nagy korhely. Vigyázzon, nehogy szenvedélyei egyszerre csak tul csapjanak a gáton s kellemetlenségekbe keverjék önt.

Egész gyönyörőség volt látni, hogyan olvasta Haget tanár a Johannától sürün érkezett leveleket; előbb hosszasan tartotta orra alá a finom lapocskát, teljes élvezettel sziva bé az abból felszálló finom illatot; azután elkezdte olvasni tartalmát, lassan, telve kiváncsisággal s a szemérmes tartozkodás és félelem egy nemével, mintha minden sornál attól tartana, hogy most valamely nagy alyasságot fog benne felfedezni, és nagyon megütközni, elbámulni látszott a felett, hogy csupa kedves, szeretetreméltó, helyesen elmondott dolgokat talált a levélben. E levelek rendesen ajándékok kiséretében érkeztek, jöttek igen is czifra játékszerek, s tulságos fényes ruhadarabok, melyeknek a szerény háztartásnál épen semmi hasznát nem vehették, melyeket szépen rendre elzártak egy ruhatárba, s aztán mikor a keresztanyáról volt szó, hüségesen megmutagattak mindenkinek.

Johanna Párisban, a keresztelő alkalmával, azon igéretet tette volt, hogy még azon év folytán meg fogja látogatni kis keresztleányát: az igéretet leveleiben is több izben ismételte; de eltelt két év, és még mindig nem érkezett. René már több izben gondolkodott ugyan, hogy ismétli a Mohamed és a hegyről szóló csodatettet, s elviszi Klaudiát keresztanyjához, hanem orvosi gyakorlata, a vidék különböző intézetei s nagyobb gyáraival annyira igénybe vette munkásságát, hogy idejének legnagyobb része az ide oda utazásokkal telt el.

Egyik nyárról a másikra haladott a tervezett párisi ut. Ez alatt a levelek is ritkulni kezdtek, néha meg nagyon rendetlenül jöttek; voltak köztük hosszuk s rövidek, szivélyes és száraz hangon irottak: néha kettő jött gyorsan egymásután, azután félévig ismét egy sor sem. Az ajándékok pedig egészen kimaradtak.

Egy szép napon Marczel váratlanul beállitott a kis vidéki városba. Hireket hozott a keresztanyáról is: elbeszélte, hogy sikerről sikerre haladva, nagyon szép állást vivott ki magának, a szinpad nagyságai között, hogy Oroszországból fényes ajánlatokat kapott, melyek következtében, alkalmasint el fogja hagyni Párist, hol mégsem számithat oly bő aranyesőre és oly lelkesült tapsokra, minőket már megkiván, és hogy majd csak idő multával fog oda ismét visszatérni; hogy továbbá, Johanna sem többé az a szende mosolygó fiatal lányka, ki mint nyájas tündér jelent volt meg a kis Klaudia bölcsőjénél, hanem egy tehetségének és szépségének teljes fényében ragyogó gyönyörü nő. A vidékies sok mende-monda következése volt-e? elég hogy René kérdésekkel ostromolta Marczelt az iránt, hogy mily mértékü becsülésben részesül Johanna jelleme, ismerősei s a világ részéről; százszor is ismételtette magának barátja azon állitását, hogy még eddigelő semmi kedvezőtlen hir nem csonkitotta meg a felőle táplált jó véleményt, jó hirneve a világ előtt illetetlen áll.

— Mert lásd, folytatá, szükségét érzem, hogy meg legyek nyugtatva. Sokat hallottam már a szinészi életről, és a mit te mondasz, nagyon rendkivülinek tetszik előttem, s alig birom elhinni. Előbb utóbb, a legszilárdabbnak hitt erények is elbuknak ott.

Marczel teljes szivéből elkezdett nevetni: — Ej! hitemre! a jövőről nem állok jót; te azt kérded tőlem, ha e szinésznő, kit elfogadtál leányod keresztanyjának, erényes, becsületes volt-é akkor, mire én kereken azt felelem neked, hogy: az. Azt kérded: ha az-e még most is; erre is kereken azt felelem: az.

(Folytatása köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

életre és társadalomra kiható befolyásában. De hát akkor a szalonnak soha sem kellene hanyatlani, mert a nők befolyása állandó, veté közbe szellemesen Rogeard. Ugy de, felelé, a szalonnak is van fejlődése, a politikai, társadalmi és irodalmi válságokat megérzi. Keletkezett pedig a lovagias szellem hatása alatt, mely a nő eszméye, majdnem istenitett fogalmát teremté meg. E szellem egész Európában hóditott; de kivált a franczia népnél talált kiváló talajt. A középkori franczia költészet három nagy epikus cyklusának korába nyul vissza a nő ez eszményi rajongó cultusa. Ez hozta létre a XVI. században a pásztor, a szerelmes regényt, a szerelem hatalmának sokszor nagyon is mesterkélt madrigalokban ömledező magasztalását. Megnyitja Rambouillet asszony az első nevezetes szalont, mely irodalmi szenatus volt a franczia nyelv szabatossá tételében, előkelő csin kifejtésében és az irodalmi nyelv általános uralomra juttatásában Rambouillet asszony és társnői körének nagy érdeme volt. És érdekes megjegyzése volt Rogeardnak az is, hogy ha voltak is feles számmal negélyesek, a sholiére által halhatatlan gunynyal megsebzett „précieuses ridicules“, de épen e kigunyolt alakok bizonyitják, hogy voltak valóban müvelt szalon hölgyek is a szóval a szalonnak volt hatalma. Többször is kiemelte Rogeard, hogy a szalonban a nő és nem asszonyok tisztelete érvényesül. E kor szalonja: irodalmi. A despota egyeduralom korában az állam absorbealván minden tevékenységi tört: a szalonba menekültek, mint menhelyekre a sokszor megsebzett, megalázott szellemek és müvelték az irodalmat. Ilyen volt Julie d' Angennes, Mme Scudery, Ninon asszony szalonja.

(Folyt. köv.)

A Liszt-estély gróf Andrássynál.

Liszt Ferencz gróf Andrássy Katinka termeiben! Ez Bécsben april 7. sensátiós eseménye.

Az estély rendkivül diszes volt. A vendégek a legválogatottabb toilettekben jelentek meg. A nők kivágott ruhákban: a fürtökben a legdrágább ékszerek villogtak. A férfiak frakkban, fehér nyakkendőben voltak. Valódi nagyuri légkör uralkodott a szalonban. Nagyvárosi ünnepély volt ez a szó legszorosabb értelmében.

Király ő Felsége este ½9 órakor érkezett meg. Vele voltak Károly Lajos, Vilmos és Rajner főherczegek. A királyt gróf Andrássy Katinka, a főherczegeket a külügyminiszter ur fogadta.

Liszt Ferencz először Schubert gyászindulóját játszotta, mélyen megindító pathoszszal, itt-ott szellemdus rögtönzéseket szurt közbe.

A rózsafüzérekkel diszitett Boesendorfer-féle zongorából rendkivül megkapóan hangzott fel azután az „Elégia Petőfihez.“

Impozáns benyomást gyakorolt Liszt együttes játéka gróf Zichy Gézával. A hallgatóság egész zenekart vélt hallani.

Ezen szám után oly óriási tapsvihar hangzott fel, hogy Lisztnek még egyszer kellett játszania.

Gomperz-Bettelheim és Kauser Gerster asszonyok ének-előadásaikkal rendkivüli hatást keltettek; nevezetesen Gomperz-Bettelheim asszony Liszt gyönyörü dalával: „Es muss was Wunderbares sein, das Lieben!“

Tiz órakor a hangverseny véget ért. Király ő Felsége távozta után a többi vendégek is szétoszoltak.

— A székesfehérvári szinháznak a mult héten Sz. Prielle Kornélia mutatta be ritka tökélyü müvészetét, és pedig april 4-én „Holt szív“-ben, 5-én pedig „Gauthier Margit“-ban. Hogy volt nagy közönség és sok lelkes taps mindkét este: mondani sem kell talán.

— Petőfi Sándor összes költeményének német forditására vállalkoztak Farkas Miksa és Aigner Lajos több más forditó közreműködésével, kiknek nevei azonban nincsenek kitéve. A mü 25 két hetenként megjelenő négy ives füzetekben adatik ki. Minden füzet mellett lesz egy kép s a füzet ára csak 30 kr. Az egész gyüjtemény egy év alatt megjelenik.

## Adakozások az alföldi vizkárosultak javára.

Ujabban adakoztak: A kolozsvári Frőbel-gyermekkert növendékei (a névsort holnap közöljük) 12 frt 60 kr.

A kolozsvári magyar-szabó-társulat 10 frt. A pénzügyőri bizottság Sz.-Udvarhelytt (a névsort holnap közöljük) 37 frt 24 kr. Szebeni Róza 2 frt. Kovács Ferencz Tancs 4 frt 50 kr. A helybeli tanitóképezde növendékei 15 frt 70 kr. Összesen 82 frt 4 krajczár.

Eddigi gyüjtésünk **1856 frt 60 kr.**

# NAPI HIREK.

**Kolozsvár,** 1879. april 9.

— Szebenmegye törvényhatósága területén alakult nagyszebeni cserző varga ipartársulat alapszabályai, a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium által, folyó évi 3093. szám alatt, a törvényes bemutatási záradékkal elláttattak.

— **A nemzet hazatiságához és emberbaráti szeretetéhez folyamodunk itt** ujolag szerencsétlen alföldi testvéreink érdekében. A király, a legelső magyar ember könnyei lehetlen, hogy könnyre ne fakasszák e hon minden gyermekét s a fájdalom, melyben ő vele egy világ osztozik, ne nyilaljon a magyar ember szive mélyébe. Az anyát, ki ölelve gyermekeit élve temettetett a hullámok közé, nem támasztja életre a részvét, de a kiknek egy élet keresménye pusztult el s keserübbé lett számára az élet, mint a halál, a nemzeti és emberbaráti szeretetnek kell letörülni könnyeit. Külföld megindító módon fejezte ki részvétét a szerencsétlen idegenek iránt, legyen a nemzet könyörületes saját vére iránt.

— **Ő Felsége**, folyó hó 5-én kelt legfelsőbb határozatával, báró Drechsler Károly altábornagy, olmüczi várparancsnoknak, a titkos tanácsosi méltóságot dijmentesen adományozta.

— **Korbuly Bogdán előneve.** A hivatalos lap hozza: „Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán, Korbuly Bogdán, a kolozsvári nemzeti szinház országos választmánya tagjának, saját és törvényes utódai részére, a lompérdi előnevet dijmentesen adományozom. Kelt Bécsben, 1879. évi márczius hó 31-dikén. Ferencz József, s. k. B. Wenckheim Béla, s. k.

— **Szinházunkban** a királyi pár házassági jubileuma alkalmával, mint már emlitettük, diszelőadások lesznek. Erre nézve a programmot az igazgatóság eként állitotta meg: A jubilaris nap előestéjén szinre kerül Tóth Kálmán „A király házasodik“ czimü jeles vigjátéka; a darabot egy allegoriai képlet fogja — mint már emlitettük — megelőzni; továbbá Boér Hermin k. a. szavalandja Szász Béla alkalmi költeményét, a „Három könnycsepp“-et. Másnap t. i. a jubilaris nap estéjén (april 24.) aztán Jókai M. ez alkalomra irott darabja, a „Hős Pálfy“ adatik elő, még pedig a szegediek javára; az előadást megelőzőleg pedig szinházunk egyik tagja Hegedüs Istvántól, lapunk t. munkatársától egy alkalmi költeményt fog szavalni. A költemény czime: „A nemtő“.

— **Rogeard Agoston**, kinek tegnapi felolvasásáról fennebb emlékezünk meg, tegnap este vendége volt a kolozsvári franczia clubnak, a mely banquettet rendezett a Stadler-kertben a kitünő iró tiszteletére. A club tagjai természetesen szép számmal meg jelentek s már az első fogás után megeredt a kizárólag franczia nyelven mondott toasztok árja. A club elnöke Finály Henrik Rogeardra, mint a meggyőződés martyrjára emelte poharát, mire viszonzásul R. a kolozsvári franczia clubra. Majd Szász D. humorosan Páll Sándorra, Hegedüs István a franczia nemzetre két versen is, dr. Weisz Ignácz az egyleti elnökökre s beszéltek még Ajtai Albert, Széky Miklós, Gamauf Vilmos, Duret s mások. A kedélyes vacsora, melyet Rogeard s több tag ötletei s francziás humora füszerezett meg, egész késő 1 óráig tartott.

— **Aigner Lajos** kiadásában és szerkesztésével a „Nemzeti könyvtár“ 13. 14. 15. füzete beküldetett szerkesztőségünkhöz. A „Nemzeti könyvtár“ egy-egy füzetének ára 30 kr. Kiállitásuk csinos s korábbi magyar irók érdekes dolgozatait tartalmazza.

— **Egy érdekes irodalmi mü** látott a napokban napvilágot. Czime: „A népies versalakok története müköltészetünkben“. Irta Ferenczi Zoltán. A tiz nyomtatott ivre terjedő müvet az iró nem rég lefolyt tudori szigorlatára készitette.

— **Csoda borjut** ellett tegnapelőtt Mikefalván egy tehén; a csodaszerüség abban áll, hogy minden részében teljesen kifejlett két borju, a mellén egybe van forrva. Ugy hallja levelezőnk, hogy a muzeumnak küldik Kolozsvára. r. r.

— **G.-Szent-Imréről** irják nekünk: Marostordamegye törvényhatóságának e hó 7-én tartott rendes tavaszi közgyülésén a görgény-szentimrei járásban elhalálozás folytán üresedésbe jött szolgabirói állomásra vajda-szent-iványi birtokos Nagy Tamást, és a mezőségi járásban szintén elhalálozás folytán üresedésbe jött segéd-szolgabirói állomásra Kádár Albertet közfelkiáltás utján választotta meg. Többször voltam a törvényhatósági rendes közgyüléseken de soha ily kevés számban egy rendes közgyülésen sem jelentek meg mint most, minek oka abban keresendő — hitem szerint — hogy a most beállott kedvező időjárás következtében kiki a jó időt felhasználni óhajtván, mezei gazdasága után igyekezik látni. r. l.

— **A m. kir.** postaigazgatóság Nagy-Szebenben, pályázatot hirdet postamesteri állomásra, Piskiben (Hunyadmegye) tiszti szerződés és 400 frt biztositék mellett. Évi járandóság 600 frt, tiszti fizetés, 80 frt irodai és 200 frt küldönczátalány. A kérvények három hét alatt a nagy-szebeni postaigazgatósághoz intézendők. Nagy-Szeben, 1879. april 6-dikán. A magyar királyi postaigazgató. Follért.

— **Egy 125 éves ember.** Ó.-Szolcsvárról (Torda-Aranyosmegye.) irják nekünk: Tekintetes szerkesztőség! A törvény értelménél fogva kötelesek vagyunk mi körjegyzőkül minden évnegyed végével a halotti kém *D'* mintájánál fogva a 3 havonkénti halotak számát községenként bejelenteni; jelen év első negyede végével, midőn a lelkész uraktól a halottak jegyzőkönyvi kivonatait összeszedném, azon észleletre jövök, hogy Alsó-Szolcsva községében Juonets Toma 125 éves ember január 25-én halt el, tehát itt a havasos vidéken 125 évig élhet némely ember, minek lehetne ezen hosszu életet tulajdonképpen tulajdonitani, nem foghatom fel, mert nevezett egyén a községtől egy és fél mértföld távolságra lakott fent a hideg havason, rendetlen és rosz életet élt, egészségére soha sem vigyázott, öregségére is mindig meztelen mellel járt, akárhányszor láttam a faluban mámoros fővel. Az utolsó két évben kissé elmezavarodott volt, hogy a most mult télen is hajdon fővel és mezitláb jött hozzám panaszra gyermekei ellen, kik a háztól elüldözték, hogy miért nem dolgozik. Kérem ezen esetet becses lapjában közhirré tenni, hogy a tisztelt olvasók egy embernek ily hosszu életéről győződjenek meg. — Mely után maradtam a tekintetes szerkesztő urnak, Ó-Szolcsva, april 7. 1879., tisztelettel Gidrae Demeter körjegyző.

— **A Bécsben** elfogott nihilista tanulókat ismét kihallgatták. Azon gyanu, hogy az elfogottak egyike Pertuznyinszky volna Ausztriában a főagitátor, mindinkább megerősbül, mert anynyit már tudnak róla, hogy a socialisticus propaganda vezetését ő vállalta magára. Ezen agitatiók éle azonban nem Ausztria-Magyarország, hanem Oroszország ellen volt irányozva. Lakásán több socialisticus könyvet és hirlapot foglaltak le.

— **„La belle France.“** Ez a neve azon óriási gőzgépek egyikének, melyeket a magyar kormány azon czélból rendelt meg Angliában, hogy Szegedről a vizet kiszivatytyuzzák. Tegnapelőtt délután tettek vele kisérletet Londonban gr. Károlyi, gr. Münster, gr. Deym és többek jelenlétében, kik mindannyian el voltak ragadtatva az eredmény által. Egy percz alatt 150 gállon vizet képes kiszivattyuzni. A gépet, amelynél nagyobb most nem igen van a világon, Merriweathen londoni gépgyáros készitette. Ma vagy holnap inditják utnak külön vonaton Szeged felé.

— **Üvegből készült** egy forintos pénzek vannak most nagy mennyiségben forgalomba Bécsben. A hamisitást igen ügyesnek mondják. Az üveg vastagon be van ezüstözve s csak akkor jöttek rá a hamisitásra, amikor egy darab a földre esve eltörött.

— **A bécsi uzsorások** „értekezletet“ tartottak, melyen egy héttagu bizottságot küldtek, ki oly javaslat megtételére, amely a hirlapok „szemtelenkedéseinek“ véget vessen. Elhatározták egyszersmind, hogy e javaslatot annak idején elfogadás és életbeléptetés végett megküldik pesti társaiknak is. Csak rajta!

— **Uj trikolor.** A bolgárok nemzeti szine a bolgár nemzetgyülés április 3-iki határozata szerint: fehér-zöld-vörös lesz.

— **Az orosz Lynch-törvényszék.** Mult hó 30-án a pétervári kazáni főtemplom közelségében egy emberre akadtak, ki elterülve feküdt az utcza kövezetén. Eleinte azt hitték, hogy részeg, de midőn az odaérkező rendőrök az ismeretlent felemelték, a földön nagy aludtvér tócsát vettek észre és ugyanott egy véres türt is találtak. Az ismeretlen ember torka keresztül van metszve. A vértócsában egy papirlapot is pillantottak meg, melyre véres betükkel ez volt irva: „Sabogo Iván, 23 éves, az orvos-sebészeti egyetem hallgatója, ezennel árulásért halállal bünhödik. Aláirva: a sociál-forradalmi végrehajtóbizottság.“

— **Tolvaj-statisztika.** Az angol rendőrség nevezetes ujitást hozott be. Átalánosan ugy hitték, hogy Angolországban körülbelöl 40,000 egyén van, aki „ismert tolvaj“ vagy gyanus — Minden évben 3000-et bocsátanak ki a fegyházakból. Mintegy husz év óta használja a rendőrség az arczképfestést, lefényképeztet minden tolvajt, de ugy tapasztalta, hogy a fényképek sok esetben nem használnak semmit. A tolvaj urak nem igen iparkodnak arra, kogy a fényképész eltalálja őket, ha pedig eltalálja, akkor megváltoztatják külsejüket. A rendőrség „fekete könyv“-et vezet most a tolvajokról és hat év alatt 180 ezer embert irt be abba, a kik több mint egyszer voltak börtönben De a nevek puszta regisztrálása nem bizonyult elégnek, mert akadt pl. egy tolvaj, ki már 39-edszer volt bezárva, összesen tizenhat név alatt. Most minden tolvaj neve mellé beirják a tolvaj minden testi vagy lelki feltünőbb sajátságait. Nevezetes egy olvasmány az; vannak „siketek“, „igen siketek“, „bezuzott orruak“ (25%) „vágott fülüek“; igen sokan vannak a kik tettovirozzák magukat; némelyek egyes betüket, mások szeretőjük nevét, vagy egész szavakat és mondatokat vésetnek karjukra, mint pl. „Szerelem“, „Szabadság“, „Szülőim emlékére“, „Most vagy soha“, vagy „Dieu et mon droit“.

## KÖZGAZDASÁG.

### A vetések állása.

*A földmivelés-, ipar és kereskedelemügyi m. kir. miniszteriumhoz f. évi márczius hó 15-től április hó 5-ig beérkezett jelentések szerint a vetések állapota következő:*

(Vége.)

Komárommegye. (Csallóközi járás.) Őszi buzavetések gyengén állanak, igen sok veszett ki a bel- és fakadó-vizek által. Tavasziak vetése még folyamatban. (Gesztesi járás). Legujabbi jótékony eső mind az őszieket, mind a tavasziak kikelését elősegitette, a buza ennélfogva jónak mondható. Rozs ritkás; repcze jól kiállotta a márcziusi erős fagyokat is. Tavasziak vetése bevégeztetett, most kelésnek indul. (Udvardi járás). Hideg az őszieket eddig is nagyon elcsigázta. Tavaszi vetés befejezéséhez közel áll, szerencse, hogy eddig semmi sem kelt ki.

Liptómegye. Őszi vetéseink állapota kielégitő.

Maros-Tordamegye. (Szász-Régen vidéke). Őszi vetések jól teleltek, csak az alantabb fekvő helyeken, hol a viz összegyült, szenvedtek. Szántásvetés még nem vette kezdetét. (Nyárádmenti járás). Őszi vetések jól nőnek 6% kiveszett a sok álló-viz miatt. Repcze, luczerna és lóhere jól áll. Tavaszi vetés lassan halad a gyakori eső miatt. (Marosmenti járás). A márcziusi hideg szél a vetéseket megrongálta. (Marosvásárhelyvidéke). A buza- és rozsvetésekben a sok eső miatt temérdek konkoly és borsó honosodott meg. Tavaszi vetés még nem eszközöltetett. Rosz időjárás és sár miatt semmiféle munkához nem lehetett kezdeni.

Nagy-Küküllőmegye. (Zsiborki járás), Az őszi vetésekre a márcziusi időjárás kevésbé volt kevező, itt-ott a nedvesség a veteményeknek ártott. (Kőhalmi járás). Őszi vetések igen kedvezők, egerek nem pusztitnak. (Nagy-Selyki járás), Őszi vetemények jobbára jól állanak. Tavasziak nagyrészt elvetvék. Segesvár-szék vidéke). Téli vetemények kitünő állapotban vannak. Tavasziak még nem fejeztettek be.

Nyitramegye. Őszi vetésekben foltok mutatkoznak; tavasziak folytatásában, melyek mintegy felerészben befejeztettek, a kedvezőtlen időjárás akadályozólag hat.

Pest-Pils-Solt-Kis-Kunmegye (Kecskeméti járás). Őszi vetések megritkultak és elgazosodtak. Laposabb fekvésüek viz alatt állanak, de a viz apad. Tavaszi vetés már kezdetét vette. (Kis-Kun felső járás). Őszi vetések jól teleltek. Hó olvadáskor elég erősnek és sürünek mutatkoztak, fejlődésük a zord időjárás miatt akadályozva van, sőt a ritkulás észlelhető. (Pilisi alsó járás.) Őszi vetés szerencsésen telelt. (Pesti alsó járás). Téli időjárás a vetésekre kedvező volt. Buzában csekély, rozsban nagyobb kár látható. (Solti alsó járás). A vetések állása általában jónak mondható. (Váczi alsó járás). Buzavetés szép. Helyenkint drót-féreg miatt szenvedett. Rozsban részint féreg, részint kilátás miatt sok hiba van. Tavasziak erősen vettetnek. Takarmányfélékben nincs hiány.

Pozsonymegye. (Felsőcsallóközi járás. Őszi vetéseket a tavaszi zord időjárás megviselte.

Sárosmegye. (Mérki járás), Oszi vetések közül buza és lóhere jól telelt ki, rozs sokat szenvedett az őszi nedvességtől és téli időjárástól. Tavaszi vegetatió még nem indult meg. Vetni nem lehet. (Sirekai járás). Őszi vetések állását határozottan még nem lehet megitélni. Kedvező időjárás mellett még megjavulhatnak. (Zboroi járás.) Őszi vetések szépek.

Somogymegye. Őszieк, úgy repcze is igen szépen átteleltek.

Somogymegye. Őszi vetések közül a buza és repcze jól teleltek ki, rozs kipállott. Tavaszi vetés megkezdetett.

Szatmármegye. Buzavetések a mult őszi esőzések miatt későn vettettek, azért majdnem általános gyengék. Az elvetett földeken a repczének alig fele telelt ki. Tavasziak vetése még nem kezdetett a kedvezőtlen időjárás miatt.

Szebenmegye. Az észak-keleti szél, mely esővel és havazással jött, a vegetatiót nagyon visszatartotta. Őszi vetemények szép és erős állapotot tüntetnek fel. Tavaszi munkálatok folyamatban vannak.

Szepesmegye. Őszi vetések középszerüek, megerősbülésük várható. Tavaszi vetések csak szórványosan veszi kezdedét.

Szilágymegye. (Szilágy-Csehi járás.) Őszi vetések kivált a koraiak, jól teleltek s szép termésre reményt nyujtanak, kivételt csak a vizállásos helyek képeznek. Tavasziak vetése megkezdve, a gyakori esőzések miatt azonban félbeszakittattak. (Sz.-Somlyói járás.) Vetések állása folyvást kielégitő, hol a téli vizállás károkat nem tett. (Tasnádi járás.) Ősziekben a viz miatt sok kár van. Egyharmadrész kiázott, de a megmaradt rész is silány, kevesет igér. A fensikon a szántás-vetés 8—10 nap óta folyamatban van. Takarmányban rendkivüli a hiány.

Szörénymegye. Főtermelvény a szilva lévén, a márcz. időjárás kedvező.

Temesmegye. Őszi vetések jól állanak.

Tolnamegye. Kedvezőtlen hideg idő a növényzet fejlődését nagyon hátráltatja. Tavaszi veteмények még nem keltek ki.

Torontálmegye. Őszi buza-vetések általában szépek, csakhogy esőzések miatt rendkivül gazosak.

Torda-Aranyosmegye. Mult hó 12-ig a föld annyira száradt, hogy a tavasziak elvetése megkezdethetett.

Trencsénmegye. Vetések meglehetősen keltek ki, de a febr. esők által sokat szenvedtek. Tavaszi munkálatok folyamatban.

Ugocsamegye. Őszivetéseink jól jöttek ki a télből. Tavaszi szántás a magasabb fekvésü földeken már megindult.

Udvarhelymegye. Őszi vetések kielégitőleg teleltek ki, a jó termésre kilátás van.

Vasmegye (Kis-czelli járás.) A vetések, leginkább az őszi rozsok, a viz miatt kivesztek. Repczék is szenvedtek, de ekkoráig még kielégitőleg állanak. Tavaszi munka szünet nélkül esőzés miatt hátramaradt. (Vasvári járás.) A rozsvetések sokat szenvedtek eső és hideg miatt, a buzavetés jobb, tavaszi vetések jól folynak s nagyobb részt befejeztettek.

Veszprémmegye, Őszi vetések a dombosabb s emelkedettebb helyeken meglehetősen kiteleltek, lapályos helyeken a buza kevésbé, de a rozs sokat szenvedett. Tavaszi vetések márczius elején kezdettek meg. A vetés eleje sem kél még ki, tehát jó tavaszi termésre számitani nem lehet.

Zalamegye. Szeleknek a vetésekre felette káros hatása van. Repcze középszerü, buza jó, rozs rosz. Tavasziak vetése folyamatban. Hideg esőzés és havazás gyakori.

Zemplémmegye. A viztől ment helyeken a buza a telet jól állotta ki. Rozs, hol kissé bujább volt, kipállott, egyébként középszerü. Rozsda kilátásban.

Az őszi vetések az országban átlag jó termést igérnek, miután a késő őszi esőzések s a tavaszi kedvezőtlen időjárás az alantabb fekvő helyeken tett csak jelentékenyebb, 6—10% nyi károkat. Ezen károk is leginkább a rozsban mutatkoznak, a melyet sok helyt fel kelle szántani. A repcze-vetés jobbára kifogástalan.

A tavasziak országszerte legnagyobb részt még el sem vettettek és ezeknek eddigelé csak egy kis része kelt ki.

A tavaszi munkálatok egyébiránt kedvező eredménynyel folynak.

## A „KELET“ magán távirata.

Feladatott **Budapesten** ápr. 9. 11 ó 15 p. d. e.
Érkezett Kolozsvárra ápr. 9. 11 ó 55 p. d. e.

**A párisi községtanács egy tagja azt inditványozta a tanácsban, hogy tizezer franc szavaztassék meg a szegediek javára.**

**Tegnap a fővárosi polgárok a Boszniából hazatért Eszteezred tisztikarának tiszteletére százötven teritékü banquette-et rendeztek. A lakomán Edelsheim-Gyulai és Falk Miksa lelkes pohárköszöntőket tartottak, Falk a hadsereg tábornoki karát éltette, köztük különösen Julczot, a ki a szegedi vész alkalmával kifejtett bámulatos müködésével örök hálára kötelezte a nemzetet.**

## Érték- és váltófolyam.

1879. április 8.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Magyar aranyjáradék | | | 89.10. |
| „ kincstári utalv. | 1 kibocsát | | —.—. |
| „ „ „ | 2 „ | | 1.20. |
| „ keleti-vasut elsőbség | 2 „ | | 78.25. |
| „ „ állami kötvény | 1876 év | | 68.25. |
| „ vasuti kölcsön | | | 105.25. |
| „ földtehermentesitési kötvény | | | 83.40. |
| temesi „ | | | 79.25. |
| erdélyi „ | | | 78.—. |
| horv. slavon „ | | | 87.—. |
| magy. szőlődézma váltság | | | 85.—. |
| Oszt. egységes államadósság | papirban | | 65.45. |
| „ „ „ | ezüstben | | 65.90. |
| „ aranyjáradék | | | 77.60. |
| 1860. államsorsjegy | | | 118.—. |
| Oszt. nemzeti bank részvény | | | 811.—. |
| „ hitelrészvény | | | 247.—. |
| magyar. hitelbank | | | 228.25. |
| Ezüst | | | —.—. |
| Cs. k. arany | | | 5.54. |
| Napoleond'or | | | 9.33. |
| Német birod. mark | | | 57.55. |
| London | | | 117.10. |

NEMZETI SZINHÁZ.
Bérlet 167-ik sz.
Kolozsvárt, scütörtökön, április 11. 1879.
**Corneile szerelme.**
Eredeti dráma 2 felv. Irta: Gabányi Árpád. Rendező: Gabányi.

**A cremonai hegedüs.**
Dramolette 1 felv. Irta: Coppe Ferencz. Rendező: Szacsvay Imre,
**Kezdete pontban 7 órakor.**

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
**Bókésy Károly.**

**Perl József**
**amerikai fogorvos**
(Doctor of Dental Surgery)
Amerika leghirnevesebb fogorvosi akadémia **„Philadelphia Dental College“** oklevelének birtokában Amerikából visszaérkezett. — Utjában Berlint, Párizst, Londont megkeresvén, a legujabb tapasztalatokkal meggazdagodottan, a legujabb s legjelesebb készülék és müszerekkel ellátva, müködését április 7-én nálunk ismét megkezdendi. — Készit uj mesterséges fogakat és fogsorakat, plombiroz fogakat és foggyökereket különösen arany és más jónak bizonyult anyagokkal, valamint ajánlja magát mindennemü fogorvosi mütétekre.
Lakása dr. Hintz gyógyszerész házában, főtér, hidutcza szögletén. Rendel d. e. 9—1 óráig és d. u. 2—5-ig.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

aranyrente a külföldi piaczokon 68-as árfolyamot ér el, ugy a magyar aranyrentének aranyban 82-re kell emelkedni, hogy köztük a 20 százalékos különbség meglegyen.

## KÜLFÖLD.

A porta végleg elhatározta Kelet-Rumélia vegyes megszállásának tervét, olyformán, hogy uj kormány neveztetnék ki, melynek élén a porta által kinevezett kormányzó egy európai bizottság ellenőrzése mellett működik.

A porta Dondukoff Korzakoff herczegnél hivatalosan tiltakozott a bolgár nemzetgyülés azon határozata ellen, hogy a bolgár népképviselet fel van jogositva Bolgárország határainak megváltoztatására és a bolgár fejedelmi méltóság örökölhetőnek nyilvánittatott. Az ottomán biztos közölte e tiltakozást európai társaival.

A porta előterjesztette a szultánnak a görög-török határ uj tervét, mely szerint Arta, Larissa, Volo és Agrapha átengedtessék Görögországnak. Thesszáliában ezen vonal tetemesen közeledik a congressus által megjelölt vonalhoz, de Epirusban eltér attól, mert Janina és Preveza török területen maradnának.

—

Lázadás tört ki Oroszország stawropoli kerületének tizenhét községében az embertelen adónyuzások miatt, melyekkel a hivatalnokok a szegény kaukazusi népet kinozzák s csalják és elnyomják. — A fegyveres felkelők ellen, kiknek száma az ötezret meghaladta, a kormány két gyalog ezredet küldött. — Pár nap előtt aztán véres csata fejlődött ki a felkelők s a katonaság közt, a felkelők megverték és megfutamitották a katonákat s egy óránál tovább üldözték őket. — Most aztán ujabb hadcsapatokat inditottak Tiflisből a fölkelés színhelyére.

—

A bolgár nemzetgyülés Tirnovából érkező távirati tudósitás szerint illetéktelennek jelentette ki magát a fejedelem-választásra s uj képviselő választásokra határozta el magát, s az elnök felszólittatott, hogy Dondukoff herczeget az uj választások azonnali foganatositására kérje, még pedig minden 10,000 lakosra három képviselő lenne választandó.

## Az Este-ezred tisztikara részére rendezett banquett.

A budapesti vigadó éttermében tegnapelőtt este a fővárosi polgárok fényes lakomát rendeztek az estei-ek tiszteletére. Az étterem előszobájában gyültek össze a meghivottak, kik közt ott volt Ráth Károly főpolgármester, Kammermayer Károly polgármester és sok fővárosi képviselő s az összes tábornoki kar és várták Szende Béla honvédelmi miniszter és báró Edelsheim Gyulay főhadparancsnok megérkezését. 3/4 8 órakor eljött Langer, az „Este“ ezred parancsnoka egész tisztikarával, kik Ráth Károly főpolgármester által a legszivélyesebben fogadtattak. Kevéssel 8 óra után megnyiltak az előterem szárnyai és belépett Szende Béla miniszter, Edelsheim-Gyulay főhadparancsnok és Drexler vezérkari főnök, ezeket is a polgármesterek, főv. képviselők és egyéb előkelőségek üdvözölték. Szende B. miniszter és Edelsheim Gyulay egy negyed óránál tovább időztek az előteremben és barátságosan társalogtak a katonai és polgári vendégekkel. Rövid társalgás után a rendezők jelt adtak és az összes meghivottak — elől Szende, Edelsheim-Gyulai, Ráth főpolgármester, Kammermayer, Thaisz stb. — bementek az étterembe, hol mindenki kijelölt helyét foglalta el. — A banketten aztán megeredt a pohárköszöntések sora. Első volt Ráth Károly főpolgármester, ki a felséges uralkodó párra és családra köszönté poharát. Ráth főpolgármester viharos tetszéssel kisért szavai után Kammermayer polgármester emelt poharat, Langer ezredest s az Este ezredet éltetve. Országh Sándor után, ki a közös hadsereg képviselőire emelte poharát, német nyelvü toasztal, felszólalt Mátyus Aristid, éltetve Szende Béla honvédelmi minisztert, a ki kitünőleg oldja meg feladatát.

A zajos éljenzéssel fogadott beszéd után Falk Miksa emelt poharat az osztrák-magyar tábornoki kar üdvözlésére szintén német nyelven azok kedvéért, kik nem értik nyelvünket. „Mi mindnyájan — ugymond — őszinte rokonszenvvel viseltetünk azon kitünő ezred iránt, melynek jeles tisztei s viléz legénysége vér a mi vérünkből (Zajos éljenzés), a mely a közel multban lezajlott nehéz napokban a magyar nemzetnek ismét hirnevet s uj dicsőséget szerzett. De nemcsak azokról kell itt megemlékeznünk, kik a harczokhoz a terveket, bár a leggeniálisabb terveket készitik, hanem azokról is, kik e terveket egyes részleteiben megvalósitják.“ (Zajos éljenzés.) Edelsheim-Gyulai br. főhadparancsnok, sajnálkozását fejezve ki, hogy nem birja eléggé a magyar nyelvet, szintén németül, örömének adott kifejezést a főváros közönségének szivélyes fogadása felett, melyben házi ezredét részesité s köszönetet mondva felhivja a tisztikart, hogy emeljék poharukat háromszoros éljenzéssel Budapest városára s annak jelenlevő képviselőire. (Harsány éljenzés.) Még Langer alezredes nagy tetszéssel fogadott beszédben mondott köszönetet Budapest főváros hatóságának, polgárságának, egyleteinek és szép hölgyeinek a nagyszerü fogadtatásért és kedves ajándékokért, s azután a társaság a legderültebb hangulatban oszladozni kezdett.

## A törvényhatóságokból.

### Kolozsvár sz. kir. város képviselőtestületének közgyülése.

— 1879. április 9. —

A vásosi képviseletnek ma ismét több tekintetben nagyfontosságu és érdekes közgyülése volt: a királyi jubileum alkalmából felküldendő address tárgya, a párisi kiállítás alkalmából kitüntetett polgártársainknak a királyi kitüntetés átadása, aztán a nagyutczai granitkövezet kérdése: mindez élénk s részben emelkedett hangulatba hozta a közgyülés tagjait.

Gr. Eszterházy Kálmán főispán mint elnök a közgyülés tanácskozásait d. u. 3 órakor megnyitván, először is nehány törvényczikk hirdettetik ki szokásos módon.

Ezután az elnök ur felszólitására Szász Béla egyetemi tanár, lapunk t. munkatársa és városi képviselő felolvassa a királyi pár házassági jubileuma alkalmával a városi közönség részéről föl-terjesztendő hódolati feliratot, mely valóban költői emelkedettséggel, a sziv meleg hangján, az alattvalói ragaszkodás őszinte szavaival ad kifejezést Kolozsvár város közönsége részéről a legalkotmányosabb király és a nemzet védangyala iránt Kolozsvár város közönsége részéről táplált loyalitás érzelmeinek.

A felirat szerkesztőjét zajosan megéljenezték a felolvasás végeztével s a közgyülés a feliratot Tamási Sándor tisztiügyésznek rövid megjegyzése után változatlanul elfogadta, annak diszes kiállitását rendelvén el. A polgármester ajánlatára továbbá kimondja a közgyülés, hogy a feliratot a jubiláris napig nem teszi közzé sem hirlapokban, sem másként; hanem a király arczképének leleplezése alkalmával (april 24) kinyomatva szét fogja azokat osztatni a képviselet tagjai és a nagy közönség között.

A felirat aláirására nézve, a főváros példájára, az elnök inditványozza, hogy az ne csak a szokásos hivatalos aláirásokkal láttassék el, hanem létessék ki aláirásra s a képviselet tagjai is irják alá egyenkint. Azonban minthogy véletlenül vagy akadályoztatás miatt vagy egy bizottsági tag aláirása kimaradhatna, s máskülönben is, az egyénenkinti aláirás nem ugy tüntetné föl a feliratot, mint a városi közönség egyetemének, hanem csak mint az egyes képviselőknek nyilatkozatát; s minthogy a várost törvényszerint ugy is a polgármester és főjegyző aláirása teljesen képviseli: ennélfogva a közgyülés megmarad a hivatalos aláirásoknál.

Ezután Salamon Antal aljegyző felolvassa a belügyminiszternek egy leiratát, melyben a miniszter a volt czukorgyár féle telek megvétele ellen kifogásokat teszen s az ügyet ujabban kivánja tárgyaltatni. A közgyülés e leiratra a tanács inditványa értelmében ujabb fölterjesztést rendel el, melyben a miniszter előtt fölfejtendők e telekvásár evidens előnyei a városra nézve, minekutána birói becsü szerint e telek valami 25 ezer frtot ér s a város mégis csak 7000 fiton jut annak birtokába, másfelől közvágóhid számára, az erre a czélra korábban kiszemelt volt dézmacsür féle teleknél szakértők egyhangu véleménye szerint, különösen az angol huskiviteli vállalat létesitése esetére, határozottan czélszerübb, közegészségügyi szempontból pedig csakis a czukorgyári telek alkalmas egy közvágóhid számára.

A városi téglagyár 1877. és 1878. évi munkálkodásának eredményéről a városgazda: Fekete Pál által tett és Magyari Mihály tanácsos által előterjesztett kimutatás vétetvén tárgyalás alá: Szász Béla képviselő felszólal s inditványozza, hogy mindaddig, mig a városgazda részletes számadásait elő nem terjeszti a téglavettetésről s igy nem constatálhatik a nyereség: addig a városgazda számára a téglagyár kezeléséért javaslatba hozott szokásos külön jutalmat ne szavazza meg a képviselet.

Bogdán István viszont egy bizottságot kiván kiküldetni, mely adjon véleményt, ha vajon előnyös-é e vállalat a városra avagy nem lenné-é czélszerübb azt megszüntetni.

A közgyülés az előadó tanácsos felszólalása után Szász Béla inditványa értelmében mondja ki határozatát.

A nagy-utcza szekérutjának kikövezése nagyobb vitát keltett, mely egy óránál tovább tartott s még sem vezette a közgyülést a legpracticusabb megoldásra.

E nagyfontosságu utczának tartós kövezettel, gránittal való ellátását a bizottság még tavalyelőtt elhatározta; azonban részint a kivitel érdekében tartott tárgyalások, részint pénzhiány miatt máig is a gyengébb utvonalok közé tartozik épen ez utcza, mely pedig a vasuttal való közlekedést közvetiti. Ezért tehát a tanács az idén ujolag megindította az ügyet s az utmunkabizottság szakvéleménye alapján hasitott gránitkövezetet ajánl, mely mintegy 10,000 frtba kerülne. Egyuttal a kérdés teljes előkészitése czéljából, a közgyülési helybenhagyás fenntartása mellett, az utmunkabizottság a jelentkező vállalkozók között árlejtést is tartott, melyen tétetett előnyös ajánlat, azonban Eibeschitz Lipót nem jelent meg, hanem hivatkozva a várossal a kövezés tárgyában kötött szerződésére, mely szerint őt illet minden kövezési munka, árlejtésen kivül utólag szintén tett még pedig hasonló előnyös ajánlatot.

Az utmunkabizottság és tanács tehát beterjesztette mindkét ajánlatot a közgyülésnek, még pedig a jogi szakosztály abbeli véleményével, hogy a város jogilag nem köteles ugyan Eibeschitzczel készittetni meg a nagyutczát, de tekintve hasonló előnyös ajánlatát és soliditását: vele kellene létesitni a vállalatot.

Az előterjesztésre aztán hoszszu vita keletkezik, melyben a polgármester, Szász Béla, dr. Haller, dr. Groisz, Bogdán, Finály, Züllich, Nagy Lajos és Nemes József vettek élénk részt.

A kérdés, melyet világossága daczára jó erősen összekuszáltak, a körül forgott, hogy helyesen járt-é el az utmunkabizottság, midőn a fennálló szerződés előleges megvizsgálása nélkül tartott árlejtést s ha vajon van-é joga a közgyülésnek az árlejtésen tett s az ő utólagos jóváhagyására fenntartott ajánlatot elvetni, de egyuttal az árlejtésen kivül utólag tett ajánlatot fogadni el s végre vajon le van-é kötve és mennyiben a város keze Eibeschitzczel szemben.

E kérdések a szakosztály és utmunkabizottság előterjesztései által elég tiszta világitásban állottak ugyan a közgyülés előtt; de azért mégis eldisputáltak fölöttük vagy egy jó óráig. Végre is szavazás döntött, mely ujabb árlejtést rendelt el.

Ekkor már az idő nagyon későre járván, elnök inditványára a programm utolsója vétetett elő, a többi tárgyak máskorra halasztatván.

Gamauf Vilmost, a gazdasági egylet titkárát és Weres Dániel lakatosmestert ő Felsége tudvalevőleg kitüntetésben részesitette a párisi közkiállitáson szerzett érdemeikért. E kitüntetést s illetőleg az adományozott érdem-érmeket hivatalosan átadandó, a főispán ur meghivatván az illetőket, meleg szavak kiséretében átadja Gamaufnak a Ferencz József rend lovagkeresztjét, Veresnek pedig a koronás ezüst érdemérmet, mit mindkettejök nevében Gamauf a következő szavakkal köszönt meg:

Méltóságos gróf főispán ur!

Tekintetes városi képviselet!

Midőn dicsőségesen uralkodó királyunk I. Ferencz József Ő Felsége legkegyelmesebben adományozott kitüntetéseit hódoló tisztelettel fogadjuk, engedjék meg uraim, hogy ugy t. társam Veress Dániel, mint a magam nevében őszinte köszönetünket tolmácsoljam, mindazok iránt, kik az elismerés e felette megtisztelő és érdemünket messze tulhaladó nyilvánulásához hozzájárulni kegyesek voltak és ennélfogva felkérjük méltóságodat méltóztassék hálás érzelmeinket első sorban földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter báró Kemény Gábor ur ő exellentiájának magas tudomására hozni.

A mi minket illet, korántsem jutalomnak, legfeljebb biztositásnak tekinthetjük az elnyert szép kitüntetést: biztatásul, buzditásul másoknak, magunknak! De ha van valami, a mi rendjelvényünk értékét, becsét kimondhatlanul emeli, a mi annak ünnepélyes átadását reánk nézve mindenkorra felejthetetlenné teszi: az nem egyébb mint azon ritka szerencse, hogy országszerte szeretve tisztelt oly ünnepelt és kipróbált hazafi kezéből nyerhettük el azt, kinek érdemei sokkalta nagyobbak, sokkal inkább ismertek, hogy sem azoknak ily látható módon való megjutalmazása, akár szükséges akár bár lehetséges volna! Fogadja a mlgs. gróf főispán ur kegyes fáradozásáért őszinte köszönetünket, fogadják hálánk kifejezését ugy a tek. városi képviselet nagyrabecsült tagjai, valamint mindazon t. urak, kik ez ünnepélyes alkalmat személyes megjelenésükkel emelni szivesek voltak — ajánljuk magunkat megtisztelő beoses hajlamukba!

Mind a főispán szavait, mind Gamauf meghatott hangu köszönetét a közgyülés lelkes éljenzése követte, Kolozsvár város képviselőtestülete ekként a hazai ipar érdekében kifejtett s a legfelsőbb elismerést is kivivott polgári érdem és munka iránti őszinte elismerését s lelkesitő tiszteletét sietvén kifejezni.

## Irodalom és müvészet.

### ROGEARD

### a XIX. század szalonjairól.

(Vége.)

A 18. század szalonja bölcselkedő. Itt formák azon eszmék, melyek uj világot gyujtottak; megingatták a régi világnézet épületét, előkészitették a forradalmat. Készitették azt a vihart, melynek mennyköve lecsapott a forradalomban. Mme d'Épinasse, Mme Geoffrin és Holbach báró szalonjai bölcselkedők voltak. Csak Holbaché élén állott a férfi, a többit nő vezette. A Geoffrin asszonyé harminczévig állt fenn. Roland asszony hires szalonja, hol a Gironde nemes eszméi lettek megvitatva, honnét kapott tüzet az ékesszólás, nyert bájos alakot a rideg politika, lőkést az enthusiasmus, a szellem csókját a vértanu, már politikai szalon volt. E szalon az átmenetet képezi az ujabb szalonokhoz. Ekkor Rogeard felveté a kérdést: mik a szalon feltételei? Először az, hogy nő álljon élén. A férfi, a férj feszélyező; még gyakran jelenléte is. A nő bir az engeszteléskenység szellemével. A legyőzötteket vigasztalja, a sebeket beheggeszti. A kifejezés csinját, válogatott izlést juttat előtérbe. A nő jelenléte föltétlenül szükséges. Benne van a felfogás sajátos elevensége, pedant rendszerességtől ment szellemének kiváló tulajdona az érzékenység és érzés. Az eszme ébresztés titka nálok. Második föltétel a gondolkodás szabadsága. A 17-ik században a despotismus elől az irodalmi szalon volt a menhely. A bölcselkedő szalont lehetővé az uralkodó hatalom gyengülése tette. Kellemes modorban adta elő Rogeard, hogy a férj jelenléte nem egyszer feszélyez; korlátozza az imádókat, bármily ártatlan természetü imádás nyilvánuljon is ezeknél. A féltékenység, a nyers fellépés tönkre teszi a szalon szabad szellemet. M. Geoffrin mindig a kemenczе mellett ült, mig neje a szalon csillogó központja volt. Egy-egy uj vendég csak ugy közbevetve kérdé: ki ott az a férfi? „Ah! csak a férjem“, feleli Geoffrin asszony. Mikor a férje meghalt, sokan akkor tudták meg, hogy férje volt. A szalonnak három ellensége van, mondá előadása folyamán Rogeard: a játék, a börze és a sport. Ezek adnak lételt a köröknek. A körökben más, egyoldalu szellem, gyakran zsarnokság, cselszövény, fondorlat, egyesek iránt hizelgő hódolat nyilvánul. Ezek unalmasak, kivált a hivatalos és félhivátalos körök. Ilyenek voltak Filep Lajos alatt a szalonok. Ilyen volt Perier Kázmér, Guizot szalonja, későbbi korban a császárság alatt Napoleon herczeg, Morny szalonjai. Hiányzik az ily szalonokban a szabadság és a nők finom békitő szerepe. A férj tudtával, de a nő szellemének vezetése alatt virágzik a szalon és a szellem dolgaival kell foglalkoznia. Az sem árt, ha a szalon élén nem irói egyén áll; mert legalább az irigységet kizárja.

A XIX. század szalonjai közt legelőbb beszélt Mme Ancelőt szalonjáról. E nő férje irói munkásságban is részt vett. Ugy hogy, midőn az akademia — mert, jegyzé meg Rogeard, az akadémia néha udvarias — férje előtt irói munkásságáért a halhatatlanok csarnokát megnyitá, a nőnek akart kedveskedni. Nevezetes volt e században továbbá a Mme Abrantés szalonja. Balzac e nőt nagyon kedvelte; még Napoleon is kegyelte, holott Napoleon a nők iránt nem igen volt udvarias. Egy nőtől, ki kedveseket tartott, egy napon kérdé: Asszonyom, ön még mindig szereti a férfiakat? Igen, volt a nő pikans válasza, ha udvariasak.

A nőkről ugy nyilatkozott, hogy azt a nőt becsüli legtöbbre, kinek legtöbb gyermeke van. Neki katona, neki véradó kellett. Igen érdekesen irta le Rogeard Mme Swetsin, a muszka követ nejének szalonját. Ez már irodalmi és pietista szalon volt egyszerre. Sajátságos! Egy szent gyülekezetet, egy házat, conciliumot összekötni és ennek, minden egyéni szabadságot kizáró kegyes szellemét a szalon szabad gondolkodásával. Pedig e kiváló nő ezt tevé. Szalonja egy kápolnába nyilt melyben a szentostya tartatott. Az ájtatos tagok, ha épen meglepte a kegyes áhitat, bementek imádkoztak; ha kifáradt lelkök szárnya, visszatértek a szalonba és csevegtek.

A XIX. században két szalon örökölte az igazi szalon jellegét: Mme Recamier és Mme Staël szalonjai. Mme Staël egyenes örököse a 18. század szalon szellemének. Neckerné szalonjában nőtt fel. Kiváló gazdag szellem. Roppant ismeret kör, éles itélet jellemzik, mint irónőt, de mint társalkodó legnagyobb. Azt mondták róla: megkellene parancsolni, hogy Mme Staël csak beszéljen; ha lejegyeznék minden szavát, a legszellemesebb könyv keletkeznék. Mint nő nem volt nagyon szép; a szellem szépségével sajátos ellentétet alkotott ferde izlésü öltözékben megjelent alakja. Veres turbán fövéget viselt, leeresztett hajfodrok hulltak alá. De Mme Staël jó volt. Ő mondá, ki azt a felséges, a nőiséget teljes mértékben jellemző elvet: mindent megérteni, mindent megbocsátani. Ez az engeszteléskenység szelleme. Staël asszony szalonja kiállta a forradalom lezajlása után létrejött politikai válságokat, holott ő igazán szellemének szabad irányával veszélybe döntő hiveit, de csak azért, hogy a hullámokból kimentse. Az államcsinyt, a consulatust átélte szalonja. Bántatlan maradt. De az bizonyitja kiváltképen hatását, hogy a császárság alatt számüzték Staël asszonyt. E nőt bámulta Italia, Németország, Anglia. Byron azt mondá róla, hogy éleseszü, sok oldalu szellem, kedélye gazdag és mégis hiányzik benne valami. Rogeard nagyon ügyesen lélektani alapon fejté ki, hogy Mme Staëelben hiányzott a szépség, pedig szeretett volna az lenni, mint nő; a tetszeni vágyás alól nem emancipálta szelleme, de mint a szónoklat bámulója és müvelője, szeretett volna férfi lenni. Lángész volt és megvala fosztva tevékenységi körétől. Rogeard Staël mélyelmü megjegyzései közül idézte azt, melyet egy fiatal költőhöz intézett; hogy t. i. minden szabálynál, melyet Aristoteles vagy Boileau, melyet az esztheticák tartalmaznak, többet ér, ha bemélyed az emberi természetbe és átérti, felfogja annak hősies oldalát. Ez illette a költőt.

Mme Récamier, egy bankár neje, azaz, egy bankárhoz ment férjhez, de nem volt annak valódi neje. Benne már a szellem szépségéhez, még pedig az erény szépsége által magasztosult szépségéhez járult a külső szépség is, mely hóditó vala. Nő, kit szeretett mindenki, imádtak sokan, de maga nem szeret senkit. Szépsége elvakitá szellemét. Tudta is nagyon. 50 éves korában szépsége még érintetlenül, szoborszerüen állott. Mikor a kéményseprők nem fordultak meg utána nézni, akkor vevé észre, hogy hanyatlik. Mondják sokan, hogy jó szive volt, de tetszeni vágya sokat megkinzott. Azt mondták róla: soha szüz nem volt tisztább, de nem volt kaczérabb. Egy angyal kaczérságát gyakorlá. Sok szenvedélyt költött, melyet nem elégitett ki, mert az erény mintaképe volt. A szenvedély felkölésében meggondolatlan, egész lényében meggondoló. A szellem és szépség örökharczban voltak benne. Sokan imádták. Igy a két Montmorency: apa és fiu. Benjamin Constant, e mysticus lélek, ki Récamiert kedves árnynak nevezi, holott szalonja menhely volt a franczia társadalmat romokkal elboritó erős rázkodások közt. A királyság és a terrorismus áldozatai egyformán felkeresték szalonját, hol e nő iránti hódolat egybe olvasztá a legnagyobb ellenfeleket. Legszebben beszélt Rogeard Chateaubriand és Récamier asszony viszonyáról, Tiz évig minden este teljes udvariassággal kinálta meg Chateaubriandot egy csésze theával, mire Chateaubriand mindig stereotyp udvariassággal felelé: „Igen, asszonyom, örömmel élvezem e kegyét.“

Mi volt titka e viszonynak? Az, hogy Chateaubriand a halhatlan beteg volt, kibe be volt oltva a század betegsége, a világ fájdalom. Betegen született, beteg volt egész a sirig, a szellem utolérhetlen sovárgása, a hit és kétely kinzó talánya, a kibékithetetlen ellentéteknek egy gyenge lélekben kitört tusája által volt megsebezve. Ő,

---

derék emberek — olyan akad minden felé — oltalmukba fogadták az árvát s okosan vezérelték lépteit uj életének sziklái közt.

Ha e leányka lenne Klaudia keresztanya, biznál-é benne?

— Minden bizonynyal.

— No bizzál tehát!

— Johanna volt?

— Kedves barátom, vannak esetek, mikor az ujságiró is hasonló a gyontatóhoz s kötelessége megőrizni a reá bizott titkot.

— Megelégszem azzal a mit mondtál. Oh! miért is nem beszélted el e történetet előbb nekem? Akkor egy percznyi nyugtalanságom sem lett volna e dolog miatt.

Marczel megvakarta állát:

— Már ismét tulzaszsz, ismét tulzaszsz... Egyszerü feltevésekből te azonnal bizonyságot alkotsz. Emlékezz meg a közmondásra:

„Semmire sem kell esküt tenni.“

— Hogyan? Már most te kezdesz el kétkedni?

— Bizony, a legszilárdabb erénynek is elkövetkezhetik egy-egy sötét percze, melyen bajos diadalmaskodni. Hányszor olvassa az ember regényekben, miként gyengül el a hősnő a negyven év felé közeledve, s teszi le a fegyvert, egy-egy sima arczu don Juan előtt? Az addig megvetett szerelem bosszulja meg magát ilyenkor.

— Eredj, eredj! én meg vagyok nyugtatva, és már most tudom, hogy ha Klaudia valaha árvaságra jutna és szerencsétlen lenne, — mert a világon minden megtörténhetik — vigaszt és szánalmat találna annál, ki maga is érezte az elhagyottság fájdalmait.

— Hallgass reám, édes jó Reném, csak azt mondom, egy vidám szeszélynek engedtél, midőn a szinház tagjai közül választottál keresztanyát leányod számára; te mindig eredeti ember voltál, költői fellángolásaid vannak időnként . . . De én a gyakorlat embere vagyok, s nem tudom osztani egy szinésznő szeszélyeire alapitott reményeidet . . .

Marczel különben most oly hangulatban volt, erkölcsi s prosai oldalukról fogni fel a dolgokat; voltak ily perczei; a nyugodt házias élet tetszett neki, a kert, a virágok, a gyermekek vidám játéka, minden mulattatta érdekelte, fellelkesitette; átkozta a nőtlen életet, e zajos nyugtalan létet, és a gyávaságot, mely mindég e nagy elhatározások perczében akadályozta meg őt merészen elszakitni régi szokásainak láncait, s lemondani önző gyönyöreiről; három nap eltelte után visszautazott Párisba, szélnek bocsátva jó feltételeit, melyekkel az szárnyra is kelt.

Ez után jött még egy pár levél, kettő három legfölebb; a keresztanyának nem volt többé ideje a gyermekre gondolni, ki kevesebb foglalatossága közben, pár órai szorakozást szerzett volt neki. Azonban egy napon, nehány évi hallgatás után, a vasuti szolgák egy, mindenféle szinü postajegyekkel s feliratokkal egészen betarkázott nehéz ládát hoztak a házhoz, melynek a városon átszállitása rendkivüli nagy feltünést okozott. A láda Szt.-Pétervárról érkezett, s minden felvilágositó irat nélkül; nagyon drága öltözet czikkeket tartalmazott, melyeket a többi ajándékok mellé, béraktak a már emlitett ruhatárba. Johanna ujból megemlékezett volt keresztleányáról, s ily módon megtudta a család, hogy Párist oda hagyta Muszkaországért. A szomszédok legalább nyolcz napig nem beszéltek másról, mint a messzi földről érkezett ládáról; az valóban nagyon szép is volt, s csaknem ellenvéleményekre szolgáltatott alkalmat, és nem sok hija volt, hogy terjedelme s élénk szinezete által elragadtatva, azt ne mondják sokan, hogy a René leányának a világon legelőbbkelő s legjobb keresztanya jutott részébe. Ha még egy ahhoz hasonló láda érkezik, a dolog egyhanguan elismertetik; de második láda nem érkezett, s ez kezdete volt a teljes elfeledtetésnek.

(Folyt. köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

ki megirta a keresztyén vallás védelmét, ő, ki a Memoires d'outre tombe szerzője: kétkedett, bár nem birt erre elég szellemi erővel, és hinni akart, bár nem tudott. Maga iránt elfogult szellem. Ásitott, ha mást dicsértek, csak tömjénezéshez szokott. Mme Récamier egy apácza, egy szürke néne, egy beteg ápoló kegyes nő szerepét töltő be nála. Szalonjában mindig olvasott föl egy-egy költő rá magasztaló ódát. Egy alkalommal egy fiatal költő szintén egy magasztaló ódát kezd olvasni. Az óda elején egy halhatlan költőt kezd festeni, Chateaubriand szerényen magára vette, de a mint kitünt hogy e költő Byront magasztalja, Chateaubriand elalszik. Hortyogása a fiatal költőt kihozza sodrából. El kezd Racineból egy helyet idézni, melynek végsorában előfordul a kifejezés: un monstre furieux (dühöngő szörny), e szókat oly stentori hangon kiáltá az ifju költő, hogy Chateaubriand felébredt és megelégedéssel mondja: C'est Byron. „Nem, feleli, az ifju költő. Byron állatnak állatlehet, de épen nem szörnyeteg. E beteg lelkét gyógyitá Récamier asszony. Tömjént zett neki; megadta azt a dicséretet, mely nélkül Chateaubriand az életet elviselni nem birá.

Mig Récamier asszony szalonja polgári volt, Mme Campan szalonja plebejusi vala. E nő Maria Antonia szobalánya volt és szalont tartott. A királynőhöz kivégeztetéséig hű volt. Később Napoleon Ecouenben egy nevelő intézet vezetésével bizza meg őt, ki ifju korában nem igen szerezhetett müveltséget. Nevelt, holott nevelése nem volt. Hugó Victor, Nédier, Casimir Delavigne, Gerard festő, Pradier szobrász szalonjai: irodalmi szalonok. De a rendőrség már elfojtja a társulási szabadságot. Mindenüvé betolakodik. Megkivánja, hogy hivatalos legyen. Pradier egyszer egy rendőrfőnök felszólitását, hogy hivjon meg egy monchoirt — titkosrendőrt — estélyére, azzal utasitá vissza, hogy inkább bezárja szalonját. Erre a rendőrfőnök elkérte a vendéglistáját. Uram, jegyzé meg, ön kivánságomnak felettébb megfelel, egy helyett négyet hivott meg.

Rogeard előadása végén lelkesen fejezte kiazon reményét, hogy az ujjászületö Franciaországban a szalon ujra visszanyeri fényét és befolyását; mert a franczia szellem két kiváló erénye, melyek alapját képezik a szalonnak, emelkedőben vannak az ujabb haladás korában; e két erény: a nő iránti tisztelet és a szabadság.

Rogeard előadását lelkesen megtapsolta a szépszámu és válogatott közönség, mely a tanácsház nagytermét egészen megtölté. Jövő alkalommal Rogeard a XIX. század irónőiről fog beszélni. Ajánljuk a nők figyelmébe. h.

### Uj könyvek.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten, ujabban megjelentek;

Kubinyi Lajos. Iparos-gazdasszonyok könyve iparos-gazda családok számára. Képekkel. Ára füzve 70 kr.

Olcsó könyvtár. Szerkeszti dr. Gyuai Pál.

71. füzet: Taine H. Az eszmény a művészetben. Franciából forditotta Harrach József. Ára füzve 30 kr.

72. füzet: Lessing Gotth. Ephraim. Bölcs Náthán. Drámai költemény 5 felvonásban. Németből ford. Zichy Antal. Ára füzve 50 kr.

73. füzet: Beulé. Augusztus családja és kora. Franciából átdolgozta Molnár Antal. Ára füzve 30 kr.

74. füzet: Lindau Pál. Molière. Forditotta Bánffy Zsigmond. Ára füzve 30 kr.

75. füzet: Feuillet Oktáv. Egy nő naplója, Regény. Franciából forditotta Fáy Béla. Ára füzve 40 kr.

76. füzet: Marcaulay. Barère Bertrand. Angolból ford. Angyal Dávid. Ára füzve 30 kr.

77. füzet: Molière. A bot-csinálta doctor. Vigjáték 3 felvonásban. Forditotta Kazinczy Ferencz. Ára füzve 20 kr.

78. füzet: Louis-Lende L. Camaron Episod a mexikói háboruból. Franciából forditotta Haraszti Gyula. Ára füzve 20 kr.

Találmányok könyve. Ismeretek a kézmüipar és müipar mezejéről. A földmivelés-, ipar és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium megbizásából átdolgozta Frecskay János. Számos képpel. 33., 34. füzet. (IV. kötet 3. és 4. füzete.) Ára füzve 80 kr.

Tartalma: A dohány és a többi narkotikus szerek. — A dohány termesztése. — Chemiai és alkotó részek. — A dohány a gyárban. — A pipadohány. — A szivargyártás. — A tubák. — A dohányfogyasztás. — Az opium. — Chemiai alkató részei. — Hasis. — A komló. — A sseszes italok. — Pálinkafőzés és szeszégetés. — Az álkohol. — Az élesztő. — A szeszégetés. — A malátakészités. — A beczefrézés. — A czefre erjedése. — A pártoló készülékek. — A likörgyártás. — A bor. — A szőlőfajok. — Alkotó részei. — A szüret és mustkészités. — A mesterséges borjavitás. — A bor kezelése a pinczében. — A pezsgőbor vagy a champagnei. — A csigér vagy gyümölcsbor. — A sörfőzés. — A sörlének erjedése. — A fenékforrás.

Történelmi könyvtár. A magyar népnek és ifjuságnak ajánlva.

Egy-egy füzet ára füzve 40 kr.

60. füzet: Assyria és Babylonia, és a két legrégibb világváros Ninive és Babylon története. Irta dr. Lázár Gyula.

61. füzet: A keresztes háboruk története. Irta dr. Lázár Gyula.

62. füzet: II. vagy jeruzsálemi Endre magyar király. Irta Áldor Imre.

## Adakozások az alföldi vizkárosultak javára.

A kolozsvári Fröbel-intézetben adakoztak (az összeget tegnap nyugtáztuk).

Az elemi iskolából: Lázár Irma 20 kr. Vajda Sándor 50 kr kr. Csiki János 1 frt. Csiki Alexandrin 1 frt. Burckhárdt Anna 15 kr. Budai Árpád 5 kr. Horváth Kálmán 70 kr. Haller Andor 50 kr. Szabó Ilona 10 kr. K. Papp Kornél 20 kr. Hirschfeld Jenő 20 kr. Hirschfeld Kamilla 20 kr. Bréver Mariska 11 kr. Dávid Erzsi 1 frt. Voith Ilona 20 kr. Biró György 20 kr. Heller Vilma 50 kr. Harth Albert 10 kr. Herczog Róbert 50 kr. Fischer Amáli 10 kr. Összesen 7 frt 51 kr.

A gyermekkertből: Vajda János 50 kr. Szabó Erzsi 50 kr. Szabó Emma 50 kr. Mihály Mariska 20 kr. Pataki Ágnes 10 kr. Pataki Ferencz 10 kr. Pataki Irén 10 kr. Voith Jeni 20 kr. Veisz Gizella 15 kr. Karp Háni 20 kr. Herczeg Margit 50 kr. Kerekes Ilona 10 kr. Csiki Gyula 1 frt. Fischer Zsiga 10 kr. Jaczkó Gusztа 20 kr. Andrásofszky Henrik 15 kr. Andráschofszky Ernő 15 kr. Papp Kálmán 10 kr. László Terka 10 kr. Horváth Károly 24 kr. Összesen 5 frt 19 kr. A két összeg együtt 12 frt 60 kr. azaz tizenkét forint és 60 kr.

E pénzösszegen kivül még Vajda Sándor és János a következő ruhanemüeket ajándékozták: 8 drb. gyermek nyári nadrág, 8 drb. gyermek nyári kabát.

A m. k. pénzügyi bizottságnál Székely-Udvarhelytt adakoztak (az összeget tegnap nyugtáztuk.) Dombrádi Gyula pénzügyőri főbiztos 3 frt. Szentpáli Gyula pénzügyőri szemlész 1 frt. Pösig Vincze pénzügyőri szemlész 1 frt. Krászonyi Imre pénzügyőri szemlész 1 frt. Albert János pénzügyőri fővigyázó 1 frt. Demeter József pénzügyőri fővigyázó 50 kr. Luts János pénzügyőri fővigyázó 1 frt. Norek Albert pénzügyőri fővigyázó 50 kr. Szabó Damokos pénzügyőri fővigyázó 1 frt. Zacher Ignácz pénzügyőri fővigyázó 1 frt. Angi Sándor pénzügyőri vigyázó 50 kr. Angi Bodog pénzügyőri vigyázó 1 frt. Bokor Ferencz pénzügyőri vigyázó 30 kr. Bakai Vilmos pénzügyőri vigyázó 50 kr. Gyirán Tamás pénzügyőri vigyázó 50 kr. Máthé L. p. ü. vigy. 50 kr. Prundár Simon pénzügyőri vigy. 50 kr. Szőke Damokos pénzügyőri vigyázó 50 kr. Szatmári János pénzügyőri vigyázó 1 frt. Trucza Péter pénzügyőri vigyázó 1 frt. Török József 1 frt. Gyarmathi Sándor 2 frt. Gergely Ferencz 2 frt. Moldován János 1 frt. Oláh János 1 frt. Herman György 1 frt. Molnár Sándor 1 frt 50 kr. Frölich Zsigmond 50 kr. Volf József 40 kr. Veres Ferencz 50 kr. Pavelka Márton 50 kr. Vinkler János 10 kr. Lengyel Péter 50 kr. Kassai István 20 kr. Keszler N. 20 kr. Rehberger 60 kr. Farczádi Lajos 50 kr. Szabó István 14 kr. Lengyel N. 40 kr. Macskási N. 20 kr. Kábdebó Antal 1 frt 50 kr. Szentkovics Miklos 1 frt. Kábdebó István 1 frt. Lengyel Lajos 1 frt. Lázár Lajos 20 kr. Floriáu N. 1 frt. Összesen 37 frt 24 kr.

# NAPIHIREK.

**Kolozsvár,** 1879. april 10.

— A nagyszebeni ügyvédi kamara részéről ezennel közhirré tétetik, hogy Schuszter Rezső, medgyesi ügyvéd. az ügyvédség gyakorlatától ideiglenesen felfüggesztetett; továbbá Capesius Ágoston Ede kőhalmi ügyvéd, önkéntes lemondás, Drottlef Vilmos nagyszebeni ügyvéd pedig más ügyvédi kamamara területére való átköltözés folytán, a kamarai lajstromból kitöröltettek.

— **Uj királyi tanácsosok.** A hivatalos lap hozza: Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán, Dániel Márton, Nagy- és Kis-Küküllőmegyék tanfelügyelőjének, a királyi tanácsosi czimet dijmentesen adományozom. Kelt Bécsben, 1879. évi február hó 25-én. Ferencz József s. k. B. Wenckheim Béla, s. k. Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán, Moldován Gergely torda-aranyosmegyei tanfelügyelőnek, a királyi tanácsosi czimet dijmentesen adományozom. Kelt Bécsben, 1879. évi márczius hó 28-án. Ferencz József, s. k. B. Wenckheim Béla, s. k.

— **Szacsvay Imre** jutalomjátéka és bucsufellépte folyó hó 21-én lesz, mely alkalommal Boér Emma asszony is fel fog még egyszer lépni szinpadunkon. Szinre kerül ez alkalommal Magdolna czimü 5 felvonásos dráma, mely Budapesten óriási nagy sikert aratott, és melyet Kárffy Titusz miniszteri tanácsos forditott le angolból. Az előadás jogát Szacsvay a forditótól csupán ez egy alkalomra nyerte meg.

— **Rogeard Ágoston** ma délután 5 órakor fogja második előadását tartani a városház termében a XIX. század irónőiről. Belépti dij 1 frt.

— **Augusztus és szeptember** havában nagy hadgyakorlatok lesznek Maros-Vásárhelytt, az összes erdélyi csapatok itt fognak összpontositatni s ez alkalommal a gy.-fehérvári 62. számu székelyezred a mostani kolozsvári ezreddel állomást cserél.

— **Egy kulcscsomag** találtatott tegnap a szinház közelében Tulajdonosa átveheti a főkapitányi hivatalnál.

— **A földmivelés-**, ipar- és kereskedelmi miniszteriumban a sójabab termelésére vonatkozó rövid, népszerü utmutatás elkészülvén, azon termelők, kik ily utmutatás birtokába akarnak jutni, értesittetnek, hogy eziránt a fennevezett miniszteriumhoz forduljanak.

— **Román Miron, mint életmentő.** Nagy-Szeben és Brassó nehány utczáján tudvalevőleg a vizvezetéki, sok helytt nyilt csatornákban akkora patakok folynak, hogy nem egy ember lelte bennök halálát. Román Miron kertje mellett N.-Szebenben szintén ily nagy a viz annyira, hogy hid van fölé épitve. Tegnapelőtt az érsek kertészének két gyermeke e viz mellett játszott s az egyik, egy hatéves fiu, a vizbe esett. Szerencsére ép akkor arra sétált Román Miron metropolita, ki a fiu hugának kétségbesett kiabálását hallva, észrevette az életveszélyben forgó gyermeket, hirtelen ledobta köpenyét, kalapját, botját, beugrott a vizbe s megmentette a víztől már elboritott fiut, ki éppen a megfulladás pontján állott.

— **Ghyczy Kálmán ujból való megválasztása.** A P. Lloydnak irják Komáromból, hogy az ottani választópolgárok Ghyczy Kálmán lemondása folytán f. hó 6-án nagy számmal gyültek össze és Nagy-Vasvári Sándor inditványára egyhangulag kimondották, hogy Ghyczyt ujból megválasztják képviselőnek. Ottani körökben nagy a kiváncsiság, vajjon elfogadja-e majd Ghyczy a mandatumot?

— **Simor** herczeg primás, a székesfehérvári országos kiállitásra több rendbeli gazdasági eszközöket, gabonanemüeket és saját gyárában készült gépeket fog kiállitani. A gépek az esztergomi gyár helyiségében f. hó 18-tól közszemlére lesznek kitéve.

— **A m. kir.** postaigazgatóság Nagy-Szebenből értesiti lapunkat, hogy a budapesti posták gyakori kimaradását a tiszavidéki vaspályán fenálló s árviz okozta közlekedési zavarok idézték elő, illetőleg nagyobb késedelem miatt csatlakozás hiánya Aradon. A postaigazgatóság intézkedett egyébként, hogy ezen elemi akadályokból eredő hátrány csak is a Zám- és Gyulafehérvár közti részeket érintette, a menynyiben Erdély többi részeire szóló postaanyag Püspökladány Kolozsváron át irányittatott, hol a csatlakozás megvolt.

— **Az aradi** kereskedelmi és iparkamara jelenti, hogy az érdekeltek kérelme folytán az arad-hegyaljai borvásárt az idén nem a tavaszi hónapok alatt, hanem az ősz folyamában fogja megtartani. A további intézkedések mint eddig, annak idején közhirré tétetni fognak. Arad, 1879. márczius 18-án. Az aradi kereskedelmi és iparkamara: Deutsch Bernát s. k. elnök. Dr. Gaal Jenő s. k. titkár.

— **Egy uzsorás** van Nagyszebenben, ki már több hivatalnoknak és katonatisztnek anyagi állását tette tönkre. Nem tartozik a közönséges Pinkelesek és Jeitelesek sorába, hanem nyugalmazott cs. k. főpénztárnok s Kimakovics Antalnak hivják. Ez az uri ember a főző uzsorás Nagy szebenben és vidékén. A többiek közt a következő esetet közlik a „M. Lapokkal" működésének jellemzéséül. Egy kapitánynak 110 frtot, s nemsokára még 66 frtot kölcsönzött. E 176 frtból az adós viszafizetett 55 frtot, s ezenkivül tizennégy hónapon át havonként 13 frt 75 krt, vagyis 71½ frttal többet a kölcsönvett összegnél. S még a szóban forgó kölcsön fejében ezer forintot követelt a kapitányon. Nehogy pedig a szerencsétlen áldozat öngyilkosság által megrövidithesse őt, nála van a kapitány életbiztositási kötvénye, melynek segélyével áldozatának halála esetében ezer forint életbiztositási dijt rakhat zsebre.

— **Ez is egy szép vonás.** A szegedi katasztrófa nemcsak a világ nemzeteinek rokonszenvét egyesité a szerencsétlenek körül, hanem a mi ép oly szép: egyetértő tevékenységre inditotta a haza határain belől a nemzetiségeket. Pár nappal ezelőtt Brassóban adtak együttes hangversenyt a szász, román, magyar dalegyletek s ugyanezen eset adta elő magát N.-Szebenben is. A szász „Musikverein" s a magyar és román dalegyletek által adott hangverseny mind szellemi, mind anyagi tekintetben meglepően sikerült. A n.-szebeni szinház zsufolásig megtelt, a programmba német, magyar, román darabok voltak felvéve s különösen tetszett a román „Cântul paserilor," melyet két román nő énekelt.

— **367 halott** Szegeden. Az alföldi vasut töltésén gyorsan halad a munka. Reggel 10 óráig 9 cölöpöt vertek le. A másik szakadásnál felállitják a koslábakat és hajókon földet hoznak. Horgos felé a közlekedés három nap alatt valószinüleg helyre lesz állitva. A Maty-hidnál jelentékeny a lefolyás. Eddig 367 halottat huztak ki a romok alól. Megtalálták Szabadfi tanár leányát. Ujabban öt halottat jelentettek be, kiket a romok alatt találtak. Nagyon tartanak tőle, hogy a romok alatt még sok száz halottat fognak találni.

— **Husvéti öntözés a szegediek javára.** Odry Lehel, a nemzeti szinház kitünő tagja, igen finom rózsavizet gyártott saját találmányu módszere szerint. Ezen rózsavizből Odry urnak még 20—30 liternyi készlete van. Ezt Árvainál árusittatja, üvegjét egy forintjával és a jövedelmet, melyből csak az üveg árát és a dugaszolási költséget vonja le, a szegedi árvizkárosultaknak ajánlja fel. Az idei husvéton tehát a fővárosiak az öntözés népszerü szokását a szerencsétlen szegediek javára gyakorolhatják.

— **A fővárosi tanács** az uzsora ellen tegnapelőtti ülésében a következő intézkedéseket hatá rozta el. Jövőre a tiszti illetmények a hivatalfőnökök által a fizetési iven és nyugták csatolásával kiállitott összesitett kimutatások alapján maguk a hivatalfőnökök által vétetnek fel, jogában állván annak a felvétellel bárkit megbizni. Hivatalfőnökkel nem biró tisztviselők (p. kerületi orvosok, halottkémek,) fizetésöket személyesen tartoznak felvenni. Hogy az oly egyének, kik fizetési ivöket netán elzálogositották, fizetésök kézhez vételében akadályozva ne legyenek, a számvevőség felhatalmaztatott, hogy egyszerü megkeresésre bármely hivatalnok alkalmazottnak másodlatot adjon ki fizetési ivéről. Jövőre ily másodlatok csak tanácsi engedélylyel adatnak ki. Az ideiglenes tisztviselők, napdijasok s szolgák felhivatnak, hogy pénzügyeiket, ha netán iveik el volnának zálogositva vagy illetményeikre foglalás volna vezetve, három hó alatt rendezzék, különben elbocsáttatnak. E három hó lefolyása után a házi pénztár jelentést tesz arról, kinek mennyi illetménye van lefoglalva. Jövőre az ily ideiglenes személyzet elbocsátása iránt, mihelyt a fizetésre foglalás vezettetik, köteles lesz a pénztár rögtön jelentést tenni a polgármesterhez.

— **A szegediek javára** Gy.-Szárhegy községe 500 frtot szavazott meg.

— **A gyula-fehérvári közös hadseregbeli tisztikar.** Valóban nem győzzük idézni a szegedi katasztrófa által napvilágra hozott tetteit az emberszeretetnek. — A gyula-fehérvári közös hadseregbeli tisztikar is szép jelét adta a magyar Szeged iránti rokonszenvének a mennyiben az ottani kaszinó termében egy mükedvelői előadást rendeztek, mely 127 forintot jövedelmezett az árvizkárosultak részére. Három kis német vigjátékot adtak elő s két tiszt operai részeteket énekelt nagy tetszés mellett. Ezen kivül a tisztikar az ezred pénztárából 100 frtot adományozott a szerencsétlenek javára.

— **Szeged és a társadalom.** Példátlan a történelemben az oly mérvü segélynyujtás mint a milyenben Szeged részesült. Korunk emberbaráti érzelmeinek következő hiteles számadatok az emlékszerü bizonyitékai. Hajón és vasuton szállitva érkezett kenyér 458.097 kilogramm, szalonna 50.855, hustéle 17734, liszt 46.783, főzelék 68.583, burgonya 115.904, káposzta 4263, tarhonya 2491, rizs 720, kása 724, dara 50, só 1726, turó 872, lekvár 176, czukor 150, kávé 982, hagyma 3017, gyümölcs 178, száritott gyümölcs 106, tojás 66, buza, rozs 19,690, kukoricza 6205, árpa 2311, répa 2440, huskivonat 150, rástáskivonat 865, vegyes élelmi szer 24,865 kilogramm. Továbbá begyült ruhanemü 15.178, konyhaedények és eszközök 840, pokrócz 3046, fáklya 900 kilogramm sulylyal. Italokban érkezett segélyadományul 109 hordó és 21 láda bor, 17 hordó pálinka, 9 hordó rum, 4 hordó, különféle élelmi szerekben, minden várakozást felülmuló adományok.

— **A Képes Világtörténetből**, melyet Ribári szerkeszt és Méhner ad ki, megjelent az I. kötet 5-dik füzete az emberfajok képeivel. Minden egyes füzet ára 30 kr.

— **Xantus Jánostól** egy igen czélszerü segédkönyv jelent meg „Természettani földrajz" czim alatt „közép iskolák számára, s a nagy közönség használatára." A Geikie, Grove, Agassiz, Burke és Norton rendszer szerint vonzó, népszerü modorban irott könyvet, Lampel Róbert adta ki. Ára 1 frt 20 kr.

— **A mármarosmegyei petroleumtelepre** vonatkozólag, melynek felfedezéséről mi emlitést tettünk, a következőket irja egy levelező: A veszélyes munkának, melyet kezdetben szakértő nélkül vezettek, egy emberélet is esett áldozatul. Azóta betiltatott a munka mindaddig, mig felügyelőről nem gondoskodnak a birtokosok. Most már egy Schweiczer Móricz nevü bányász vezeti a munkálatokat ügyesen és teljes biztonsággal. Állitása szerint még csak 3 ölre kell vájni, hogy a főérre akadjanak. Ott helyben nem tiszta a petroleum, kékes szinü és zavaros. De a tisztitott oly fehér és világos, hogy az ember hirtelen azt gondolná, hogy tiszta viz van a pohárban. Én kérdeztem a bányászt, vajon található lenne-e még másutt is petroleum? Ő több helyet emlitett, különösen egy pontot, hol sokkal nagyobb mennyiségben fordul elő a petróleum. Bejártam vele azon helyet és az ott levő kis patakocskára mutatva kérdé, látok-e a vizen valami fényességet? Csakugyan látható volt. Figyelmeztetett azután, hogy vegyek az ujjamon ki belőle pár csöppet, dörzsöljem szét és szagoljam meg. Ugy tettem, és csakugyan a petroleum szaga volt érezhető.

— **Liszt a főudvarmester estélyén.** Hohenlohe hg Bécsben tegnapelőtt Liszt tiszteletére estélyt rendezett. Liszt maga is eljátszotta az estélyen egy bécsi főuri zeneszerző darabját. A főudvarmester különben vendégének mulattatására a karinthiai ötöstársulat által adatott elő több zenedarabot. Az estély vége felé egy mulatságos intermezzó fordult elő. A vendégek közt theát hordtak szét, mig a carinthiai zenészek számára egy mellék szobában hideg asztal volt felteritve. Liszt több vendég tásaságában körüljárván a termeket észrevették a teritett asztalt. „Ah, ez épen jó, ugyis hatalmas étvágyom van," mondá, s hozzálátott a zenészeknek szánt eledelekhez, s társait is rávette az étkezésre. A szegény karinthiaiak szomoru arczczal nézték e pusztitást. A főudvarmester azonban gondoskodott róluk, s más asztalt terittetett számukra.

— **A pestis megszünt.** Ausztria-Magyarország két kormánya, egyetértve Németország kormányával, a pestis ellen hozott rendszabályokat megszüntette, kivéve azon rendszabályokat, melyek a pestis eredeti fészkéről érkezett árukra vonatkoznak.

— **A német császári pár aranymenyegzői ünnepélyét** — mint a berlini lapok irják — csendben s minden nagyobb pompa nélkül fogják megtartani. Tekintettel a császárnak még mindig szenvedő állapotára, az ünepélyen kevés vendég fog megjelenni. Az uralkodók közül legujabban az olasz király jelentette be megjelenését, hogy személyesen fejezze ki szerencsekivánatait a császár s a császárnénak ezüstmenyegzőjük alkalmából.

— **Bécsben** nagy feltünést okozott Maurice Dengremont, egy uj csudagyermek, ki müvészileg hegedül. Az operaházban lépett fel s a közönség a legnagyobb kitüntetésekkel halmozta el. Oly technikával jatszik, melyet korához mérve valóban tüneményszerünek nevezhetni. Dogremont még csak 12 éves.

— **Rudolf trónörökös vadászaton.** A trónörökös tegnapelőtt Prágában a pürglitzi erdőségben hajtóvadászatot tartott Fürstenberg herczeg társaságában. A trónörökös a reggel három első órájában egy fajdtyukot, hat nyirfajdot és egy bagolyt ejtett el. A nyirfajdok közül egyet röptében, ugyszintén a baglyot is ily módon lőtte le. A trónörökös ismét nemcsak kitünő lövésznek, hanem tapasztalt vadásznak és jeles lovaglónak mutatta magát.

— **Fretwell Jánost,** derék angol barátunkat, sulyos csapás érte. Legnagyobb fia Frigyes Dalby, ki épen a confirmatióra készült, pár napi szenvedés után diphtheritisben ápr. 4-én elhunyt s Eisenachban, hol Fretwell s családja jelenleg lakik, temettetett el.

— **A spanyol király házassága.** Bécsből jelentik: Spanyol diplomacziai körökben arról beszélnek, hogy Alfonz király legközelebb jegyet vált egy osztrák herczegnővel.

## CSARNOK.

A „Figaro"-ból.

Párbeszéd egy aggszüz és egykori kikosarozott imádója között:

Az aggszüz: Óh igen! szeretem e vén tölgyet; százados lombkoronája alatt oly sok szép órát töltöttem már el . . . Ifjuságomat juttatja eszembe, a mikor, a mikor . . .

A kikosarozott imádó: Amikor ön ültette, nemde kisasszony?

—

Dajka kopasz, fogtalan ura elé tartja az uj szülöttet:

— Nézze, báró ur, mennyire hasonlit önre a kicsi; önnek valóságos hasonmása.

— Azt találja ön, dajka?

— Kétségkivül: hisz a kicsinek nincs haja, nincs foga, épen mint a báró urnak . . .

—

Jean ügyetlensége nagy kárt okoz gazdájának; a gyönyörü sévres-i porczellán gyüjtemény legértékesebb darabjai darabokra törnek keze alatt. Gazdája elbocsátja.

— Nincs igaza, uram, válaszolja Jean; én jobban meg tudom becsülni az embereket . . . lássa, ily csekélységért én monsieur szolgálatát soha sem hagytam volna el.

## A „KELET" magán távirata.

Feladatott **Budapesten** ápr. 10. 11 ó 40 p. d. e.
Érkezett Kolozsvárra ápr. 10. 12 ó 55 p. d. u.

**A nyugati hatalmak Anglia és Franciaország a khedivéhez ultimatumot fognak küldeni, melyben követelik kormányának letételét.**

**Garibáldit az olasz király véletlenül meglátogatta, egy óra hosszat beszéltek együtt négy szem között.**

**A czár magához hivatta a keleti ruméliai orosz biztost, hogy szóval tegyen jelentést a ruméliai helyzetről.**

**Oroszország megkereste Németországot, hogy vállalja el a közvetitő szerepet arra nézve, hogy a ruméliai megszállás három hónappal meghosszabbittassék.**

**Az orosz csapatok folyton utban vannak haza felé.**

**Ghyczy Kálmán belső titkos tanácsossá neveztetett ki.**

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Bókésy Károly.

**Perl József**

**amerikai fogorvos**

(Doctor of Dental Surgery)

Amerika leghirnevesebb fogorvosi akadémia „**Philadelphia Dental College**" oklevelének birtokában Amerikából visszaérkezett. — Útjában Berlint, Párizst, Londont megkeresvén, a legujabb tapasztalatokkal meggazdagodottan, a legujabb s legjelesebb készülék és müszerekkel ellátva, müködését április 7-én nálunk ismét megkezdendi. — Készit uj mesterséges fogakat és fogsorakat, plombiroz fogakat és foggyökereket különösen arany és más jónak bizonyult anyagokkal, valamint ajánlja magát mindennemü fogorvosi mütétekre.

Lakása dr. Hintz gyógyszerész házában, főtér, hidutcza szögletén. Rendel d. e. 9—1 óráig és d. u. 2—5-ig.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(218—5) (243—300)
**Elsinger M. J.**
Bécs, Neubau 2,
Zollergasse,

esőköpenye,
kocsitakarók,
ágybetétek,
sátorkelmék.

Sz. **12.** (141) (1—3)
Dsz.

# Hirdetmény.

A borszéki fürdőn épitendő gyógycsarnok (Cursalon) vállalat útjáni biztositása iránt Gyergyó-Ditróban **1879. április 29-kén délelőtt 9 órakor** megkezdőleg zárt ajánlati tárgyalás tartatik, melyre a vállalkozni óhajtók meghivatnak.

Az épités 3 év alatt hajtatik végre, kikiáltási ár 17040 frt 87 kr. melynek 10%-ka mint bánatpénz a szabályszerüen kiállitott ajánló levél mellé csatolandó.

A költségvetés, tervek és feltételi pontok hivatalos órák alatt a ditrói község házánál addig is megtekinthetők.

Gyergyó-Ditróban, 1879. április 5-kén.

**A borszéki fürdő bizottmány elnökségétől.**

PUSKÁS LAJOS, alelnök. FÜLÖP ISTVÁN, fb. jegyző.

Sz. **477.** — 1879. (133) (3—3)

# Gabona árverési hirdetmény.

A fogarasi m. kir. állad. ménes uradalom igazgatósága részéről ezennel közhirré tétetik, mikép **f. évi april 28-kán** a következő gabona nemek és mennyiségek fognak ezen igazgatóság hivatalos helyiségében **irásbeli ajánlatok útján** nyilvánosan eladatni:

## I. A fogarasi magtárból

217 méter mázsa 76.40 kilogramos őszi búza földszint 5-ik halomban.
31 „ „ 74— kilogramos őszi búza II. emelet 11-ik halomban.
132 „ „ 78.40 kilogramos öszi búza III. emelet 14-k halomban.
64 „ „ 74— kilogramos őszi búza III. emelet 15-ik halomban.
35 „ „ 73— kilogramos rozs I. emelet 8/2 halomban.

## II. Az alsó-szombatfalvi magtárból

300 méter mázsa 73 kilogramos rozs II-ik emelet 1-ső halomban.

## III. Az alsó-kománai magtárból

34 méter mázsa 62 kilogramos árpa földszint 3-dik halomban.
19 méter mázsa 72 kilogramos őszi búza I. emelet 10 halomban.

Venni szándékozók sajátkezüleg aláirt és lepecsételt ajánlataikat 50 kros bélyeggel és 10%-nyi készpénz, értékpapir, vagy adóhivatali letéti nyugtából álló bánatpénzzel ellátva **f. évi april 28-dikán délelőtti 10 óráig,** ezen igazgatóságnál benyujthatják.

Az ajánlatban azon egyes gabona-részletek, melyekre beadó pályázik **tételenként az érettük ajánlt árral együtt szám és betüvel külön megjelelendők;** az ajánlt ár méter mázsánként számitandó és teendő ki.

A megvett gabona helyben a magtárakban átveendő és legfeljebb **f. év május végéig** vevő költségén elszállitandó, — megjegyezvén, hogy a gabona az árverés napjától vevő veszélyére álland a magtárakban.

Oly ajánlatok, melyekben az elszállitásra kitűzöttnél **hosszabb határidő** köttetnék ki, vagy **több részletre átlag árak foglaltatnának, nem fognak** figyelembe vétetni.

A határidő elteltével az-az **f. év april 28-kán d. e. 11 órakor,** az ajánlatok teljes nyilvánosság mellett felbontatván és megvizsgáltatván, az eredmény még az nap kihirdettetik.

Az összes gabona a magtárakban, a mustrák pedig ezen igazgatóságnál tekinthetők meg.

Végül megjegyeztetik, hogy minden részlet átvétele előtt annak ára ezen igazgatóság pénztárába előre lefizetendő.

Kelt Fogarason, 1879. április-hó 4-kén.

**A fogarasi m. k. állad. ménes uradalom igazgatósága.**

(137) (2—2)

**Értesités.**

**A közelgő tavaszi évadra** ajánlom az első minőségü 1879-ki **liptói-túrót,** mely zsiros, enyhe és lágy, első minőségü 1878-ki liptói válék-túrót, első minőségü brinzát, első minőségü ementhali, groyi, svájczi, gorgonzola, eidami, parmesan, schwarzenbergi, limburgi, tanzenbergi, ragforti, reilenaui, hagenbergi, ronadani, valódi franczia imperial sajtot és olmützi guarglit. Továbbá első minőségü magyar szalámit, caviárt, orosz szárdinát, valódi franczia olaj-szárdinát Phillip és Canaud czégtől, heringet, tekercsheringet, olasz peperonit, valódi franczia borsót, paszulyt, szarvasgombát, spárgát s minden e szakmába vágó czikket a legjutányosabb en gros árban. Szállitók minden irányba bármely mennyiséget készpénzért, vagy utánvét mellett. Árjegyzékkel kivánatra ingyen és bérmentesen szolgálok.

Tisztelettel:
**LÖWENSTEIN M.,**
sajt-, csemege- és szalámi en gros üzlete Budapesten,
városháztér a plébánia-templommal szemben.

**Húzás april 15-én!**

**Igérvények**

(131) egész (5—5)

**Magyar dij-sorsjegyekre**

Csak 3¼ forint és bélyeg.

Főnyeremény **100,000 frt.!** Főnyeremény

**adólevonás nélkül.**

**A MERCUR**
**kezelőségének váltóüzlete**
Ch. Chon.

Csak Bécs, Wollzeile 13. Csak Bécs, Wollzeile 13.

**Perlmoosi Portland Cement 100 kiló 7 frt.**

**Kufsteini hydraulikus mész 100 kiló 4 frt.**

egész hordó vételnél készfizetés mellett.

**DIETRICH SÁMUEL**

vas- és fűszer üzletében

**Kolozsvártt.**

(136) (2—*)

**SÁRGA KRISTÓF**

fehérnemű és vászon-raktára
**KOLOZSVÁRT,**
(bel-középutcza, kisegitő alatt.)

**Kül- és belföldi** nagy kereskedök és gyárosokkali egyenes összeköttetésemnél fogva azon kellemes helyzetben vagyok n. érd. vevőimnek **kezesség mellett,** legjutányosabb áron valódi árúkkal szolgálni.

Raktáromban legnagyobb választékban kaphatók:

**Férfi fehér-ingek,** chiffon, creton és madepolan szövetből, sima himzett és redős gallérral, vagy a nélkül 85 krtól, 3 frt 50 krig.
**Férfi szines-ingek,** angol oxford, creton és madepolan szövetből 100 különböző mintára, jó szintartó 70 krtól, 2 frt 60-ig.
**Szines és fehér gyabjú alsó-ingek és nadrágok** 70 krtól 5 frtig.
**Férfi alsó-nadrágok** (gatyák) mindennemü szabású, legjobb len és pamut vászonból 70 krtól, 2 frt 50-ig.
**Férfi legújabb gallérok és kézelők** 4 rétü legjobb chiffon szövetből párja 40 kr.
**Férfi** szines-szélü selyem, — len és pamut **zsebkendők** szegve 6 darab egy kötegben 60 krtól, 7 frtig.
**Valódi len fehér-zsebkendők** 6 darab egy kötegben 1 frt 50 krtól 7 rrtig. (387—8) (50—*)
**Női-ingek** len és pamut vászonból, sima himzet vagy redős, 1 frtól, 5 frtig.
**Női háló reklik,** 1 frtól, 5 frtig, fökötök len és chiffon vászonból 40 krtól 80-ig.
**Női alsó-szoknyák és nadrágok** 90 krtól, 7 frtig.
**Női piquet reklik, nadrágok** és **szoknyák,** 1 frt 50 krtól 5 frtig.
**Függöny neczek, gyapju és pamut takarók, paplanok, madráczok** mely utóbbiakból különösen nagy raktárt tartok.
Legujabb szerkezetü **esőernyők,** 1 frt 40-től 15 frtig.
Fehér és szines **harisnyák,** gyapjú, len, pamut és selyemből, párja 15 krtól, 1 frt 50-ig.
Legujabb **nyakkendők, posztó, szarvasbőr és glage kesztyük, nadrágtartók, harisnya-kötők, órasinorok sat,** legjutányosabb árban.

**Fehér és szines-asztalnemü, mindenféle len és pamut vászon szin-tartó creton, oxford és madepolán,**

**szines ingszövetek**

1000 különböző mintára 16 krtól 52 krig., 100 különböző fajtáju chiffon, creton és madepolan **fehér ingszövetek** 80, 1.55 és 170 centiméter széles, 22 krtól 70 krig,

**sima, himzett és redős**

**len és pamut ingbetétek** 25 krtól 3 frtig.

Len és chiffon himzett strafok és betétek, kötő, varró, himző-pamutok és czérnák, ujjon szülöttek részére fökötők, téklik és takarók sat.

**Továbbá elvállalnk kiházasitás, vagy magán szükségre kivánt fehérnemüek pontos elkészitését; kitünö szabás és jó összeállitásra legnagyobb figyelem van forditva.**

Megrendeléseket, nyak böség, váll- és ujjahossza papir szeleten pontos mértéke beküldése mellett saját felelőségemre azonnal teljesitek, mely esetben árát és fajtáját meghatározni kérem.

Bármely megrendelés ha nem tökéletesen kielégitő az érte fizetett összeget vissza szolgálom, vagy másokkal kivánatra kicserélem.

Legfőbb törekvésem n. érd. vevőim bizalmát továbbra is kiérdemelni és azt megtartani alázatos szolgája:

**Sárga Kristóf.**

# Pályázat.

Alólirtak üzletében **egy titkári állomás** betöltendő, évi 600 frt. fizetés mellett, három évig tartó évenkénti 100 frt. fizetés emeléssel. Pályázni kivánók által pályázatok bizonyitványaikkal **f. év május 15-ig,** alólirottakhoz beküldendők.

SIGMOND TESTVÉREK,
Kolozsvártt.

(134) (2—3)

# A füvészet kedvelőinek

ajánlható némely jelesebb művek jegyzéke, melyek **Kolozsvárt**

**Stein János**

könyv- és zeneműkereskedésében kaphatók.

**A füvészet alapvonalai,** tekintettel a műveltebb néposztály szükségletére. A m. tud. akadémia által a magyar hölgyek dijával koszoruzott pályamű. Irta dr. Soltész János . . 80 kr.
**Magyarhon edényes növényeinek füvészeti kézikönyve.** Irta Hazslinszky Frigyes . 2 frt 80 kr.
**Éjszaki Magyarhon viránya.** Füvészeti kézikönyv. Irta Haszlinszky Frigyes . . 1 frt 20 kr.
**Pestmegye és tájéka viránya.** Vezérfonal az e megyében vadon termő növények könnyü és biztos meghatározására. A tanuló ifjuság és a füvészet kedvelők számára irta Gönczy Pál . . . . . 2 frt 40 kr.
**A növények természetrajza képekben.** Dr. Schubert G. H. közönségesen ismert és kedvelt természetrajzi tankönyvének elrendelése nyomán szerkesztě Hochstetter M. F. tanár. Magyarítá Virányi János. 52 ivre finomul szinezett rajzokés magyarázó szöveggel . . . . . 9 frt — kr.
**A legnevezetesebb ehető, gyanus és mérges gombák** természethű képekkel tizenkét szinnyomatu táblán. Dr. Lorinser Frigyes Vilmos után forditotta Renner Adolf m. k. tud. egyet. növénytani tanársegéd . . . 5 frt 60 kr.
**Magyarország hártyagombáinak válogatott képei.** Schulzer István és saját észleletei és rajzai nyomán a magyar tudom. akadémia III. osztályának megbizásából kidolgzta Kalchbrenner Károly. Egész iv alak 4 részben . 20 frt — kr.
**A magyarországi vadon és kertekben nővő s feltünőbb mérges növények** alakjainak természethű képei. A Renner Adolf által szerkesztett mérges növények leirásához alkalmazva 14 táblán. Magyarnyelvre forditotta és a m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter engedélyével kiadta Hartinger Antal. Magyar forditásban közli Gönczy Pál. Magyarázó szöveggel . . . . . . . 15 frt — kr.
**A magyarországi feltünőbb ehető és mérges gombák alakjainak természethű képei** a Bi'l J. Gy. által szerkesztett gombák leirásához alkalmazva 12 táblán. Forditotta Gönczy Pál. Magyarázó szöveggel . . . 15 frt — kr.
**A növényország tankönyve.** Gymnasiumok, reáliskolák; erdészek, gazdászok és gyógyszerészek, valamint magántanulók használatára. Irta dr. Thomé O. V. . . 2 frt 50 kr.
**L'herbier des demoiselles,** ou traité complet de la botanique, présentée sous une-forme nouvelle et spéciale ouvrage orné de planches et illustréé de jolies vignettes. Par Edmond Audouit 4 frt — kr.
**Le jardin fleuriste.** Instruction pour la culture des plantes annuelles, bisannuelles, vivaces, ognons a fleurs; cactées plantes a feuilles ornementales, plantes aquatiques; confiéres etc. 4-e edition revue et completée par M. Augusta Riviére . 3 frt — kr.
**Aufzählung der in Ungarn und Slavonien** bisher beobachteten **Gefässpflanzen** nebst einer Flanzengeografischen Übersicht. Von Dr. August Neilreich . . 5 frt 50 kr.
**Aufzählung der in Ungarn und Slavonien** bisher beobachteten **Gefässpflanzen. Nachträge und Verbesserungen** . . . . . . . . 1 frt 50 kr.
**Botanisches Excursionsbuch,** für die deutsch Oesterreichischen Länder und das angränzende Gebiet. Nach der analytischen Methode bearbeitet von Dr. Gustav Lorinser . 2 frt 80 kr.
**Taschenbuch der Flora Deutschlands,** nach dem Linnäischen Systeme geordnet von Dr. M. B. Kittel . 2 frt 64 kr.
**Botanik für Damen,** oder allgemeine und besondere Pflanzenkunde, anschaulich, leicht fasslich und mit besonderer Beziehung auf den edeln Beruf der Frauen, dargestellt von Dr. A. B. Reichenbach . . . . . . . 2 frt 70 kr.
**Populäre Botanik,** oder gemeinfassliche Anleitung zum Studium der Pflanze und des Pflanzenreiches zugleich ein Handbuch zum Bestimmen der Pflanzen auf Excursionen. Von Eduard Schmidlin . . . . . . . . 8 frt 64 kr.
**Giftpflanzenbuch,** oder allgemeine und besondere Naturgeschichte sämmtlicher inländischen sowie der wichtigsten ausländischen phanerogamischen und cryptogamischen Giftgewächse mit treuen Abbildungen sämmtlicher inländischen und vieler ausländischen Gattungen. Von Dr. Fr. Berge und Dr. von A. Rinze. Mit 72 colorirten Tafeln . . . . . 7 frt 20 kr.
**Anatomisch-physiologischer Atlas der Botanik.** Von Dr. Arnold Dodel-Port und Carolina Dodel-Port. Erste Lieferung mit erläuterndem Text . . . . 9 frt — kr.
**Die Giftgewächse Deutschlands** und der Schweiz in lithografirten und colorirten Abbildungen mit erläuterndem Text. Zum Gebrauch in Volkschulen, Real-Anstalten und Gymnasien und zum Selbstunterricht. Von Ch. M. F. Hochstetter . 2 frt 40 kr.
**Naturgesichte des Pflanzenreichs** mit 601 Abbildungen auf 53 Tafeln. Nach Prof. Dr. G. H. von Schubert's Lehrbuch der Naturgeschichte herausgegeben von Prof. M. Chr. F. Hochstetter . . . . . . . 8 frt 70 kr.
**Lehrbuch der Botanik für Mittelschulen.** Bearbeitet unter Zugrundelegung d. Lehrbuchs der Botanik v. Jul. Sachs. Von K. Prantl . . . . . . . . 2 frt 16 kr.
**Lehrbuch der Botanik,** nach dem gegenwärtigen Stand der Wissenschaft bearbeitet. Mit 461 eingedruckten Abbildungen 8 frt 40 kr.
**Excursionsbuch** enthaltend praktische Anleitung zum Bestimmen der im deutschen Reich heim. Phanerogamen, durch eingedurckten Holzschnitten erläutert . . . . 1 frt 80 kr.
**Die Alpenflanzen,** nach der Natur gemalt von Jos. Seboth. Mit Text von F. Graf und einer Anleitung zur Cultur der Alpenpflanzen in der Ebene von Joh. Petrasch. Megjelen 12 füzetben 100 szinezett képpel. Egyes füzet ára . . . 50 kr.

Az itt elősoroltakon kivül bárhol megjelent növénytani és füvészeti művek általam gyorsan és olcsó áron megszerezhetők.

**Stein János**
könyv- és zeneműkereskedése
**Kolozsvárt.**

Katholikus **imakönyvek:** Albach, Pederzani, Eckartshausen, Gábor, Hungari, Leonhard, Munkay, Pázmány, Pap Fer., Späth, Sujánszky, Tárkányi, Witschel stb. stb.

**HUSVÈTRE!**

ÉPEN MOST ÉRKEZTEK
**Stein János**
KÖNYV- ÉS ZENEMŰKERESKEDÉSÉBE KOLOZSVÁRT
**imakönyvek,**
**katholikus és protestáns** egyházfelekezetüek számára a legujabb s legdiszesebb **párisi, lipcsei és mainzi** kötésekben.
Bátran ajánlhatom e gyönyörü **corduan, selyem, selyem-bársony, elefántcsont, teknősbéka, kautschuk, gyöngyház, szaru** stb. stb. remek bekötésü **imakönyveket** ájtatos hölgyeink figyelmébe.
A külföld legelső könyvkötészeti műhelyeiben készült **imakönyvek** nemcsak remek beltartalmuk s gyönyörü művészies kivitelü külsejük, de olcsó áruk miatt is általános figyelmet érdemelnek.

**HUSVÈTRE!**

Protestáns **imakönyvek:** Cleinmann, Dobos, Filep, Fördős, Heiszler, Kis János, Koronka, Medgyes, Révész, Szász K., Székács, Tompa, Vörös stb. stb.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdásznál az ev ref. tanoda betüivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.